

VÝZKUMNÉ
CENTRUM
REGIONÁLNÍHO
ROZVOJE

Hospodaření průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina v roce 2006

Analýza a syntéza finančních ukazatelů

Brno, září 2008

Masarykova univerzita v Brně
Centrum pro regionální rozvoj

Hospodaření průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina v roce 2006

Analýza a syntéza finančních ukazatelů

Výzkumnou zprávu připravili a zpracovali:

Mgr. Ondřej Konečný
Mgr. Robert Osman

Odborná konzultace

Mgr. Václav Novák

Brno, září 2008

Masarykova univerzita v Brně
Centrum pro regionální rozvoj

OBSAH:

1	Úvod.....	4
2	Datová základna a dosavadní finanční analýzy odvětví průmyslu v ČR.....	5
3	Analyzované údaje a ukazatele, metodické poznámky.....	12
4	Parametry analyzovaného souboru průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina	15
5	Výsledky hodnocení s důrazem na odvětvovou strukturu	24
5.1	Obrat.....	24
5.2	Hospodářský výsledek.....	29
5.3	Účetní přidaná hodnota	35
5.4	Osobní náklady.....	38
5.5	Kraj Vysočina a Česká republika	42
5.5.1	Finanční ukazatele.....	42
5.5.2	Ukazatele rentability a zadluženosti.....	46
6	Výsledky hodnocení z důrazem na regionální strukturu	50
7	Situace v největších průmyslových závodech s ohledem na jednotlivá odvětví zpracovatelského průmyslu.....	62
8	Závěry.....	68

1 Úvod

Naše nové účetnictví, koncipované pro tržní ekonomiku a platné od 1. 1. 1993, je založeno na tradicích naší země a současně akceptuje obecně uznávané obecné zásady (tzv. obecné účetní prostředí), direktivy Evropské unie, mezinárodní účetní standardy a přejímá některé prvky účetnictví ze zemí kontinentální Evropy (zejména Francie a SRN). Základní funkcí účetnictví je poskytovat všem uživatelům spolehlivé informace o tom, jak je daná obchodní společnost (firma) ekonomicky zdatná. Od účetnictví se požaduje, aby poskytovalo reálné informace o majetkové a finanční situaci firmy (k určitému datu), o hospodářském výsledku (za určité časové období), o tom jak je management firmy úspěšný ve finančním řízení, zda zajišťuje dlouhodobou stabilitu firmy, zda dosahuje přiměřené výnosnosti vložených prostředků a zda je schopen průběžně hradit dluhy firmy.

Finanční ukazatele o hospodaření firem získává Český statistický úřad (ČSÚ) pomocí vyplněných statistických výkazů **P 4-01** a **P 5-01**. Přestože data uvedená ve výkazech podléhají utajení podle zákona o ochraně individuálních údajů, je většina z nich veřejnosti k dispozici, neboť jsou součástí účetních závěrek jednotlivých ekonomických subjektů. Podle Obchodního zákoníku z roku 1991 i Velké novely Obchodního zákoníku z roku 2000 jsou tyto údaje přístupné veřejnosti a jsou dostupné na krajských soudech. V současnosti lze některé z těchto závěrek získat taktéž v digitalizované podobě na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR (Obchodní rejstřík a sbírka listin).

Účetní závěrky skládající se z rozvahy a výkazu zisků a ztrát umožňují podrobně analyzovat hospodaření nejen jednotlivých firem, ale také celých odvětví podle územních jednotek (měst, okresů či krajů). V souvislosti s přijetím České republiky do EU je schvalována řada programových a strategických dokumentů pro nové kraje, nebo i menší území jako jsou např. města. Lze se domnívat, že program rozvoje území by se měl opírat mj. také o finanční analýzu hospodaření ekonomických subjektů působících v území. Ta by měla být důležitým podkladem pro zpracování SWOT analýzy hospodářství dotčeného území. Finanční analýza je však podmíněna vybudováním databáze vybraných finančních ukazatelů za jednotlivé firmy.

Centrum pro regionální rozvoj Masarykovy univerzity v Brně (CRR) se zabývá analýzou výkonnosti průmyslových firem již od roku 2002. Dosud v rámci své vědeckovýzkumné činnosti zpracovalo řadu studií pro město Brno, Jihomoravský kraj a ČR. V roce 2004 projevil zájem o zpracování obdobné studie zabývající se hospodařením průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina také Krajský úřad tohoto kraje. Studie se zabývala hospodařením podniků v roce 2003. Protože výsledky za jediný rok nemusí poskytovat objektivní údaje o výkonnosti jednotlivých podniků či celých odvětví (je potřeba mít analytické rozbory za delší časové období), požádal odbor regionálního rozvoje CRR o zpracování analýzy také za rok 2004 a následně roku 2005. Nově zpracovaná analýza tak již může naznačovat vývojové tendence a jisté trendy ve vývoji průmyslu v posledním období v kraji Vysočina.

2 Datová základna a dosavadní finanční analýzy odvětví průmyslu v ČR

Za základní analýzu (pouze kumulovaná data bez textového komentáře), dotýkající se problematiky průmyslu a jeho hospodářských výsledků, lze nyní v ČR považovat analýzu dat zjištěných Českým statistickým úřadem, který ji nyní každoročně zveřejňuje v publikaci „*Ekonomické výsledky průmyslu ČR*“. Obsahuje výsledky zpracování ročního statistického šetření v ekonomických subjektech s převažující průmyslovou činností. Poslední vydaná publikace ČSÚ z července 2008 zahrnuje výsledky o hospodaření průmyslu a jeho odvětví za roky 2002 až 2006. Údaje jsou vedeny pouze za celou ČR.

Roční strukturální šetření v ČR bylo zahájeno od počátku roku 1997 a bylo připraveno ve spolupráci s francouzským statistickým úřadem **INSÉE** jako tranzitivní projekt produkčních statistik, tedy společné šetření pro všechna odvětví (nejen průmyslová) zahrnující tržní činnosti. Pro činnosti v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví jsou organizována samostatná šetření, především z důvodu používání odlišného systému účetnictví, ale zpracovávána jsou stejným způsobem. Společný projekt znamená, že existuje jednotné výběrové schéma, společný dotazník a jednotný systém dopočtů. Projekt funguje až do současnosti a je koncipován především jako hlavní zdroj dat pro sestavení národních účtů, což implikuje i metodu výběru respondentů, a to především odvětvové hledisko.

Roční strukturální šetření je jediné šetření, které poskytuje výsledky za průmysl jako celek bez ohledu na velikost nebo právní formu subjektu. Vzhledem k tomu, že je i vstupní informací pro systém národního účetnictví, má zcela ojedinělé postavení i pro meziroční odhady vývoje průmyslu jako celku.

Základní zpravodajskou jednotkou průmyslové statistiky je podnikatelský subjekt, tj. právnická nebo fyzická osoba, která má postavení podnikatele. Subjekty jsou rozděleny, bez ohledu na svou hlavní činnost, do dvou skupin:

- **fyzické osoby** podnikající na základě Živnostenského zákona (a obdobných předpisů),
- **právnické osoby** podnikající na základě Obchodního zákona, tedy obchodní společnosti (mezi ně patří i fyzické osoby zapsané v Obchodním rejstříku).

Protože pro tyto dvě skupiny platí předpisy, upravující jejich účetní systém různým způsobem, byly tomu přizpůsobeny i dotazníky.

Výběr firem je strukturován podle odvětví (dvoumístné kódy odvětvové klasifikace ekonomických činností - OKEČ) a velikostních skupin subjektů. Skupina subjektů s počtem zaměstnanců 100 a více je šetřena 100 %, ve skupině subjektů 10 - 99 zaměstnanců je výběr zhruba 55 % a ve skupině podniků s méně než 10 zaměstnanci je procento výběru necelých 2,6 %. Šetření u malých podniků a fyzických osob bylo, a je i v současné době, z kapacitních důvodů nejméně rozsáhlé, což se střetává s požadavkem na podrobná data za tento sektor od externích uživatelů. Zvýšená pozornost malým a středním podnikům je věnována v každoročně vydávané publikaci „*Vybrané ekonomické výsledky malých a středních subjektů ČR*“, přičemž nejaktuálnější se vztahuje k stejnému období let 2002 až 2006. Hranice počtu zaměstnanců sledovaných podniků je stanovena Zákonem č. 47/2002 Sb. o podpoře malého a středního podnikání, který je v souladu s doporučením Evropské komise z 3. 4. 1996 (96/280/EC), přičemž za střední podniky jsou brány subjekty s maximálně 249 zaměstnanci.

V této publikaci jsou však současně sledovány i podniky terciéru, nicméně struktura publikace respektuje základní sektorové (odvětvové) členění.

Dalším limitujícím faktorem pro jiná požadovaná třídění dat (např. lokální hledisko) jsou i omezení daná chybějícími zdroji pro doplnění a aktualizaci údajů v Registru ekonomických subjektů, zejména pokud se týká správného zařídění vykonávané činnosti do odvětví (OKEČ), místa výkonu činnosti a dokonce informace o tom, zda je zpravodajská jednotka vůbec aktivní. Proto jsou data za jednotlivá léta do určité míry ovlivněna postupným zlepšováním kvality Registru ekonomických subjektů, jako opory výběru. Rovněž postupné získávání informací o převažující činnosti podniků a následné přesuny mezi odvětvími ovlivňuje výsledky a zejména meziroční porovnatelnost. Výsledky hospodaření za jednotlivá odvětví jsou tedy zveřejňovány pouze za území celé České republiky.

Fyzické osoby (nezapsané v Obchodním rejstříku) jsou bez ohledu na počet zaměstnanců obesílány výkazem P 4-01, který obsahuje následující údaje:

- identifikační část,
- charakteristiku firmy – počet měsíců, po které podnikala (slouží pro dopočty),
- slovní popis činnosti (slouží pro úpravu zařazení do odvětví),
- informaci, zda je respondent plátcem DPH,
- dotaz na počet místně oddělených provozoven (slouží pro registr),
- dotaz na vedení účetnictví (jaký systém používají a zda vedou účetnictví nebo používají možnost uplatnění nákladů procentní sazbou z výnosů),
- oddíl o počtu zaměstnanců a mzdách,
- oddíl o příjmech a výdajích,
- oddíl majetku a závazcích,
- dotaz na pořízení investic,
- oddíl o investicích.

Právnícké osoby a fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku (účtující ze zákona v soustavě podvojného účetnictví) jsou obesílány výkazem P 5-01 ve třech mutacích v závislosti na počtu zaměstnanců, a to:

- mutací výkazu (a) pro podniky s 0 – 19 zaměstnanci (bez akciových společností),
- mutací výkazu (b) pro podniky s 20 – 99 zaměstnanci (včetně akciových společností s počtem zaměstnanců 0 – 99),
- mutací výkazu (c) pro podniky se 100 a více zaměstnanci (včetně akciových společností).

Největší rozsah má dotazník pro skupinu podniků se 100 a více zaměstnanci, který obsahuje následující oblasti otázek:

- identifikační část (navíc proti fyzickým osobám i dotazy na změnu organizační struktury),
- oddíl o počtu zaměstnanců a mzdách,
- tvorba hospodářského výsledku,
- struktura výnosů,
- struktura nákladů,
- souhrnný oddíl o stavech aktiv ve třech skupinách – netto stav ke konci minulého roku, netto a brutto stav ke konci běžného roku,

- nehmotný investiční majetek (NHIM) - ukazatele stavu a jeho změn celkem a v tom dle druhu NHIM,
- pořízení nehmotných investic - podle druhu pořízení a úbytku,
- hmotný investiční majetek (HIM) - ukazatele stavu a jeho změn celkem a v tom dle druhu HIM,
- pořízení hmotných investic - ukazatele podle druhu pořízení a úbytku,
- oceněná hmotná nevyrobená aktiva – ukazatele stavu a jeho změn podle druhu,
- finanční investice – ukazatele stavu a jeho změn podle druhu změny,
- zásoby – ukazatele stavu a jeho změn podle druhů zásob,
- finanční majetek – ukazatele druhu majetku podle stavu a druhu změn stavů,
- pohledávky – ukazatele druhů pohledávek podle stavu a změny stavu,
- stavy pasiv na začátku a na konci období podle druhů,
- ocenění cenných papírů v aktivech – ukazatele v cenách pořizovacích a tržních,
- doplňkové ukazatele – daně, příspěvky, externí transakce ovlivňující jmění podniku.

Celkový počet polí k vyplnění v nejširší verzi dotazníku je kolem 1200 (i když samozřejmě nejsou vždy všechna obsazena). Navíc je povinnou přílohou dotazníku pro právnické osoby samostatný oddíl rozepisující tržby za vlastní výrobky a zvláště i tržby za zboží, stavy zásob nedokončené výroby a polotovarů a data o vývozu podle podrobné klasifikace výrobků SKP (Standardní klasifikace produkce) a rovněž i další oddíl, kde je obdobným způsobem podrobně rozepisována spotřeba. Oba tyto oddíly slouží pro konstrukci input-output tabulek v systému národních účtů.

Rozsah dotazníků dosud přináší řadu problémů, někdy jde o nízkou vypovídací schopnost údajů, ale především jde o četné chyby v dotaznících a problémy při zpracování. Proto bylo do programu priorit naší statistiky pro nejbližší období zařazena i inovace strukturálního šetření. V současné době probíhají práce na přípravě nové generace tohoto šetření s cílem uspokojit plně i požadavky Nařízení (EC) 58/97, modernizovat jeho zpracování a samozřejmě i pokusit se revidovat jeho rozsah.

Výsledky strukturálního šetření jsou publikovány jednak za tři základní kategorie průmyslu (dobývání nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody) a dále pak za tzv. subkategorie průmyslu, neboli odvětví průmyslu (v některých případech jsou jednotlivá odvětví agregována). V případě dobývání nerostných surovin na dvě odvětví, a to dobývání energetických surovin a dobývání ostatních nerostných surovin, v případě zpracovatelského průmyslu jde o agregace průmyslu potravinářského a tabákového (OKEČ 15 a 16), dále textilního a oděvního (OKEČ 17 a 18), papírenského a polygrafického (OKEČ 21 a 22), hutnického a kovozpracujícího (OKEČ 27 a 28). Dopravní strojírenství zahrnuje jak odvětví 34 (výroba dvoustopých motorových vozidel), tak odvětví 35 (výroba ostatních dopravních zařízení). Největší agregace je tvořena odvětvími, které vyrábějí elektrické a optické přístroje (OKEČ 30 až 33). Pro tuto agregaci se používá pojem elektrotechnický průmysl. Zpracovatelský průmysl je tak rozčleněn na 14 odvětví. Publikace nečlení odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu (OKEČ 40) a vody (OKEČ 41). ČSÚ pro všechna uvedená odvětví provedl dopočty jednotlivých ukazatelů za podniky neúčastníci se strukturálního šetření.

Kromě Českého statistického úřadu se analýzou hospodaření podniků za průmyslová odvětví (ale pouze za zpracovatelský průmysl) zabývá Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO), které ji od roku 1998 pravidelně zveřejňuje v publikaci „*Panorama českého*

průmyslu“. Poslední publikovanou analýzou byla analýza za rok 2006. Pro zpracování této publikace byla použita upravená a rozšířená metodika pro výpočet produkčních charakteristik a poměrových ukazatelů zpracovatelského průmyslu, harmonizovaná v maximální míře s definicemi a výpočty používanými ČSÚ. Tato metodika používá shodných definic i obsahového vymezení pojmů jako ČSÚ. Základním datovým zdrojem jsou roční statistické výkazy P 4–01 (fyzické osoby nezapsané do Obchodního rejstříku), P 5–01 (fyzické a právnické osoby zapsané do Obchodního rejstříku), a statistika Generálního ředitelství cel (informace o zahraničním obchodu).

Na rozdíl od ČSÚ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR analýzu hospodaření ekonomických subjektů za zpracovatelský průmysl provádí důsledně nejen za jednotlivá odvětví, ale dokonce také za jednotlivé výrobní obory v odvětvích identifikovaných prvními třemi čísly v odvětvové klasifikaci ekonomických činností. V některých případech je však potřeba údaje za výrobní obory brát s rezervou, neboť dopočtené údaje jsou větší než data získaná pomocí statistických výkazů. Dále jsou do analýzy zahrnuty všechny podnikatelské subjekty, bez ohledu na právní formu, bez ohledu na počet zaměstnanců a bez ohledu na to, zda jsou či nejsou uvedeny v Obchodním rejstříku. Finanční ukazatele jsou v některých případech vedeny nejenom v běžných cenách, ale také ve stálých cenách vztažených k roku 2000. V publikaci, která reprezentuje hospodaření za rok 2006, jsou v časových řadách uvedeny údaje za roky 2000 až 2006.

Další publikací, kterou vydává MPO je „Finanční analýza průmyslu a stavebnictví“; poslední analytická zpráva vydána v dubnu 2008 se váže k roku 2007, nicméně pouze k 1.-3. čtvrtletí. Finanční analýza navazuje na souhrnné analýzy vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO, které ve čtvrtletní periodicitě zpracovává Odbor analýz a statistiky MPO. Podrobněji se zabývá finančními ukazateli průmyslových a stavebních organizací. Data pro finanční analýzu vycházejí z kombinace dvou výkazů (čtvrtletní výkaz P3-04 ČSÚ a čtvrtletní resortní výkaz Res/MPO/P3-04). Oproti roku 2006 však metodická část pro 1.-3. čtvrtletí roku 2007 doznala řady změn. V roce 2007 došlo ke změně čtvrtletního statistického sledování finančních ukazatelů šetřených ČSÚ s tím, že obsah výkazu P 3-04 byl rozdělen. Ve výkaze P 3-04 se sledují vybrané tokové ukazatele a ve výkaze P 6 - 04 stavové ukazatele. Změnil se i rozsah zjišťování jak tokových, tak i stavových ukazatelů, ČSÚ již nesleduje např. hospodářský výsledek před zdaněním, celkové výnosy a náklady, sledování stavových ukazatelů bylo doplněno o požadavky ČNB. Změnila se také periodičita předkládání výkazů. Na základě požadavku MPO pro účely zpracování finančních analýz, bylo šetření výkazu P 6-04 doplněno o vybrané organizace s počtem zaměstnanců pod 250, ale s významnými aktivy (pasivy). Na čtvrtletní statistická šetření ČSÚ navazuje resortní výkaz RES(MPO) P3-04, který byl od roku 2007 rozšířen o sledování těchto ukazatelů: hospodářský výsledek před zdaněním, nákladové úroky, odpisy a celkové výnosy. Tvorba datové základny se stává náročnější, data se „skládají“ ze tří zdrojů výkazů, provádějí se dvoukolové kontroly při snaze zachovat meziroční srovnatelnost a to při organizačních změnách. Pro finanční analýzu za rok 2007 (a pro srovnatelné období) byla vzhledem ke změnám ve sledování finančních ukazatelů vytvořena zcela nová základna podniků. Výsledky finanční analýzy od roku 2007 tudíž nejsou srovnatelné s výstupy předcházejících finančních analýz.

Ve druhé polovině devadesátých let se problematikou finančních analýz za odvětví průmyslu začalo zabývat více soukromých společností působících v oblasti ekonomického poradenství. Postupně se nejvýznamnější z nich stala společnost **ASPEKT Kilcullen**, která vznikla v roce 1994. Od počátku své existence si vytvořila a udržuje velice rozsáhlou databázi podnikových informací a širokou škálou svých informačních produktů se řadí na přední místo mezi českými informačními agenturami. V roce 1997 začala společnost provádět intenzivní sběr dat z dalších trhů Střední a Východní Evropy (Polska, Maďarska, Slovenska a Ruska,

atd.). Společnost od 1. 1. 2002 změnila název na ASPEKT Central Europe Group. V září 2005 byla koupena firmou **Creditinfo Czech republic** patřící islandské firmě Creditinfo group hf. Tato společnost nyní pokračuje v tradici odvětvových analýz a budování ekonomické databáze dnes již neexistující firmy Aspekt CEG. Od roku 1997 společnost Aspekt vydávala publikace pro jednotlivá odvětví průmyslu pod názvem „Odvětvová analýza ASPEKT“. Analýzy se opíraly o rozbor konsolidovaných účetních závěrek jednotlivých firem reprezentujících průmyslová odvětví.

Společnost ASPEKT se v počátku při svých analýzách soustředila na takzvanou SPIDER analýzu. Model analýzy je založen na komparaci finančních ukazatelů jedné společnosti s hodnotami, které reprezentují odvětví, do kterého společnost patří. Jednotlivé ukazatele byly rozděleny do čtyř základních skupin A až D. Například skupinu A tvoří ukazatele rentability. Později se společnost zaměřila na metody posuzující finanční zdraví a riziko podniku. Pro hodnocení se jedním z rozhodujících kritérií stalo posouzení budoucí schopnosti firmy dostát svým závazkům. Takováto analýza se tedy zaměřuje na finanční situaci firmy z hlediska možného finančního kolapsu, tj. bankrotu a následnou identifikaci ohrožených firem. Součástí zvoleného přístupu je vybrat dostupné finanční ukazatele z účetních závěrek a pomocí matematicko-statistických testů rozlišit ohrožené podniky od „dobrých“. Průkopníkem tohoto přístupu pro hodnocení firem byl profesor Altman, který na základě empirického výzkumu publikoval v roce 1968 agregovaný vzorec pěti vážených ukazatelů pro ohodnocení finanční bonity firemních subjektů. Pro specificky české podmínky byl manželi Neumaierovými sestaven index IN, který vychází z podobného principu (Neumaier, I., Neumaierová, I.: Analýza odvětví a podniků jako základ pro hodnocení cenného papíru. Aspekt, 1996, č. 2, s. 98 – 108).

Objektivita uvedených analýz je závislá na úplnosti dat za jednotlivá odvětví, tedy od zahrnutí co možná největšího počtu firem daného odvětví do analýzy. Jednoduše řečeno komparace je závislá na počtu získaných účetních závěrek.

Účetní závěrky jsou součástí obchodního rejstříku (viz dále), který je veden na příslušném krajském soudu. Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje týkající se podnikatelů nebo organizačních složek jejich podniků, o nichž to stanoví zákon.

Do obchodního rejstříku se zapisují tyto údaje:

- firma, u právnických osob sídlo, u fyzických osob bydliště a místo podnikání, liší-li se od místa trvalého pobytu,
- identifikační číslo,
- předmět podnikání (činnosti),
- právní forma právnické osoby,
- jméno a bydliště nebo firma a sídlo osoby nebo osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členy, s uvedením způsobu, jakým jednají jménem právnické osoby, a den vzniku, popřípadě zániku jejich funkce; jestliže je statutárním orgánem nebo jeho členem právnická osoba, též jméno a bydliště osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem,
- označení, sídlo a předmět podnikání (činnosti) odštěpného závodu nebo jiné organizační složky podniku, jméno vedoucího a jeho bydliště,
- jméno prokuristy a jeho bydliště s uvedením způsobu, jakým za podnikatele jedná,
- další skutečnosti, stanoví-li to zákon.

Součástí obchodního rejstříku je sbírka listin obsahující kromě jiného výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky, pokud nejsou součástí výroční zprávy, vyžaduje-li jejich vyhotovení tento zákon nebo zvláštní právní předpis a je-li uložena povinnost ověření účetní závěrky, také zprávu auditora o něm, mezitímní účetní závěrky, pokud jejich sestavení vyžaduje tento zákon, zprávu o vztazích mezi propojenými osobami; na listině obsahující rozvahu (bilanci) musí být uvedeny identifikační údaje osob, které ji podle zákona ověřují.

Obchodní rejstřík je každému přístupný. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy. Na požádání vydá rejstříkový soud úředně ověřený úplný nebo částečný opis zápisu nebo listiny uložené ve sbírce listin, výpis nebo potvrzení o určitém zápisu nebo potvrzení o tom, že v obchodním rejstříku určitý zápis není. Úředním ověřením se potvrzuje shoda opisu nebo výpisu se zápisem v obchodním rejstříku nebo s listinou uloženou ve sbírce listin. V současnosti se stal přístup k závěrkám mnohem jednodušší, neboť jsou postupně digitalizovány a lze je získat na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR (Obchodní rejstřík a sbírka listin).

Je zarážející, že řada společností své účetní závěrky na krajské soudy dosud nepředkládá, ač je to jejich povinností vyplývající z Obchodního zákoníku. Tato skutečnost negativně ovlivňuje odvětvové analýzy průmyslu, neboť jejich zpracovatel je musí získávat jiným způsobem. Lze se ale domnívat, že disciplína podnikatelských subjektů se bude v budoucnu zlepšovat. Je zřejmé, že finanční údaje uvedené v účetních závěrkách nejsou zatížené chybami, jako je tomu v případě vyplňování statistických výkazů P 4-01 a P 5-01. Podle Velké novely Obchodního zákoníku musí být účetní závěrka auditovaná povinně u všech akciových společností a u společností s ručením omezeným v případě, že společnosti splňují alespoň dvě ze tří základních podmínek:

- čistý obrat činil v uplynulém účetním období více než 80 mil. Kč,
- čisté obchodní jmění činilo více než 40 mil. Kč,
- průměrný evidenční počet pracovníků v uplynulém účetním období byl více než 50.
- Auditem by objektivita údajů v účetní závěrce měla být zaručena.

V úvodu výzkumné zprávy bylo naznačeno, že v ČR chybí odvětvové analýzy menších územních celků, které by se opíraly o rozbor finančních ukazatelů průmyslových firem. V roce 2002 vznikla nová poradenská společnost **EuroAnalysis** a ta si mj. vytkla za cíl během let 2003 a 2004 prezentovat analýzy hospodářství všech čtrnácti krajů naší republiky. Tyto analýzy sledují jak významná odvětví daného regionu a podnikovou sféru, tak i možné příležitosti a rizika. Publikovaný materiál obsahuje především informace o hospodářském rozvoji dané oblasti, a to v detailním popise podnikatelské základny. Analýzy krajů vznikly za vydatné spolupráce Hospodářské komory ČR. Neposkytují však informace o výkonnosti jednotlivých průmyslových odvětvích, zejména ve srovnání s celorepublikovými průměry. Společnost EuroAnalysis publikuje i tzv. sektorové (odvětvové) analýzy, ve kterých však chybí jakékoliv mezikrajské srovnání.

Z vysokoškolských pracovišť se problematikou oceňování průmyslových podniků nejvíce zabývá katedra podnikové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze, která v této oblasti řeší řadu grantových projektů (Dvořáček, J., Krausová, J., Neumaierová, I., Sedláčková, H., Synek, M. a další). Žádný z nich se však nezabývá hodnocením průmyslových odvětví na nižší než celorepublikové úrovni. Snad (?) jedinými analýzami výkonnosti průmyslových odvětví na úrovni města jsou výzkumné zprávy CRR týkající se Brna z roku 2001 – 2003 a na krajské úrovni týkající se Jihomoravského kraje a kraje Vysočina. Řešitelský kolektiv při

rozboru hospodaření průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina za rok 2006 zvolil obdobnou metodiku, jako v roce předchozím. Některé ukazatele byly rozšířeny a produkční charakteristiky byly analyzovány do úrovně správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

3 Analyzované údaje a ukazatele, metodické poznámky

Pro analyzovaný soubor průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina v roce 2006 byly vybrány z **účetních závěrek** následující finanční ukazatele (v závorce je uváděno jejich postavení jak ve výkazu zisků a ztrát, tak v rozvaze):

- **Obrat** firmy (ve výkazu zisku a ztrát označení II.1. + I.): součet tržby za prodej vlastních výrobků a služeb a tržeb za prodej zboží.
 - **Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb** (ve výkazu zisku a ztrát označení II.1.): tržby za prodej vlastní hmotné a nehmotné produkce externím odběratelům.
 - **Tržby za prodej zboží** (ve výkazu označení I.)
- **Celkový hospodářský výsledek** firmy (ve výkazu označení ***): hospodářský výsledek za účetní období po zdanění (zisk nebo ztráta), který je součtem hospodářského výsledku za běžnou činnost (od něhož se odečte daň z běžné činnosti) a mimořádného hospodářského výsledku (po zdanění).
 - **Hospodářský výsledek za běžnou činnost** (ve výkazu označení **): součet provozního hospodářského výsledku a finančního hospodářského výsledku.
 - **Provozní hospodářský výsledek** (ve výkazu označení *, řádek 29): rozdíl nákladů a výnosů dosažených v rámci provozní činnosti.
 - **Finanční hospodářský výsledek** (ve výkazu označení *, řádek 47): rozdíl mezi finančními náklady a výnosy.
 - **Mimořádný hospodářský výsledek** (ve výkazu označení *, řádek 58): je tvořen v důsledku takových operací, jako jsou změny ve způsobu oceňování, manka a škody či přebytky apod.
- **Účetní přidaná hodnota** firmy (ve výkazu označení +, řádek 11): rozdíl mezi výkony a výkonovou spotřebou.
 - **Výkony** ($II + I - A$): součet tržeb (příjmů) za prodej vlastních výrobků a služeb (II.1.), změn stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby (II.2.), aktivace (III.3.) a tržeb za prodej zboží (I) snížených o náklady vynaložené na prodané zboží (A).
 - **Výkonová spotřeba** (ve výkazu označení B): součet nákladů vynaložených na spotřebované nákupy (materiálu, energie a ostatních neskladovatelných dodávek) a na nákup služeb.
- **Osobní náklady** firmy (ve výkazu označení C, řádek 12): součet všech **mzdových nákladů** (C.1.), odměn členům orgánů společnosti (C.2.), nákladů na sociální a zdravotní pojištění (C.3.) a sociálních nákladů (C.4.).

K výpočtu **ukazatelů rentability a zadluženosti** byly z účetních závěrek využity tyto údaje (v závorce je uváděno jejich postavení jak ve výkazu zisků a ztrát, tak v rozvaze):

- **Vlastní jmění:** (v rozvaze pasiv označení A.) součet základního jmění (v rozvaze v pasivech označení A.I.), kapitálových fondů (v rozvaze v pasivech označení A.II.), fondů ze zisku (v rozvaze v pasivech označení A.III.), hospodářského výsledku minulých let (v rozvaze v pasivech označení A.IV.) a hospodářského výsledku běžného účetního období (v rozvaze v pasivech označení A.V.).
- **Celková aktiva (brutto):** (v rozvaze v aktivech řádek 001): součet stálých aktiv (označení B), oběžných aktiv (označení C), ostatních aktiv (označení D) a pohledávky za upsané vlastní jmění (označení A).
- **Cizí zdroje:** (v rozvaze pasiv označení B.) - součet rezerv (označení B.I.), dlouhodobých závazků (označení B.II.), krátkodobých závazků (označení B.III.) a bankovních úvěrů včetně krátkodobé finanční výpomoci (označení B.IV.)

Z přílohy účetních závěrek byly získány data o **počtu zaměstnanců** firmy.

- **Zaměstnanci** (používaný výraz pracovníci): průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, který se vypočítává jako aritmetický průměr průměrného počtu zaměstnanců za jednotlivé měsíce (v ročním výkazu o práci Práce 3-01 údaj ve sloupci 8).

Jako základní ukazatele pro hodnocení hospodaření jednotlivých podniků a odvětví byly vybrány **obrat, hospodářský výsledek, účetní přidaná hodnota a osobní náklady**, a to nejen v absolutním vyjádření, ale i propočítané na jednoho pracovníka. Právě tento přepočít je důležitý pro porovnání hospodaření podniků se sídlem v kraji Vysočina s podniky v celé ČR v jednotlivých odvětvích. Pozornost zpracovatele závěrečné zprávy byla zaměřena i na vývoj hospodaření společností v letech 2002 až 2006. Z dalších finančních ukazatelů byly analýze podrobeny některé **ukazatele rentability a zadluženosti** v důrazu na srovnání s hodnotami ukazatelů pro celou ČR.

Z **ukazatelů rentability** byly využity:

- **Rentabilita celkových aktiv (ROA)** firmy: podíl celkového hospodářského výsledku (ve výkazu zisků a ztrát označení ***) a celkových aktiv (v rozvaze v aktivech řádek 001). Poměruje zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, zda byla financována z vlastního kapitálu nebo kapitálu věřitelů
- **Rentabilita vlastního jmění (ROE)** firmy: podíl celkového hospodářského výsledku (ve výkazu zisků a ztrát označení ***) a vlastního jmění (v rozvaze v pasivech označení A). Měří efektivnost, s níž podnik využívá kapitál vlastníků, měří kolik čistého zisku připadá na jednu korunu investovaného kapitálu akcionářem.

- **Rentabilita tržeb (ROS)** firmy: podíl celkového hospodářského výsledku (ve výkazu zisků a ztrát označení ***) a obrátu (ve výkazu zisku a ztrát označení II.1. + I.). Měří podíl čistého zisku, který připadá na 1 Kč tržeb, tento ukazatel tvoří jádro efektivnosti podniku.

Z ukazatelů zadluženosti byl využit:

- **ukazatel věřitelského rizika (celková zadluženost)** firmy: podíl cizích zdrojů (v rozvaze pasiv označení B.) a celkových aktiv (v rozvaze v aktivech řádek 001).

Vzhledem ke skutečnosti, že některá průmyslová odvětví jsou v kraji Vysočina méně zastoupena, zpracovatel závěrečné zprávy byl nucen agregovat příbuzná průmyslová odvětví, takže analýza za celý průmysl se skládá z dvanácti odvětví, z toho deset odvětví reprezentovalo zpracovatelský průmysl. Odvětví byla agregováno takto:

- Těžba nerostných surovin (OKEČ 10 – 14)
- Zpracovatelský průmysl:
 - Potravinářský a tabákový průmysl (OKEČ 15 a 16)
 - Textilní, oděvní a kožedělný průmysl, označovaný jako TOK (OKEČ 17 - 19)
 - Dřevozpracující průmysl (OKEČ 20)
 - Papírenský a polygrafický průmysl (OKEČ 21 - 22)
 - Chemický a gumárenský průmysl (OKEČ 23 - 25)
 - Sklářský průmysl a průmysl stavebních hmot (OKEČ 26)
 - Hutnický a kovo zpracující průmysl (výroba a zpracování kovů) (OKEČ 27 – 28)
 - Strojírenský průmysl (OKEČ 29, 34, 35)
 - Elektrotechnický průmysl (OKEČ 30 - 33)
 - Ostatní zpracovatelský průmysl (OKEČ 36 - 37)
- Výroba a rozvod energií a vody (OKEČ 40 - 41)

Zákon o účetnictví umožňuje vydávat účetní závěrku ke konci kteréhokoliv měsíce, proto několikrát došlo k případu, že některá společnost přešla na jiné účetní období než je konec roku. V těchto situacích bylo vždy vybráno to období, v němž byl šetřený rok 2006 zastoupen více měsíci. V případě rovnosti účtovaných měsíců (tj. účetní období od 1.7.) bylo vybráno aktuálnější účetní období (tj. 1.7.2006 – 30.6.2007). Dopočty bylo nutné provést v případě, kdy se ekonomický subjekt dostane v průběhu roku do konkurzu a k datu nástupu správce konkurzní podstaty se vydává mimořádná účetní závěrka. Aby šlo konkrétně analyzovat vývoj hospodaření bylo nutné u podniků, které se dostaly v průběhu sledovaných let do konkurzu, získat účetní závěrku i za období předchozí (tj. do nástupu správce konkurzní podstaty). Přepočty bylo nutno provést také v případech, kdy účetní období podniku bylo delší než 1 rok.

4 Parametry analyzovaného souboru průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina

Základními kritérii při výběru průmyslových firem, jejichž finanční ukazatele byly podrobeny analýze, byly:

- sídlo ekonomického subjektu (muselo být lokalizováno v kraji Vysočina),
- počet zaměstnanců (počet zaměstnanců na konci roku 2006 v kraji Vysočina dosahoval minimálně 20).

Do souboru analyzovaných průmyslových firem tedy nebyly zahrnuty ekonomické subjekty, které zaměstnávaly v kraji více než 20 pracovníků, ale sídlo měly lokalizováno mimo území kraje. V kraji Vysočina takovýchto firem působí celá řada, zpráva je však zaměřena jen na ty nejvýznamnější, které mohou ovlivňovat situaci na trhu práce. Největším zaměstnavatelem na Vysočině, který má sídlo mimo kraj je energetický gigant ČEZ, a.s., který zaměstnává většinu svých pracovníků působících na Vysočině v jaderné elektrárně Dukovany (1,2 tis.). Společnost každoročně investuje značné prostředky do modernizace strojního zařízení a potřeba zaměstnanců v provozu klesá tzn. firma dlouhodobě část svých pracovníků uvolňuje, ale nejedná se o masové propouštění.

Více než tisíc osob je také zaměstnáno v odštěpném závodě GEAM Dolní Rožínka, který je součástí státního podniku DIAMO se sídlem ve Stráži pod Ralskem. Společnost již měla ukončit na Žďársku svoji činnost, ale česká vláda rozhodla o další těžbě až do konce roku 2008. Důvodem tohoto postoje vlády byla rostoucí poptávka po surovině. V roce 2005 společnost vytěžila nejvíce uranové rudy za posledních 17 let, kvůli plánovanému ukončení byla dobírána nejbohatší ložiska. V samotné těžbě pracuje jen asi polovina zaměstnanců, druhá polovina se podílí na likvidaci ekologických zátěží po těžbě.

Mezi další velké zaměstnavatele podnikající v kraji Vysočina se sídlem svého vedení v jiných krajích patří Vodárenská akciová společnost z Brna, jejíž divize mají působnost také v okrese Jihlava (217 pracovníků), Třebíč (209) a Žďár nad Sázavou (225). Dalšími významnými společnostmi byly Tusculum Rousínov (respektive Jitona a.s. Soběslav), BTV Plast Jablonec nad Nisou, Faurecia Lecotex z Tábora, UNIKO Praha, Madeta České Budějovice a PENAM Brno.

Nábytkářská společnost Tusculum Rousínov měla výrobní závod v Třebíči, kde na konci roku 2004 pracovalo téměř 500 osob. Společnost se však potýkala s hospodářskými problémy, snižovala stavy zaměstnanců a v roce 2006 byla započata fúze s akciovou společností Jitona Soběslav. Ta byla dokončena na počátku roku 2007 a od tohoto roku již vyrábí pod názvem Jitona a.s. Soběslav. Téměř polovinu ze svých zhruba sedmi set zaměstnanců lokalizovala do Havlíčkova Brodu jablonecká společnost BTV Plast, která produkuje plastové a kovové autodoplňky. Do Počátek na Pelhřimovsku umístila svou provozovnu s téměř 300 zaměstnanci tábořská textilní firma Faurecia Lecotex, která je pod francouzským kapitálem, specializuje se na výrobu autosedaček, hlavových opěrek a autopotahů. Na Pelhřimovsku působí i další společnost, a to pražská UNIKO, která vyrábí v Pacově koženou galanterii a zaměstnává zde většinu ze svých 270 zaměstnanců. Poslední dvě významné firmy se sídlem mimo kraj se specializují na potravinářskou produkci. Mlékárenský gigant Madeta České Budějovice zaměstnává na Pelhřimovsku přes 200 lidí a brněnská pekárenská společnost PENAM (vlastník Agrofert holding a.s.) získala jednu svoji výrobní jednotku s více než 200

zaměstnanci v Třebíči. Z dalších takovýchto firem lze jmenovat Moravskobudějovický Model obaly CZ, jež je součástí Model group Opava a Vekra dřevěná okna spol. s r.o., která je součástí skupiny Vekra a.s. se sídlem v blízkosti Brandýsu nad Labem.

Podle Registru ekonomických subjektů k 31.12.2006 vedeného Českým statistickým úřadem existovalo v kraji Vysočina celkem 532 průmyslových podniků splňujících obě výše uvedená základní kritéria. Nutno podotknout, že tento údaj je třeba brát jako orientační, neboť registr je i přes velkou snahu pracovníků ČSÚ zatížen chybami. V databázi se v několika případech objevily ekonomické subjekty, které přestože tak bylo v databázi uvedeno, neměly sídlo firmy na území kraje či kategorie počtu pracovníků firmy již neodpovídala skutečnosti (skutečný počet pracovníků byl nižší než 20). Z těchto důvodů bylo z analyzovaného souboru vyřazeno 8 společností. Z tohoto souboru 524 průmyslových podniků však bylo potřeba odečíst subjekty fyzických osob, které nemají povinnost zasílat účetní závěrky na krajské soudy a získání jejich ekonomických výsledků za rok 2006 bylo prakticky nedosažitelné. Těchto fyzických osob zaměstnávajících 20 a více pracovníků bylo na Vysočině identifikováno 71, takže soubor podniků, který měl být podroben analýze se snížil na 453.

Získání účetních závěrek (dále ú.z.) se oproti dříve zpracovaným studiím (2003, 2004 a 2005) značně ulehčilo, neboť většina z nich byla získána z internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR (Obchodní rejstřík a sbírka listin), kde jsou vystaveny v digitalizované podobě. Tímto způsobem bylo získáno celkem 339 účetních závěrek, přičemž dalších 12 závěrek bylo získáno oslovením subjektů, které své účetní závěrky poslaly na pracoviště kraje Vysočina. Celkem tedy bylo získáno 351 účetních závěrek ze 453 sledovaných podniků, tj. 77,5 % účetních závěrek šetřených subjektů, což představuje nejvyšší procentuální úspěšnost od počátku zpracovávání těchto studií v roce 2003. Obdobně celkový počet 351 získaných účetních závěrek reprezentuje nejvyšší počet získaných účetních závěrek v porovnání s roky předchozími (2005 – 324 ú.z. podniků, 2004 – 325). Nutno však podotknout, že celkový počet sledovaných podniků splňujících výše zmíněná kritéria výběru byl v kraji Vysočina v roce 2006 nejvyšší.

Tento počet analyzovaných účetních závěrek mohl být ještě vyšší, neboť do šetřeného souboru subjektů nebyly zařazeny podniky, od nichž byla sice účetní závěrka získána, ovšem nebyl zjištěn počet pracovníků, který v daném subjektu pracoval. Tyto podniky mohly být zařazeny do zhodnocení absolutních objemů finančních ukazatelů, ale nebyl by možný přepočítání těchto finančních ukazatelů na jednoho pracovníka. Tento postup je nedocentitelný pro porovnání odvětví průmyslu kraje Vysočina vzhledem k ČR a zařazením výše zmíněných podniků by se studie značně zneprůhlednila. Počet podniků, které nebyly z tohoto důvodu zařazeny do celkového analyzovaného souboru, bylo zjištěno 6. Pokud by bylo uvažováno i s těmito podniky (bez zjištěného počtu pracovníků), celkem bylo získáno 357 účetních závěrek průmyslových podniků splňující výše zmíněná kritéria. Analýza ukazatelů činnosti průmyslových podniků se však opírá o již řečených **351 účetních závěrek**.

Nejvyšší počet účetních závěrek byl získán od podniků se sídlem v okrese Vysočina (86 závěrek), nicméně z důvodu celkového vysokého počtu podniků vstupujících do analyzovaného souboru (113 subjektů) nebyla reprezentativnost získaných účetních závěrek nejvyšší (76,1 %). Ta byla dosažena v okrese Havlíčkův Brod, neboť z celkového počtu 83 průmyslových podniků, byla účetní závěrka získána od 76 tj. 91,6 % šetřených podniků okresu Havlíčkův Brod. Vyšším podílem získaných účetních závěrek než okres Jihlava se taktéž může „pochlubit“ okres Žďár nad Sázavou (87,0 %). Méně než 70,0 % účetních závěrek bylo získáno od subjektů sídlících v okresech Pelhřimov (68,3 %) a Třebíč (63,9 %).

Tab. 1. Počet podniků s 20 a více pracovníky se sídlem v kraji Vysočina a počet získaných účetních závěrek a reprezentativnost průzkumu v roce 2006

Okres	Počet podniků		Získané účetní závěrky	Reprezentativnost (v %)
	celkem	bez fyzických osob *		
Havlíčkův Brod	94	83	76	91,6
Jihlava	128	113	86	76,1
Pelhřimov	96	82	56	68,3
Třebíč	97	83	53	63,9
Žďár nad Sázavou	109	92	80	87,0
Kraj Vysočina	524	453	351	77,5

Zdroj: Statistická ročenka kraje Vysočina 2006, ČŠÚ, Jihlava, 2007; průzkum CRR MU, Brno 2008

* fyzické osoby bez povinnosti zveřejňovat účetní závěrku na krajském soudě

Reprezentativnost průzkumu však není spojena pouze s počtem získaných účetních závěrek, ale také s jejich strukturou i s ohledem na velikostní kategorii podniků. Analýza finančních výkazů největších podniků je velmi důležitá, neboť právě tyto podniky často nejvíce ovlivňují stabilitu průmyslové výroby a rozvoj regionu. Úspěšnost největších zaměstnavatelů se odráží jednak v situaci na trhu práce a jednak co do počtu pracovníků větší společnosti mají v mnoha případech rozsáhlejší výzkumně vývojový potenciál a jsou obvykle hlavními nositeli inovací v regionu.

Z uvedeného vyplývá, že zvláštní pozornost zpracovatelský kolektiv studie věnoval největším podnikatelským subjektům tzn. podnikům se 100 a více zaměstnanci. V roce 2006 působilo v kraji Vysočina dle Registru ekonomických subjektů celkem 146 podniků, které byly zařazeny do kategorie počtu zaměstnanců 310 a vyšších tj. v těchto subjektech by mělo pracovat 100 a více zaměstnanců. Celkem se podařilo získat účetní závěrku od 132 takto evidovaných podniků. Bohužel Registr ekonomických subjektů je zatížen řadou chyb, které velmi ztěžují identifikaci subjektů zaměstnávající sto a více zaměstnanců, což dokazuje skutečnost, že v celkem 4 subjektech z těchto 132 nedosahoval zjištěný počet pracovníků ani hranice 100 zaměstnanců. Naopak, přestože 2 subjekty byly zařazeny do kategorie počtu zaměstnanců 240 (tj. 50 – 99 zaměstnanců), jejich skutečný počet zaměstnávaných pracovníků v roce 2006 dosahoval 100 a více pracovníků. Ekonomické subjekty nemají za povinnost hlásit změnu kategorie počtu zaměstnanců v Registru ekonomických subjektů, do níž byly zařazeny a proto je nutné brát tuto položku za velmi orientační. Z tohoto důvodu byly 4 výše zmíněné subjekty z celkového souboru subjektů se 100 a více pracovníky vyřazeny a naopak 2 subjekty byly do tohoto celku zařazeny. Celkový počet podniků se 100 a více zaměstnanci, od nichž byla získána účetní závěrka dosáhl 130 subjektů. Tyto subjekty zaměstnávaly v roce 2006 celkem 50 905 pracovníků tj. 82,5 % pracovníků šetřených 351 průmyslových podniků (**Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**).

Největší ze 14 firem zaměstnávajících 100 a více pracovníků, od níž se nepodařilo účetní závěrku získat, byla akciová společnost **DEL** ze Žďáru nad Sázavou. V jejím kolektivu pracovalo v roce 2006 přibližně 300 pracovníků, z nichž většina měla vysokoškolské vzdělání. Firma DEL disponuje rozsáhlým know-how, zejména v oblasti projekce a výroby elektrozařízení a automatizace technologických procesů - ať už se jedná o vlastní konstrukci a výrobu skříňových rozváděčů, dodávky průmyslových rozváděčů jako součástí technologických celků, ovládacích pultů nebo datových rozváděčů. Takřka 300 zaměstnanců pracovalo v potravinářské firmě **BEL Sýry Česko a.s.** se sídlem v Želetavě, která se stala nástupcem tradičního výrobce tavených sýrů Želetavské sýrárny a.s. Ta od roku 2005, coby součást francouzské společnosti Fromageries Bel, podniká pod tímto názvem. Třetím

největším subjektem (212 pracovníků), od něhož nebyla získána účetní závěrka, byla německá firma **Humpers CZ s r.o.** se sídlem v Kamenici nad Lipou zabývající se výrobou svařovaných a lisovaných dílů pro automobilový průmysl. Na Pelhřimovsku sídlí také dodavatel výše zmíněné firmy **Krásal spol. s r.o.** zabývající se výrobou dílců, podkompletů a kompletních sestav pro nákladní automobily a železniční vagóny s přibližně 100 zaměstnanci. Výrobou pro automobilovou dopravu (výroba přívěsných vozíků) se zabývá také společnost s r.o. **Agados** Velké Meziříčí zaměstnávající 144. Firmami textilního průmyslu, bez jejichž ekonomických výsledků se musel řešitelský tým obejít, byl tradiční výrobce plavek a sportovního oblečení **Modeta style** Jihlava (přibližně 180 pracovníků) a výrobce podlahových textilií a kobereců **Perfect carpets s.r.o.** Žďár nad Sázavou. Dalšími subjekty se 100 a více zaměstnanci, které nemohly být z důvodu absence účetní závěrky do šetření zahrnuty, byly výrobce hudebních nástrojů **Bohemia piano s.r.o.** Jihlava, který však v roce 2007 přestěhoval své sídlo do Hradce Králové, výrobce nábytku **Terco CB a.s.** Telč (150 zaměstnanců), velkomeziříčská společnost **Lisovna plastů s.r.o.** se 170 zaměstnanci a **Lecom Ledec a.s.** z Ledče nad Sázavou (přibližně 110 zaměstnanců). Přestože byly další tři subjekty (Tipa a.s. z Třebíče, Edite s.r.o. Radíkov a Intea a.s. Třešť) dle registru ekonomických subjektů zahrnuty do podniků se 100 a více zaměstnanci, počet jejich zaměstnanců v roce 2006 této hranice nedosahoval.

Počtem subjektů jsou některá odvětví zpracovatelského průmyslu méně zastoupena, proto byli autoři předkládané studie nuceni vybrat příbuzná odvětví agregovat. Postup agregování jednotlivých odvětví je popsán v kapitole 3. a je využit ve všech zpracovaných tabulkách zaměřujících se na zhodnocení vybraných ukazatelů dle odvětvové struktury průmyslu.

V Tab. 2 je uvedena odvětvová a velikostní struktura analyzovaných průmyslových podniků. Největší počet podniků ze sledovaných 351 podniků byl zaznamenán ve strojírenství, které bylo reprezentováno 67 podniky, což znamenalo 19,1% podíl na celkovém počtu podniků. Takto významného podílu téměř dosahovalo odvětví výroby a zpracování kovů, které čítalo 62 podniků tj. 17,7 % šetřených podniků. Z dalších odvětví byla více než 10 % zastoupena již pouze další dvě odvětví, a to potravinářství (43 podniků, tj. 12,3 %) a agregované odvětví TOK (35 podniků, tj. 10,0 %). Více než 5% podílu na analyzovaném souboru podniků dosahovalo odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu (33 podniků, tj. 9,4 %), se shodným počtem podniků odvětví elektrotechnického a odvětví chemického průmyslu (26 podniků, tj. 7,4 %) a jako poslední jej překročilo odvětví dřevozpracujícího průmyslu s 24 podniky (6,8 %). Na druhém pólu četnosti analyzovaných firem jsou obě odvětví mimo oblast zpracovatelského průmyslu (těžba nerostných surovin a výroba a rozvod energií a vody), agregované odvětví papírenského a polygrafického průmyslu a odvětví sklářského průmyslu a stavebních hmot. Těžba nerostných surovin je reprezentována pouze dvěma společnostmi (Granit Lipnice a Sates Čechy s.r.o.). Druhým nejmenším počtem podniků (pouze 9 firem) je zastoupeno odvětví výroby a rozvodu energií a vody.

Porovnáme-li strukturu analyzovaných podniků v letech 2005 a 2006, zjistíme významnější zvýšení počtu podniků reprezentující odvětví strojírenského průmyslu (v roce 2005 celkem 58 podniků) a odvětví výroby a zpracování kovů (55 subjektů v roce 2005). Přestože je počet analyzovaných podniků v roce 2006 vyšší o 27 subjektů než v roce 2005, odvětví elektrotechnického průmyslu a odvětví chemického a gumárenského průmyslu zaznamenalo shodně ztrátu jednoho šetřeného podniku.

Nejčetněji jsou z hlediska počtu zaměstnanců zastoupeny podniky nižších velikostních kategorií. Do analýzy bylo zahrnuto celkem 123 podniků s 20-49 zaměstnanci, které tvořily více než 1/3 šetřených podniků. Spolu s druhou nejmenší kategorií sledovaných podniků 50 – 99 pracovníků (98 podniků) se na celkovém počtu podniků podílely takřka 2/3 podílem. V souboru kategorií se 100 a více zaměstnanci se počet podniků jednotlivých kategorií snižuje

takřka rovnoměrně, vždy přibližně o poloviční počet podniků vzhledem ke kategorii předcházející. Nejmenším počtem podniků se prezentovala velikostní kategorie 1000 a více pracovníků, kterých na Vysočině existovalo pouze 9. Obecně zde platí, že čím je vyšší velikostní kategorie daná počtem pracovníků, tím nižší je četnost podniků v ní zastoupených. Oproti roku 2005 přibyla v této kategorii akciová společnost I & C Energo a.s. se sídlem v Třebíči (Tab. 4). Největší nárůst podniků zahrnutých do analýzy v roce 2006 byl zaznamenán v kategorii nejmenších podniků (nárůst o 26 %), zatímco v kategorii podniků se 100 – 199 a 200 – 499 pracovníky byl zjištěn pokles počtu sledovaných subjektů.

Tab. 2. Průmyslové podniky se sídlem v kraji Vysočina podle odvětví a velikostních kategorií daných průměrným evidenčním počtem pracovníků v roce 2006

Odvětví průmyslu	Počet podniků	z toho ve velikostní kategorii dané počtem pracovníků					
		20 - 49	50 - 99	100 - 199	200 - 499	500 - 999	1000 +
Těžba nerostných surovin	2	1		1			
Potravinářský	43	11	14	11	6		1
Textilní, oděvní, kožedělný	35	11	11	7	5		1
Dřevozpracující	24	9	8	2	4	1	
Papírenský a polygrafický	11	5		6			
Chemický	26	12	9	4		1	
Sklářský a stavebních hmot	13	6	3	2	1		1
Výroba a zpracování kovů	62	24	15	12	4	6	1
Strojírenský	67	22	19	10	8	5	3
Elektrotechnický	26	6	5	7	3	3	2
Ostatní zpracovatelský	33	10	13	6	4		
Výroba a rozvod energií a vody	9	6	1	2			
Celkem	351	123	98	70	35	16	9

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Ve všech sledovaných podnicích kraje Vysočina, od nichž byla získána účetní závěrka pracovalo celkem 61 673 pracovníků, což představuje průměrně 176 pracovníků na 1 podnik. Oproti roku 2005 se počet pracovníků zvýšil o 2,6 %, nicméně je třeba brát úvahu, že celkový soubor sledovaných podniků v roce 2005 čítal pouze 324 subjektů. Takřka 1/3 pracovníků je zaměstnána v odvětví strojírenského průmyslu, v němž je zaměstnáno 18 654 zaměstnanců. Toto odvětví je následováno odvětvím výroby a zpracování kovů, v němž našlo uplatnění 11 698 pracovníků a podílelo se 19,0 % na celkové zaměstnanosti sledovaných podniků. Dohromady tyto dvě odvětví vytvářela takřka ½ obsazených **průmyslových** pracovních míst v kraji. Více než 10% podíl počtu pracovníků dosahovalo již pouze odvětví elektrotechnického průmyslu, kde pracovalo 7 066 osob (11,5 %). Naopak nejmenší počet zaměstnaných osob byl zaznamenán v početně nejméně četných podnicích těžby nerostných surovin, výroby a rozvodu energií a vody a papírenském a polygrafickém průmyslu (**Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**).

Vyšší podíly na počtu pracujících v jednotlivých odvětvích byly v porovnání s rokem 2005 zaznamenány ve čtyřech odvětvích: agregovaném odvětví TOK, dřevozpracujícím průmyslu, průmyslu papírenském a polygrafickém a především odvětví strojírenského průmyslu, které si v roce 2006 upevnilo své dominantní postavení dle počtu pracujících. Kromě výše zmíněných 4 odvětví došlo k nárůstu počtu pracujících v odvětví těžby a zpracování surovin a odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu. Za zvýšením počtu zaměstnanců v jednotlivých odvětvích může v řadě případů stát zvýšení počtu šetřených podniků v těchto odvětvích. To je

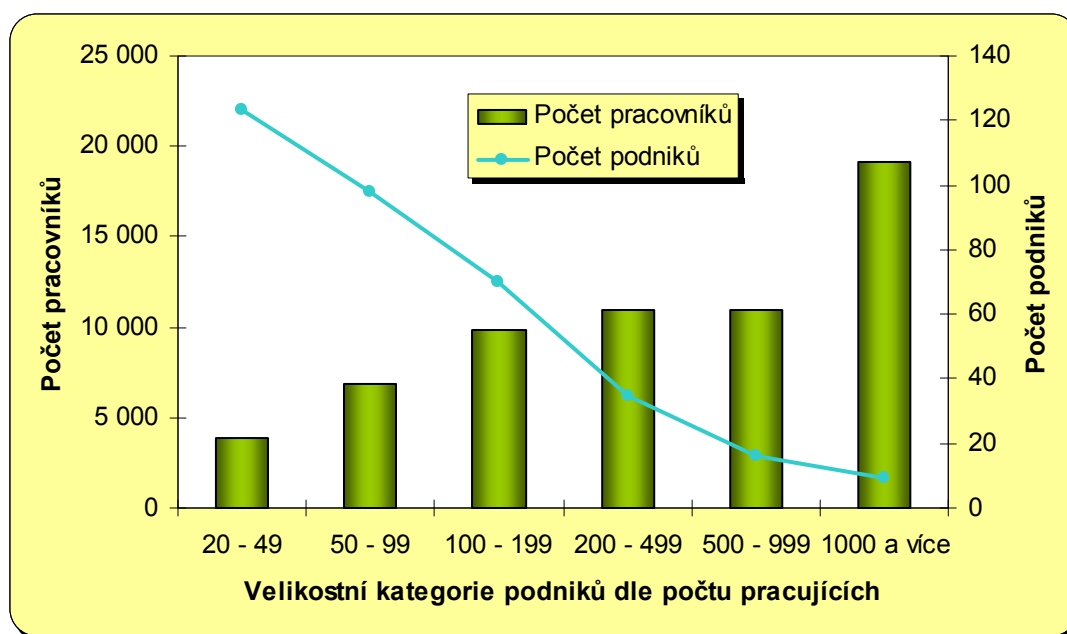
především případ agregovaného odvětví textilního, oděvního a kožedělného průmyslu (TOK), jejichž počet pracovníků se zvýšil o 5,7 %, podíl na celkovém počtu pracovníků kraje se zvýšil z 7,7 % na 7,9 %, nicméně také počet šetřených subjektů tohoto agregovaného odvětví stoupl o 4 subjekty, z 31 na 35 firem.

Tab. 3. Pracovníci v průmyslových odvětvích v podnicích se sídlem v kraji Vysočina podle velikostních kategorií daných průměrným evidenčním počtem pracovníků v roce 2006

Odvětví průmyslu	Počet pracovníků	z toho ve velikostní kategorii dané počtem pracovníků					
		20 - 49	50 - 99	100 - 199	200 - 499	500 - 999	1000 +
Těžba nerostných surovin	197	35		162			
Potravinářský	6 016	303	1 033	1 552	1 650		1 478
Textilní, oděvní, kožedělný	4 872	422	805	930	1 154		1 561
Dřevozpracující	3 182	292	503	288	1 495	604	
Papírenský a polygrafický	1 123	167		956			
Chemický	2 201	362	613	583		643	
Sklářský a stavebních hmot	2 569	163	209	321	457		1 419
Výroba a zpracování kovů	11 698	755	1 021	1 682	1 178	4 282	2 780
Strojírenský	18 654	688	1 266	1 261	2 633	3 662	9 144
Elektrotechnický	7 066	214	394	892	1 031	1 734	2 801
Ostatní zpracovatelský	3 579	313	968	959	1 339		
Výroba a rozvod energií a vody	516	192	50	274			
Celkem	61 673	3 906	6 862	9 860	10 937	10 925	19 183

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Nejvyšší průměrnou velikost podniků dle počtu zaměstnanců mají odvětví strojírenského průmyslu (278 pracovníků na 1 podnik) a elektrotechnického průmyslu (272). Krajský průměr (176) překročila také odvětví stavebních hmot a sklářského průmyslu (198) a výroby a zpracování kovů (189). Naopak nejmenší podniky dle průměrného počtu zaměstnanců na jeden podnik můžeme najít v odvětvích: výroba a rozvod energií a vody (57) a chemickém průmyslu (85).

Obr. 1 Počet podniků a pracovníků v jednotlivých velikostních kategoriích daných počtem pracovníků v podnicích kraje Vysočina v roce 2006 (Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008).

Podíváme-li se na velikostní kategorie, obecně zde platí, že se zvyšující se velikostí kategorie roste i počet pracovníků. Výjimkou je kategorie firem s 500 - 999 pracovníky, která zaostávala za kategorií 250 – 499 pracovníků o 12 zaměstnaných osob. Tato skutečnost je přesně protikladná vzhledem k snižování počtů podniků s postupem do vyšší kategorie dle počtu zaměstnanců, o čemž bylo pojednáno výše. Tuto situaci dokumentuje Obr. 1. Nejvyšší počet zaměstnanců byl zaznamenán v kategorii podniků s 1 000 a více zaměstnanci, v níž bylo evidováno 19 183 pracovníků, což představovalo 31,3% podíl na celkové zaměstnanosti, přestože se na počtu podniků podílela pouze 2,6 %. Shodných 17,7 % pracovníků bylo zaměstnáno v kategoriích 500 – 999 resp. 250 – 499 pracovníků. Dohromady v těchto třech kategoriích tj. podnicích s 250 a více zaměstnanci pracovalo 41 045 pracovníků (2/3 zaměstnanců šetřených 351 podniků). Přestože podniky do 100 zaměstnanců tvořily 63,0 % všech sledovaných podniků, na celkové zaměstnanosti se podílely pouze 17,5% podílem.

Meziročně vzrostl počet pracovníků šetřených podniků o 2,6 %, přičemž nejvyšší tempo nárůstu lze identifikovat ve dvou od sebe nejvzdálenějších kategoriích: v kategorii nejmenších podniků do 49 zaměstnanců (nárůst o 26,2 %) a v kategorii podniků s 1 000 a více zaměstnanci, jejichž počet se zvýšil o necelých 10 %.

Stejně jako počtem sledovaných podniků dominují v žebříčku dvaceti největších průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle průměrného evidenčního počtu pracovníků v roce 2005 dvě odvětví, a to průmysl strojírenský a výroba a zpracování kovů (Tab. 4). Dohromady jsou zde zastoupeny 14 firmami a v porovnání s rokem 2005 své postavení ještě upevnily, neboť v roce 2006 přibýly do tohoto žebříčku další 3 podniky. Strojírenství se prezentuje 8 podniky, odvětví výroby a zpracování kovů 6 podniky. V roce 2005 byl tento poměr menší – 6 strojírenských podniků ku 5 podnikům výroby a zpracování kovů. Zbylých 6 podniků reprezentuje tyto odvětví: elektrotechnický průmysl s dvojnásobným zastoupením, a po jednom podniku jsou zastoupeny agregované odvětví TOK, potravinářský, sklářský a chemický průmysl. Oproti roku 2005 chybí v žebříčku 20 největších průmyslových zaměstnavatelů zástupce dřevozpracujícího průmyslu.

Celkem pracovalo v těchto vybraných subjektech 27 168 zaměstnanců (44 % pracovníků sledovaných subjektů), jejichž počet se meziročně zvýšil o 3,6 %. Zvýšení počtu pracujících v největších průmyslových podnicích dokladuje skutečnost, že od roku 2003 se neustále zvyšuje hranice počtu zaměstnanců posledního podniku akceptovaného v žebříčku TOP 20. Zatímco v roce 2003 nedosahovalo celkem 7 podniků hranice více než 600 zaměstnanců, v roce 2005 to byl již jen jeden subjekt a v roce 2006 přesahovaly všechny podniky v tomto pomyslném žebříčku hranici 600 pracovníků.

Největším průmyslovým zaměstnavatelem kraje Vysočina v roce 2006 byla, stejně jako v roce předcházejícím, strojírenská firma **Bosch Diesel**. Průměrný evidenční počet pracovníků činil 6 185 osob, přičemž oproti roku 2005 se jejich počet zvýšil o 4,5 %. Společnost se v Jihlavě specializuje na výrobu vysokotlakých čerpadel pro dieselové motory. Za společností Bosch Diesel se na druhém místě největších průmyslových společností kraje Vysočina nachází žďárský podnik **Žďas**. Tato firma s dlouholetou tradicí v roce 2006 zaměstnávala 2 780 pracovníků, což představuje mírný pokles počtu zaměstnanců vzhledem k roku 2005 (o 3,7 %). Dá se však říci, že počet pracovníků největší průmyslové společnosti okresu Žďár nad Sázavou je stabilizovaný, neboť v posledních letech dochází pouze k nízkému snižování stavu jejích pracovních sil. Společnost Žďas se zaměřuje na slévarenskou výrobu, zpracování kovů, částečně podniká ve strojírenství. Třetí v pořadí je firma **Motorpal**, jejíž výrobní program je zaměřen na dopravní strojírenství se specializací na výrobu vstříkovačích zařízení do

dieselových motorů. Po značné redukci počtu svých pracovníků v roce 2004 již firma stabilizovala počet svých zaměstnanců. V roce 2006 došlo k nepatrnému poklesu z 1 943 osob v roce 2005 na 1 839 pracovníků, přičemž v roce 2007 není plánováno snížení pracovní síly podniku. Na Jihlavsku působí také 4. největší zaměstnavatel kraje Vysočina, firma **Automotive Lighting** zaměstnávající 1 686 osob. Firma zabývající se výrobou osvětlovacích zařízení do automobilů zvýšila takřka o 6,0 % počet svých zaměstnanců a pokračovala tak v trendu navyšování své pracovní síly. Největší pěti uzavírá havlíčkobrodská firma **Pleas** a.s., která je největším podnikem agregovaného odvětví TOK na Vysočině a zároveň se stala největším průmyslovým subjektem na Havlíčkobrodsku. Zatímco v roce 2005 zaměstnávala 1 318 osob, v roce 2006 již poskytovala práci 1 561 osobám (nárůst o 18,4 %) a v žebříčku 20 největších průmyslových firem kraje Vysočina poskočila z 7. příčky na 5. pozici. Za zvýšením počtu zaměstnanců stojí především otevření nové konfekční provozovny v Milevsku, kde našlo práci 130 osob. Takto vysoké navýšení počtu pracujících z roku na rok se dosud v historii společnosti nepodařilo uskutečnit.

Tab. 4. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle průměrného evidenčního počtu pracovníků v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Počet pracovníků
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	6 185
ŽDAS, a.s.	Žďár nad Sázavou	Výroba a zpracování kovů	2 780
MOTORPAL, a.s.	Jihlava	Strojírenský	1 839
Automotive Lighting s.r.o.	Jihlava	Elektrotechnický	1 686
P L E A S a.s.	Havlíčkův Brod	Textilní a oděvní	1 561
Kostecké uzeniny a.s.	Kostelec	Potravinářský	1 478
Sklo Bohemia, a.s.	Světlá nad Sázavou	Skla a stavebních hmot	1 419
AGROSTROJ Pelhřimov, a.s.	Pelhřimov	Strojírenský	1 120
I & C Energo a.s.	Třebíč	Elektrotechnický	1 115
TESLA Jihlava, a.s.	Jihlava	Výroba a zpracování kovů	867
Moravské kovárny, a.s.	Jihlava	Výroba a zpracování kovů	825
První brněnská strojárna Velká Bíteš	Velká Bíteš	Strojírenský	767
Futaba Czech, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Strojírenský	749
Valeo Compressor Europe s.r.o.	Humpolec	Strojírenský	740
První brněnská strojárna Třebíč, a.s.	Třebíč	Výroba a zpracování kovů	735
GCE, s.r.o.	Chotěboř	Strojírenský	734
MANN + HUMMEL (CZ) s.r.o.	Nová Ves	Strojírenský	672
ITW PRONOVIA, s.r.o.	Velká Bíteš	Chemický	643
TOKOZ a.s.	Žďár nad Sázavou	Výroba a zpracování kovů	630
Hettich ČR k.s.	Žďár nad Sázavou	Výroba a zpracování kovů	623

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Na 6. pozici se stejně jako minulý rok umístila největší potravinářská firma kraje Vysočina, **Kostecké uzeniny**, jež na konci roku 2006 zaměstnávala 1 478 osob a meziročně zvýšila počet zaměstnanců o necelé 4 %. Pokles v žebříčku o 2 místa a ztráta pozice nejvýznamnějšího průmyslového zaměstnavatele Havlíčkobrodsko postihla sklářskou firmu **Sklo bohemia** ze Světlé nad Sázavou, jež meziročně opustilo 29 zaměstnanců. Snížení stavu zaměstnanců tohoto subjektu je dlouhodobým trendem a byl předzvěstí výraznějšího propouštění v následujících letech. Největším průmyslovým zaměstnavatelem Pelhřimovska je dlouhodobě výrobce zemědělské techniky **Agrostroy** Pelhřimov, který v roce 2006 zaměstnával 1 120 osob za meziročního nárůstu o 11 %. Společnost podniků s více než 1 000

zaměstnanci uzavírá v pořadí devátá **I & C Energo** patřící do skupiny ČEZ. Tento podnik je dodavatelem elektrických systémů kontroly, průmyslových informačních systémů. V roce 2005 zaměstnával 993 osob, v roce 2006 již bezmála 1 115 pracovníků. Subjektem uzavírajícím první desítku největších průmyslových zaměstnavatelů Vysočiny je akciová společnost **Tesla Jihlava** s 867 zaměstnanci.

Do druhé desítky největších průmyslových zaměstnavatelů se stejně jako v roce 2005 dostaly **Moravské kovárny** se sídlem v Jihlavě, **První brněnská strojírna Velká Bíteš**, humpolecká **Valeo Compressor Europe**, chotěbořská **GCE**, třebíčská (sídlo Nová Ves) **MANN + HUMMEL**, **ITW Pronovia** z Velké Bíteše a Žďárský **Tokoz**. Meziroční snížení počtu zaměstnanců bylo zaznamenáno u tří firem - PBS Velká Bíteš, ITW Pronovia a Tokoz, nicméně se jednalo o nevýznamné snížení počtu pracovníků. Firma VALEO se sídlem v Humpolci je zástupcem nezávislé celosvětové společnosti VALEO. Jedná se o výrobce kompresorů pro klimatizační jednotky osobních automobilů. Jediný evropský podnik americké společnosti ITW Drawn metals ITW Pronovia sídlí ve Velké Bíteši a vyrábí zboží z plastů, zejména nástroje a náradí. Společnost MANN+HUMMEL je pobočkou německého koncernu MANN+HUMMEL GmbH. V Nové Vsi se v šesti výrobních halách zabývají výrobou filtrační techniky pro automobilový průmysl. Výrobní závod švédské společnosti GCE sídlí v Chotěboři a vyrábí zařízení pro použití technických plynů a zdravotní techniku. Tokoz se sídlem v Žďáře nad Sázavou je tradiční česká strojírenská firma zabývající se výrobou zabezpečovacích mechanismů a bezpečnostního kování. Nově se v žebříčku 20 nejvýznamnějších zaměstnavatelů Vysočiny objevují 3 subjekty: Havlíčkovobrodská **Futaba Czech**, **První brněnská strojírna Třebíč** a společnost **Hettich ČR** ze Žďáru nad Sázavou. Futaba Czech je dceřinou firmou japonské společnosti Futaba Industrial Co., Ltd., a je zatím posledním projektem této společnosti, která má pobočky i v Číně, USA, či Anglii. Oproti roku 2005 došlo v roce 2006 takřka k zdvojnásobení počtu pracovníků a to z 377 zaměstnanců na 749 pracovníků. Nárůst počtu pracovníků této společnosti je způsoben dokončením výstavby výrobních prostor a zaváděním nových projektů do výroby. PBS Třebíč je tradičním výrobcem i dodavatelem produktů pro energetické a teplárenské celky. Neúčast této firmy v žebříčku největších průmyslových firem Vysočiny v roce předešlém byla způsobena absencí účetní závěrky tohoto subjektu, který v roce 2005 zaměstnával 707 pracovníků. Česká pobočka německého subjektu Hettich International uzavírá 1. dvacítku největších průmyslových zaměstnavatelů kraje Vysočina (623 pracovníků) a zabývá se výrobou nábytkového kování.

Na rozdíl od roku 2005 „vypadly“ z dvacítky nejvýznamnějších zaměstnavatelů jihlavský Burson properties, velkomeziříčský Draka kabely a dřevozpracující družstvo z Lukavce. Výraznější pokles počtu zaměstnanců nastal u společnosti Burson properties, která uvolnila takřka 1/3 svých zaměstnanců.

V žebříčku dvaceti největších průmyslových firem má nejčetnější zastoupení Jihlavsko a Žďársko (6 firem), dále Třebíčsko a Havlíčkovobrodsko (3 firmy) a nejmenší počet subjektů byl zaznamenán na Pelhřimovsku (pouze 2 firmy). Srovnáme-li tyto údaje s rokem předcházejícím, lze konstatovat, že okresy Žďár nad Sázavou a Třebíč mají o 1 firmu v žebříčku více, zatímco okresy Jihlava a Pelhřimov stejný počet ztratily. Okres Havlíčkův Brod si udržel pozic stejnou jako v roce 2005.

5 Výsledky hodnocení s důrazem na odvětvovou strukturu

5.1 Obrat

Obrat je hlavním ukazatelem **výkonů** podniku, podle jeho výše jsou firmy a jejich velikost měřeny na celém světě. Obrat je celkovým součtem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (tržby za prodej vlastní hmotné a nehmotné produkce externím odběratelům) a tržeb za prodej zboží (prodej nevlastní hmotné i nehmotné produkce externím odběratelům). Celkový obrat (resp. výkony) je složen z tržeb vlastních a i z tržeb jiných firem, které podniky nakupují tzv. **předvýkonů**. K předvýkonům patří nakoupené zboží (materiál, suroviny), ale také elektřina, benzin a jiné. Tyto tržby (výkony) jiných společností musí podnik zahrnout k ceně vlastní vytvořené přidané hodnotě.

Analýza hospodaření průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina za rok 2006 opětně potvrdila navyšování obrátů těchto firem. Ze sledovaného vzorku 351 podniků vykázalo **178 obrát vyšší než 100 mil. Kč**, což odpovídá 50,7% všech sledovaných podniků a jedná se tak o meziroční růst opětně o celé 1%, což při meziročním rozšíření analyzovaného vzorku o 27 podniků znamená absolutní přírůstek 17 podniků s obrátem vyšším než 100 mil. Kč. Počet podniků s obrátem nad 1 mld. Kč nevykázal oproti minulému roku žádnou změnu v absolutním počtu, ale značně se pozměnilo zastoupení těchto podniků v jednotlivých odvětvích průmyslu. Zvýšení počtu podniků s obrátem nad 1 mld. Kč zaznamenal průmysl **dřezpracující a strojírenský** a to na úkor potravinářského a elektrotechnického průmyslu. Ve všech ostatních kategoriích velikostí obrátu se počet podniků zvýšil. Nejvyšší nárůst vykázaly podniky s obrátem v kategorii 100 – 200 mil. Kč (nárůst o 21%).

Tab. 5. Průmyslové podniky se sídlem v kraji Vysočina podle odvětví a velikostních kategorií daných obrátem (v mil. Kč) v roce 2006

Odvětví průmyslu	Počet podniků	z toho ve velikostní kategorii dané obrátem (v mil. Kč)					
		méně než 20	20 - 49,9	50 - 99,9	100 - 199,9	200 - 999,9	1000 a více
Těžba nerostných surovin	2			1	1		
Potravinářský	43		4	6	7	22	4
Textilní, oděvní a kožedělný	35	10	9	8	5	2	1
Dřezpracující	24		6	5	5	3	5
Papírenský a polygrafický	11	1	2	2	4	2	
Chemický a gumárenský	26	3	6	6	4	6	1
Sklářský a stavebních hmot	13	2	3	3	2	2	1
Výroba a zpracování kovů	62	3	15	15	11	15	3
Strojírenský	67	2	11	17	12	16	9
Elektrotechnický	26	3	5	2	7	6	3
Ostatní zpracovatelský	33	3	6	11	6	7	
Výroba a rozvod energie	9		2	1	5	1	
Celkem	351	27	69	77	69	82	27

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008 **Chyba! Chybné propojení.**

Celkový obrat všech 351 podniků zařazených do analýzy dosáhnul v roce 2006 téměř **139 mld. Kč** a vzrostl tak ve srovnání s předchozím šetření (2005) o **15 mld. Kč**, což v přepočtu na jeden podnik znamená meziroční zvýšení obratu o 13,3 mil. Kč; průměrný obrat na 1 podnik byl v roce 2005 382,4 mil. Kč a v roce 2006 již 395,7 mil. Kč. Svou odvětvovou pozici i nadále posilovalo **strojírenství**, které se na vytvořeném obratu podílelo 49 mld. Kč, čímž meziročně posílilo o 3% a překročilo tak hranici třetiny celkového vytvořeného obratu (**35,3%**). Mezi další odvětví, která se na celkovém obratu podílela alespoň 10%, patřila odvětví elektrotechnické (13,7%), potravinářské (13,3%), dřevozpracující (12,1%) a výroby a zpracování kovů (11,5%). Těchto pět odvětví vytvořilo 85,9% obratu celého analyzovaného souboru. Při porovnání těchto pěti odvětví pomocí průměrného obratu na jeden podnik v odvětví srovnatelné hodnoty okolo 700 mil. Kč vykáží pouze odvětví strojírenské, elektrotechnické a dřevozpracující. Průměrný obrat v potravinářském podniku byl v roce 2006 430 mil. Kč a v odvětví výroby a zpracování kovů tato hodnota (256,7 mil. Kč) dokonce ani nedosahovala průměru celého šetřeného souboru (395,7 mil. Kč). Pomineme-li odvětví stojící mimo zpracovatelský průmysl, vykazala nejnižší obrat odvětví papírenského a polygrafického průmyslu, průmysl skla a stavebních hmot a agregované odvětví TOK. Při šetření roku 2006 bylo opětovně potvrzeno, že s velikostí kategorie obratu roste i podíl na jeho celkové hodnotě. Největší kategorie s obratem nad 1 mld. Kč se na celkovém obratu analyzovaného vzorku podílelo 62,3% (meziroční růst o 2%). Kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč vytvořila dokonce 94,1% celkového obratu (meziroční růst o 0,6%). Na druhé straně podniky s obratem nižším než 20 mil. se na celkovém obratu nepodílely ani 0,3%.

Tab. 6. Obrat v průmyslových odvětvích v podnicích se sídlem v kraji Vysočina podle velikostních kategorií daných obratem (v mil. Kč) v roce 2006

Odvětví průmyslu	Obrat (v mil. Kč)	z toho ve velikostní kategorii dané obratem (v mil. Kč)					
		méně než 20	20 - 49,9	50 - 99,9	100 - 199,9	200 - 999,9	1000 a více
Těžba nerostných surovin	200,5			55,3	145,3		
Potravinářský	18 452,0		152,6	401,8	987,1	8 998,4	7 912,1
Textilní, oděvní a kožedělný	3 553,7	137,2	295,5	574,3	731,2	673,7	1 141,8
Dřevozpracující	16 748,5		187,0	368,1	637,2	2 014,7	13 541,5
Papírenský a polygrafický	1 652,1	18,5	65,6	150,1	546,3	871,6	
Chemický a gumárenský	6 381,8	35,5	223,2	465,6	541,1	2 511,9	2 604,5
Sklářský a stavebních hmot	2 324,1	29,5	126,0	237,8	223,7	665,9	1 041,2
Výroba a zpracování kovů	15 925,5	55,4	522,7	994,6	1 491,8	7 255,6	5 605,4
Strojírenský	49 084,9	28,0	372,1	1 254,9	1 878,3	5 309,3	40 242,2
Elektrotechnický	19 133,8	52,6	141,6	153,0	910,6	3 445,4	14 430,5
Ostatní zpracovatelský	4 321,5	37,0	170,2	810,4	772,7	2 531,2	
Výroba a rozvod energie	1 102,4		65,9	57,9	769,7	209,0	
Celkem	138 880,9	393,6	2 322,7	5 523,7	9 634,9	34 486,7	86 519,3

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Tabulka 7 nabízí přehled průmyslových podniků s absolutně nejvyšším obratem. Obratu vyššího než 5 mld. Kč dosáhly shodně jako v roce 2005 tři jihlavské podniky **Bosch Diesel**, **Automotive Lighting** a **Kronospan**. Na prvním místě se značným odstupem již dlouhodobě setrvává Bosch Diesel, který v roce 2006 dosáhl obratu 21,7 mld. Kč, což činí meziroční růst o 2,7 mld. Kč a podíl 15,6% na celkovém obratu analyzovaného souboru. Tato firma se zabývá především výrobou dieselových vstřikovacích čerpadel, tlakových zásobníků, regulačních ventilů tlaku a balicích strojů. Na druhém místě s téměř 15 miliardovým

odstupem dlouhodobě setrvává výrobce světlometů k osobním automobilům s obratem přesahujícím 7,2 mld. Kč a tedy s meziročním růstem obratu téměř 1,4 mld. Kč, podílející se na celkovém obratu souboru 5,2%. Společnost s třetím největším obratem Kronospan CR vyrábějící dřevotřískové a laminátové desky vykázala ve sledovaném roce obrat 5,2 mld. Kč, což je výsledek totožný s rokem 2005. Žádný podnik z TOP 20 nevytvořil obrat nižší než 1 mld. Kč ba naopak **obrat 1 mld. Kč překročilo 27 společností**, tedy do tabulky se z nich nevešly ještě Kronospan OSB a Moravské kovárny z Jihlavy, Pleas z Havlíčkova Brodu, Hettich ČR ze Žďáru nad Sázavou, Sklo Bohemia ze Světlé nad Sázavou, Sapeli z Polné a ZZN Pelhřimov. Mezi těmito společnostmi velmi výrazně převládalo zaměření strojírenské s častým zastoupením průmyslu elektrotechnického, dřevozpracujícího a potravinářského. Oproti roku 2005 se mezi dvacet společností s největším obratem nedostala pouze firma Tchibo Praha se sídlem v Jihlavě, která v roce 2006 ukončila svou výrobní činnost a ponechala si pouze činnost, čímž nesplnila podmínky výběrového souboru a nebyla v tomto roce analyzována. Naopak se mezi 20 podniků s největším obratem dostala společnost GCE Chotěboř zabývající se výrobou lahvových uzavíracích a redukčních ventilů, řezacích hořáků a řezacích nástavců svařovacích souprav. Ostatních 19 společností vykázalo nejvyšší obraty jak v roce 2005 tak i analyzovaném 2006. Jediným podnikem v tomto výběru, který meziročně snížil obrat, byly Kostecké uzeniny, které snížení obratu o 107 mil. Kč posunulo z čtvrtého místa v roce 2005 až na místo osmé v roce 2006. Zatímco největší **absolutní meziroční nárůst obratu** zaznamenala společnost **Bosch Diesel**, v relativních číslech zaznamenaly nejvyšší nárůsty obratů elektrotechnické společnosti Draka Kabely (42,8%), Kablo Elektro Velké Meziříčí (33,9%) a společnosti strojírenské Fatuba Czech (28,7%), Valeo Compressor Europe (28,5%) a Edscha Bohemia (27,4%).

Tab. 7. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle obratu (v mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Obrat (v mil. Kč)
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	21 728
Automotive Lighting s.r.o.	Jihlava	Elektrotechnický	7 276
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	5 243
Draka Kabely, s.r.o.	Velké Meziříčí	Elektrotechnický	4 993
Futaba Czech, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Strojírenský	4 279
Valeo Compressor Europe s.r.o.	Humpolec	Strojírenský	4 076
Stora Enso Timber Ždírec s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	3 890
Kostecké uzeniny a.s.	Kostelec	Potravinářský	3 816
ŽĐAS, a.s.	Žďár nad Sázavou	Výroba a zpracování kovů	3 189
ITW PRONOVIA, s.r.o.	Velká Bíteš	Chemický a gumárenský	2 604
Kablo Elektro Velké Meziříčí, spol. s.r.o.	Velké Meziříčí	Elektrotechnický	2 162
Dřevozpracující družstvo	Lukavec	Dřevozpracující	2 040
MANN + HUMMEL (CZ) s.r.o.	Nová Ves	Strojírenský	1 980
AGROSTROJ Pelhřimov, a.s.	Pelhřimov	Strojírenský	1 870
Edscha Bohemia s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	1 773
IMI International s.r.o.	Humpolec	Strojírenský	1 570
MOTORPAL, a.s.	Jihlava	Strojírenský	1 518
JAROMĚŘICKÁ MLÉKÁRNA, A.S.	Jaroměřice nad Rokytkou	Potravinářský	1 509
GCE, s.r.o.	Chotěboř	Strojírenský	1 449
PRIBINA, spol. s r.o.	Přibyslav	Potravinářský	1 419

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Tabulka 8 nabízí srovnání jednotlivých průmyslových odvětví na základě obratu na jednoho pracovníka. **Bezkonkurenčně nejsilněji z tohoto hodnocení vychází průmysl dřevozpracující**, který má dlouhodobě se značným odstupem nejvyšší obrat na jednoho zaměstnance. V roce 2006 dosáhl dřevozpracující průmysl obratu 5,26 mil. Kč na pracovníka, což představuje meziroční růst téměř o 0,4 mil. Kč na pracovníka. Na tomto výsledku mají rozhodující podíl firmy se zahraniční kapitálovou účastí. Nad hranici 3 mil. Kč na jednoho zaměstnance se dostal už pouze průmysl potravinářský a to s meziročním poklesem obratu na pracovníka -0,2 mil. Kč. Mimo tyto dvě odvětví se nad **průměrnou krajskou hodnotu (2,25 mil. Kč na pracovníka)** dostala ještě tři odvětví a to: chemického a gumárenského, elektrotechnického a strojírenského průmyslu. Na druhé straně stojí odvětví, která nepřekročila ani hranici 1 mil. Kč na pracovníka. Jedná se o průmysl sklářský a stavebních hmot a agregované odvětví TOK. Vedle průmyslu dřevozpracujícího dosáhly výrazného meziročního růstu obratu na pracovníka ještě průmysl elektrotechnický (o 0,49 mil. Kč na pracovníka), odvětví těžby nerostných surovin (o 0,46 mil. Kč na pracovníka) a chemický (o 0,38 mil. Kč na pracovníka).

Tab. 8. Obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč) v průmyslových odvětvích v podnicích se sídlem v kraji Vysočina podle velikostních kategorií daných průměrným počtem pracovníků v roce 2006

Odvětví průmyslu	Obrat na 1 prac. (v mil. Kč)	z toho ve velikostní kategorii dané počtem pracovníků					
		20 - 49	50 - 99	100 - 199	200 - 499	500 - 999	1000 a více
Těžba nerostných surovin	1,018	1,579		0,897			
Potravinářský	3,067	3,581	4,345	2,930	2,736		2,582
Textilní, oděvní a kožedělný	0,729	0,595	0,490	0,726	0,946		0,731
Dřevozpracující	5,264	1,551	5,913	3,182	6,933	3,378	
Papírenský a polygrafický	1,471	1,726		1,427			
Chemický a gumárenský	2,900	1,798	3,123	2,079		4,051	
Sklářský a stavebních hmot	0,905	1,966	1,662	0,565	0,949		0,734
Výroba a zpracování kovů	1,361	1,448	1,755	1,653	1,115	1,345	1,147
Strojírenský	2,631	2,706	1,530	1,743	2,038	3,442	2,747
Elektrotechnický	2,708	1,397	1,326	0,724	3,274	3,470	2,954
Ostatní zpracovatelský	1,207	1,182	1,081	1,338	1,212		
Výroba a rozvod energie	2,136	3,460	2,789	1,090			
Celkem	2,252	1,892	2,267	1,648	2,568	2,657	2,220

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Oproti roku 2005 nejvyšší obrat na jednoho zaměstnance zaznamenala kategorie podniků s 500 – 999 zaměstnanci a to díky meziročnímu přírůstku 0,71 mil. Kč na pracovníka. V této kategorii počtu zaměstnanců za nadprůměrnými hodnotami stojí především průmysl chemický a gumárenský (ITW Pronovia), elektrotechnický (Draka Kabely) a strojírenský (Futaba Czech, Valeo Compressor Europe). Nadprůměrného obratu na jednoho pracovníka dosáhly ještě kategorie podniků s 50 – 99 a 200 – 499 zaměstnanci. V první jmenované kategorii to zapříčinily nadprůměrné hodnoty především průmyslu potravinářského (ZZN Pelhřimov, Agrovýkup Moravské Budějovice, ZZN Havlíčkův Brod, Lacrum Velké Meziříčí), ale také dřevozpracujícího (Kronospan OSB, Holzwerke WIMMER) a chemického a gumárenského (Agropodnik Dobronín, Gebr. Ostendorf – OSMA). V kategorii s 200 – 499 zaměstnanci zvyšuje obrat na jednoho pracovníka průmysl dřevozpracující (Stora Enso Timber Ždírec,

Kronospan CR) a elektrotechnický (Kablo Elektro Velké Meziříčí). Oproti roku 2005 se zvýšil obrat na zaměstnance u kategorií s 50 – 99, se 100 – 199, s 500 – 999 a s 1000 a více pracovníky. U zbylých dvou kategorií došlo k mírnému poklesu hodnot tohoto ukazatele. Negativně lze nahlížet na kategorii podniků s 20 – 49 zaměstnanci, která vykazuje dlouhodobě podprůměrné hodnoty ukazatele obratu na jednoho pracovníka a zároveň v tomto ukazateli vykazovala mírný meziroční pokles.

Tab. 9. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle obratu přepočteného na 1 pracovníka (v tis. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč)
KRONOSPAN OSB, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	23,778
Holzwerke WIMMER s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	18,616
ZZN Pelhřimov a. s.	Pelhřimov	Potravinářský	15,786
Edscha SVG s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	12,228
Stora Enso Timber Ždírec s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	11,934
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	11,276
VKS Pohledští Dvořáci a.s.	Havlíčkův Brod	Potravinářský	10,894
Agropodnik, a.s. Jihlava	Dobronín	Chemický a gumárenský	10,580
DETAIL CZ s.r.o.	Žirovnice	Strojírenský	9,980
Agrovýkup, a.s.	Moravské Budějovice	Potravinářský	8,192
Draka Kabely, s.r.o.	Velké Meziříčí	Elektrotechnický	8,158
ADW AGRO, a.s.	Krahulov	Potravinářský	7,464
BIONA JERSÍN, s.r.o.	Jersín	Chemický a gumárenský	7,370
ZZN Havlíčkův Brod a.s.	Havlíčkův Brod	Potravinářský	7,200
TEDOM ENERGO s.r.o.	Výčapy	Výroba a rozvod energie	6,518
JAROMĚŘICKÁ MLÉKÁRNA, A.S.	Jaroměřice nad	Potravinářský	6,035
Kühtreiber, s.r.o.	Třebíč	Strojírenský	5,741
Futaba Czech, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Strojírenský	5,714
Gebr. Ostendorf - OSMA zpracování plastů s.r.o.	Komorovice	Chemický a gumárenský	5,609
Valeo Compressor Europe s.r.o.	Humpolec	Strojírenský	5,508

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

V roce 2006 se do tabulky 20 podniků s nejvyšším obratem na jednoho pracovníka nedostal již podnik pod 5,5 mil. Kč na pracovníka. Oproti roku 2005, byla na prvním místě ždírecká společnost Holzwerke WIMMER s 18,6 mil. Kč na pracovníka (meziroční růst o 2,1 mil. Kč na pracovníka) nahrazena jihlavským podnikem KRONOSPAN OSB, který ve sledovaném roce při počtu 57 zaměstnanců vykázal obrat téměř 23,8 mil. Kč a předstihl tak společnost Holzwerke WIMMER o více než 5 mil. Kč na jednoho pracovníka. Společnost KRONOSPAN OSB Jihlava zabývající se vedle výroby dřevotřískových desek i malo a velkoobchodem byla do obchodního rejstříku v Brně zapsána teprve 4. 8. 2004. Firma Holzwerke WIMMER se pak zaměřuje především na výrobu komponent pro stavbu rodinných domků a masivních dřevěných konstrukcí. Vedle těchto dvou společností vykázalo ještě obrat na jednoho pracovníka vyšší než 10 mil. Kč šest dalších podniků. Mezi nimi dvě společnosti působící v potravinářském průmyslu (ZZN Pelhřimov, VKS Pohledští Dvořáci), dvě v dřevozpracujícím (Stora Enso Timber Ždírec, KRONOSPAN CR), jedna ve strojírenském (Edscha SVG s.r.o.) a jedna v chemickém a gumárenském (Agropodnik Jihlava). Oproti roku 2005 byl soubor TOP 20 podniků s nejvyšším obratem na jednoho

pracovníka snížen o tři podniky potravinářského průmyslu (Tchibo Praha, Moravia Lacto, LACRUM Velké Meziříčí), jeden dřevozpracující (JMA stavební) a jeden výroby a zpracování kovů (NPK Europe Mfg). Naopak vedle KRONOSPANu OSB přibyly do tohoto výběru dva nové podniky strojírenského průmyslu (Kühtreiber, Valeo Compressor Europe), jeden elektrotechnického (Draka Kabely) a jeden chemického a gumárenského BIONA Jersín. Ve výběru dvaceti společností s nejvyšším obratem na jednoho pracovníka **tak meziročně nejvíce oslabil průmysl potravinářský** (6 zastoupení), naopak **výrazně posílil průmysl strojírenský** (5 zastoupení) a svou **pozici si nadále udržel průmysl dřevozpracující** (4 zastoupení).

5.2 Hospodářský výsledek

Celkový hospodářský výsledek (HV) firem je hospodářským výsledkem za dané účetní období po zdanění (zisk nebo ztráta). Celkový hospodářský výsledek je součtem hospodářského výsledku za běžnou činnost BHV (od něhož se odečte daň z běžné činnosti) a mimořádného hospodářského výsledku MHV (po zdanění). Hospodářský výsledek za běžnou činnost BHV je dále součtem provozního hospodářského výsledku PHV (rozdíl nákladů a výnosů dosažených v rámci provozní činnosti) a finančního hospodářského výsledku FHV (rozdíl mezi finančními náklady a výnosy).

Mimořádný hospodářský výsledek odráží specifické skutečnosti hospodaření společnosti, které nastaly v daném účetním období a nikoliv reálný stav provozně hospodářské činnosti firmy. Proto pokud u společnosti dojde ve sledovaném období k výraznému rozdílu (více jak 10 mil. Kč) mezi celkovým hospodářským a hospodářským výsledkem za běžnou činnost doporučuje se použít hospodářský výsledek za běžnou činnost tedy bez mimořádného hospodářského výsledku. V roce 2006 vykázala absolutní rozdíl mezi celkovým hospodářským a hospodářským výsledkem za běžnou činnost vyšší než 10 mil. Kč pouze jediná společnost a to První brněnská strojírna Velká Bíteš. Výsledek jejího celkového hospodaření v roce 2006 (-14,5 mil. Kč po zdanění) byl negativně ovlivněn právě mimořádným výsledkem hospodaření ve výši -35,1 mil. Kč, který vznikl v důsledku vyřešení závazku z úvěru na trvale obracející se zásoby a který byl na společnost převeden v rámci delimitace při založení společnosti. Z tohoto důvodu byl u této společnosti nahrazen celkový hospodářský výsledek hospodářským výsledkem za běžnou činnost.

Tab. 10. Podnik se sídlem v kraji Vysočina s velkým rozdílem mezi celkovým hospodářským výsledkem a hospodářským výsledkem za běžnou činnost (v mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Celkový hospodářský výsledek (HV)	Provozní hospodářský výsledek (PHV)	Finanční hospodářský výsledek (FHV)	Mimořádný hospodářský výsledek (MHV)	Hospodářský výsledek za běžnou činnost (BHV)	Absolutní rozdíl BHV a HV
První brněnská strojírna Velká Bíteš	-14,553	32,553	-15,034	-35,116	20,563	35,116

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Z celkového počtu 351 podniků, které byly v roce 2006 zařazeny do analýzy, jich 299 (85,2%) vykázalo ziskový hospodářský výsledek. Vyšší než krajský podíl ziskových podniků zaznamenal stejný počet odvětví, jaký vykázal podíl nižší. Řazeno sestupně si nejlépe počínalo odvětví těžby nerostných surovin (pouze dva podniky), odvětví dřevozpracující,

výroby a zpracování kovů, strojírenské, výroby a rozvodu energií a odvětví chemického a gumárenského průmyslu. Naopak nejhůře v roce 2006 dopadlo odvětví **sklářských a stavebních hmot**, ve kterém z celkových 13 podniků vykázalo zisk jen 8 (61,5%). Pod hranicí 80% podniků se ziskem zůstala vzestupně řazena ještě tato odvětví: papírenské a polygrafické, potravinářské a agregované odvětví TOK. V absolutním vyjádření pak největší počet podniků se ztrátou vykázal papírenský (10 podniků) a agregovaný TOK (8 podniků) průmysl. Při meziročním porovnání odvětví pomocí podílu ziskových podniků si však odvětví sklářství a stavebních hmot a agregované odvětví TOK nejvíce polepšily (meziroční růst o 11,5% resp. 25,5%). Naopak nejhorší meziroční propad podílu ziskových podniků zaznamenal papírenský a polygrafický průmysl a to o 16,2%.

Tab. 11. Hospodářský výsledek průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle odvětví v roce 2006

Odvětví průmyslu	Počet podniků se ziskem	Počet podniků se ztrátou	Podíl ziskových podniků (%)	Hospodářský výsledek (v mil. Kč)	Hospodářský výsledek na 1 pracovníka (v tis. Kč)
Těžba nerostných surovin	2	0	100,0	10,9	55,2
Potravinářský	33	10	76,7	103,6	17,2
Textilní, oděvní a kožedělný	27	8	77,1	19,2	3,9
Dřevozpracující	23	1	95,8	1 116,9	351,0
Papírenský a polygrafický	8	3	72,7	71,0	63,2
Chemický a gumárenský	23	3	88,5	124,5	56,6
Sklářský a stavebních hmot	8	5	61,5	-65,5	-25,5
Výroba a zpracování kovů	58	4	93,5	717,0	61,3
Strojírenský	61	6	91,0	2 200,9	118,0
Elektrotechnický	21	5	80,8	786,8	111,4
Ostatní zpracovatelský	27	6	81,8	124,3	34,7
Výroba a rozvod energie	8	1	88,9	57,6	111,7
Celkem	299	52	85,2	5 267,2	85,4

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Ve sledovaném roce 2006 zaznamenalo již zmiňovaných 351 podniků celkový **hospodářský výsledek téměř 5,27 mld. Kč**, což je oproti roku 2005 nárůst o více než 2,4 mld. Kč a oproti roku 2004 více než 0,7 mld. Kč. Tento výrazný nárůst je do značné míry způsoben i nárůstem počtu analyzovaných podniků. Bezkonkurenčně nejvyšší nárůst zaznamenal průmysl strojírenský, který meziročně zvýšil svůj zisk o více než 1,3 mld. Kč a podílel se tak více než 55% na celkovém meziročním nárůstu zisku. Hospodářského výsledku vyššího než 1 mld. Kč dosáhl už jen průmysl dřevozpracující, v kterém pouze jediný podnik z 24 vykázal ztrátu a který meziročně posílil o téměř 0,6 mld. Kč. Odvětvím s třetím absolutně nejvyšším ziskem byl v roce 2006 průmysl elektrotechnický se 787 mil. Kč (meziroční růst o 0,25 mld. Kč). **Pouze odvětví sklářství a stavebních hmot vykázalo ztrátu jako celek.** Toto odvětví vykazuje záporné hospodářské výsledky již několik let (2004-2006) i přesto, že se jeho výše meziročně snížila o více než 27 mil. Kč jde stále o ztrátu 65 mil. Kč. Meziroční pokles kladného hospodářského výsledku zaznamenala pouze tři odvětví. Zatímco u papírenského a polygrafického průmyslu (3,5 mil. Kč) byly meziroční snížení kladného hospodářského výsledku v rámci jednotek procent, v případě průmyslu papírenského a polygrafického (7,7 mil. Kč.) šlo o více než ¼ snížení a u průmyslu potravinářského (75,7 mil. Kč) o více jak 40% pokles.

V roce 2006 dosáhly všechny podniky zařazené do analýzy **zisku 85,4 tis. Kč na jednoho pracovníka**. Ve srovnání s rokem 2005 se tak jedná o **nárůst 38 tis. Kč na jednoho pracovníka** a s rokem 2004 o 5,5 tis. Kč na pracovníka. Absolutně nejvyšších hodnot dosáhl průmysl dřevozpracující, kde na jednoho pracovníka připadl zisk ve výši 351 tis. Kč. Nad průměr krajského hospodářského výsledku na jednoho zaměstnance se s obdobnými hodnotami vyhoupli pouze tři odvětví: strojírenství, výroba a rozvod energií a elektrotechnika. Meziročně došlo k nejvyšším nárůstům hospodářského výsledku právě v těchto odvětvích. **Dřevozpracující průmysl zaznamenal nárůst o 169 tis. Kč a pracovníka** (o 93%), odvětví výroby a rozvodu energií o 96 tis. Kč na pracovníka (o 630%), strojírenství o 66,7 tis. Kč na pracovníka (o 130%) a elektrotechnický 37,3 tis. Kč na pracovníka (o 50%). Relativně největší meziroční nárůst zisku na jednoho zaměstnance však zaznamenalo odvětví pouze s 2 podniky a nárůstem o 51,7 tis. Kč na jednoho pracovníka, těžba nerostných surovin. Díky hodnotě 3,5 tis. Kč na jednoho pracovníka v roce 2005 mohlo toto odvětví zaznamenat enormní relativní růst a to o víc než 1400%. Kromě odvětví skla a stavebních hmot, které v roce 2006 vykázalo ztrátu, bylo velmi nízkého zisku přepočteného na jednoho pracovníka dosaženo také v agregovaném odvětví TOK (3,9 tis. Kč na jednoho pracovníka), potravinářském (17,2 tis. Kč na jednoho pracovníka) a v ostatním zpracovatelském průmyslu (34,7 tis. Kč na pracovníka). Vyjma odvětví skla a stavebních hmot došlo právě v těchto odvětvích i k dalšímu meziročnímu propadu hospodářského výsledku na jednoho pracovníka. V případě potravinářského průmyslu se jednalo o 40% pokles (snížení o 11,5 tis. Kč na jednoho pracovníka) a v případě agregovaného odvětví TOK o pokles pouze o 1,9 tis. Kč na jednoho pracovníka, ovšem v relativním vyjádření o 32% snížení zisku.

Při analýze hospodářského výsledku za jednotlivé firmy zjistíme, že se situace v žebříčku dvaceti firem s nejvyšším ziskem značně pozměnila. Sedm společností z TOP 20-ti nejúspěšnějších podniků roku 2005 se mezi stejný počet v roce 2006 nedostalo, jedná se tři strojírenské (Edscha SVG, IMI International, Cooper-Standard Automotive ČR), o dvě metalurgické společnosti (Moravské kovárny, Hettich ČR), o jednu elektrotechnickou (I&C Energo) a o jednu ostatního zpracovatelského průmyslu (Sporten). Jejich místa naopak obsadily společnosti dřevozpracující (KRONOSPAN OSB, Dřevozpracující družstvo, Holzwerke WIMMER, KRONODOOR CZ) a po jedné společnosti zabývající se elektrotechnikou (Kablo Elektro Velké Meziříčí), strojírenstvím (Futaba Czech) a chemickým a gumárenským průmyslem (ITW PRONOVIA). **Dle odvětvového zaměření se tak do TOP 20 podniků s největším ziskem dostalo v roce 2006 7 společností dřevozpracujícího průmyslu, 5 společností strojírenského zaměření a 4 zabývající se elektrotechnikou.** Oproti roku 2005 také všech 20 nejúspěšnějších společností dosáhlo zisku vyššího než 50 mil. Kč. Bezkonkurenčně nejvyššího hospodářského výsledku dosáhla opakovaně firma **BOSCH DIESEL**, která díky meziročnímu růstu o 689 mil. Kč (51%) **přesáhla hodnotu 2 mld. Kč**. Vedle tohoto podniku dosáhly zisku vyššího než 200 mil. Kč ještě dvě společnosti průmyslu dřevozpracujícího (KRONOSPAN CR, KRONOSPAN OSB), jedna elektrotechnického (Automotive Lighting) a jedna metalurgického (ŽĐAS). Vyjma právě Žďasu ze Žďáru nad Sázavou se jedná pouze o společnosti jihlavské. Většina podniků z tabulky číslo 12 vykázala za sledovaný rok 2006 více jak 200 zaměstnanců, pouze společnosti Holzwerke WIMMER (52 zaměstnanců), KRONOSPAN OSB (57 zaměstnanců) a KRONODOOR CZ (182 zaměstnanců) dokázaly vytvořit výrazně nadprůměrný zisk i s nižšími počty zaměstnanců. Všechny tyto společnosti se zabývají průmyslem dřevozpracujícím.

Tab. 12. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle kladného hospodářského výsledku (v mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Zisk (v mil. Kč)
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	2 025
Automotive Lighting s.r.o.	Jihlava	Elektrotechnický	398
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	333
KRONOSPAN OSB, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	272
ŽĎAS, a.s.	Žďár nad Sázavou	Výroba a zpracování kovů	220
Edscha Bohemia s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	197
AGROSTROJ Pelhřimov, a.s.	Pelhřimov	Strojírenský	165
Stora Enso Timber Ždírec s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	135
SAPELI, a.s.	Polná	Dřevozpracující	115
MANN + HUMMEL (CZ) s.r.o.	Nová Ves	Strojírenský	109
Kablo Elektro Velké Meziříčí, spol. s	Velké Meziříčí	Elektrotechnický	103
Futaba Czech, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Strojírenský	102
PRIBINA, spol. s r.o.	Přibyslav	Potravinářský	90
Draka Kably, s.r.o.	Velké Meziříčí	Elektrotechnický	81
ITW PRONOVIA, s.r.o.	Velká Bíteš	Chemický a gumárenský	80
TEDOM s. r. o.	Výčapy	Elektrotechnický	77
Dřevozpracující družstvo	Lukavec	Dřevozpracující	77
Holzwerke WIMMER s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	77
ACO Industries k.s.	Přibyslav	Výroba a zpracování kovů	64
KRONODOOR CZ spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	51

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Nejvyšší ztrátou se již třetí po sobě jdoucí rok prezentovala společnost Valeo Compressor Europe sídlící v CTP parku v Humpolci. Společnost se zabývá výrobou kompresorů pro automobilový průmysl. Přesto že jde o společnost novou, která stále vynakládá značné finanční částky na investice do výroby a stále zvyšuje počet zaměstnanců, sama společnost ve své účetní závěrce uvádí, že čelí složité situaci, kterou zdůvodňuje především devalvaci amerického dolaru a japonského jenu. Při prozkoumání již dostupné účetní závěrky z roku 2007 je velmi pravděpodobné, že i v tomto roce se stane průmyslovou společností s nejvyšší ztrátou v kraji Vysočina. Opačný vývoj zaznamenala taktéž nová havlíčkovobrodská společnost Futaba Czech, které se ve sledovaném roce poprvé podařilo dostat do zisku (102 mil. Kč). Podnikem s druhou největší ztrátou se v roce 2006 staly Kostelecké uzeniny, které v minulém roce dosahovaly zisku téměř 42 mil. Kč. Zatímco v roce 2005 byla mezi 20 společnostmi s největší ztrátou pouze jediná se ztrátou nižší než 10 mil. Kč v roce 2006 to bylo už sedm společností. Podniků, které se dostaly mezi dvacet neztrátovějších v obou letech 2005 i 2006 bylo pouze 8. Zatímco většina z nich svou ztrátu meziročně snížilo (Zexel Valeo Compressor Czech o 2%, BURSON PROPERTIES o 25%, IMTEC Czech Republic o 9%, Connaught Electronics CZ o 51%, ELCATEC o 42%, Moravia Lacto o 38%), havlíčkovobrodská textilní společnost PLEAS a sklářské Sklo Bohemia ze Světlé nad Sázavou ztrátu meziročně zvýšily (o 316% resp. o 40%). V roce 2006 se tak vyjma těžby nerostných surovin, výroby a rozvodu energií a vody a ostatního zpracovatelského průmyslu dostaly mezi 20 společností s největší ztrátou všechny ostatní odvětví průmyslu.

Tab. 13. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle záporného hospodářského výsledku (v mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Ztráta (v mil. Kč)
Valeo Compressor Europe s.r.o.	Humpolec	Strojírenský	-948
Kostelecké uzeniny a.s.	Kostelec	Potravinářský	-170
BURSON PROPERTIES, a.s.	Jihlava	Sklářský a stavebních hmot	-45
P L E A S a.s.	Havlíčkův Brod	Textilní, oděvní a kožedělný	-43
Sklo Bohemia, a.s.	Světlá nad Sázavou	Sklářský a stavebních hmot	-41
AGROPODNIK a.s. Jihlava	Dobronín	Chemický a gumářský	-37
Agrovýkup, a.s.	Moravské Budějovice	Potravinářský	-35
BEKAERT TEXTILES CZ, s.r.o.	Plandry	Textilní, oděvní a kožedělný	-33
IMTEC CZECH REPUBLIC s.r.o.	Jihlava	Chemický a gumářský	-16
Connaught Electronics CZ spol. s r.o	Jiřice	Elektrotechnický	-14
atx - technická kancelář pro komplexní	Žďár nad Sázavou	Elektrotechnický	-13
KPS Metal a.s.	Moravské Budějovice	Výroba a zpracování kovů	-12
Jemča a.s.	Jemnice	Potravinářský	-11
ELCATEC, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Elektrotechnický	-8
EKON, družstvo	Jihlava	Papírenský a polygrafický	-7
Moravia Lacto a.s.	Jihlava	Potravinářský	-7
SIXT Umformtechnik s.r.o.	Jihlava	Výroba a zpracování kovů	-6
BRAHE Jihlava, a.s.	Jihlava	Strojírenský	-6
TANEX Vladislav, a.s.	Vladislav	Chemický a gumářský	-6
Sklárna Janštejn, s.r.o.	Horní Dubenky	Sklářský a stavebních hmot	-5

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

V roce 2006 vytvořila největší zisk na jednoho pracovníka společnost KRONOSPAN OSB. Jak již bylo konstatováno v případě obratu na jednoho pracovníka, jde o společnost novou zabývající se vedle výroby dřevotřískových desek i obchodní činností. Při počtu 57 zaměstnanců a celkovém zisku 272 mil. Kč dosahuje bezkonkurenčních 4,7 mil. Kč na jediného pracovníka. Více jak 1 mil. Kč na pracovníka dosáhly v roce 2006 ještě 4 společnosti. Společnost Holzwerke WIMMER dosáhla při meziročním růstu zisku na jednoho pracovníka vyšším než 1 mil. Kč (240%) téměř 1,5 mil. Kč na jednoho pracovníka. Podnik Edscha SVG zopakoval totožný výsledek z roku 2005 blížící se zisku 1,4 mil. Kč na pracovníka. Přestože firma VKS Pohledští Dvořáci a.s. vykázala v roce 2006 meziroční snížení zisku na pracovníka o více než 200 tis. Kč (13% snížení), stále si s hodnotou téměř 1,4 mil. Kč na pracovníka udržela pozici podniku s čtvrtým nejvyšším ziskem na pracovníka. A jako poslední firma, která vykázala více než 1 mil. Kč na pracovníka se po roční pauze, kdy nebyla zařazena do analyzovaného souboru z důvodu nedosažení hranice 20-ti zaměstnanců, vrací strojírenská firma Daněk Zdeněk s 30 zaměstnanci. Zatímco v roce 2005 překročilo hranici 0,5 mil. Kč na jednoho zaměstnance pouze 4 podniky, bylo jich v roce 2006 již 11. Pouze 12 podniků se dostalo mezi 20 společností s nejvyšším ziskem na jednoho zaměstnance jak v roce 2006, tak i 2005. Nejvýrazněji oslabilo zastoupení podniků zabývajících výrobou a zpracováním kovů (Kabelové bubny a bedny, KOVO Koukola, Hoza) a chemickým průmyslem (ISOBLAST, Gebr. Ostendorf – OSMA). Naopak nejvýrazněji posílilo zastoupení strojírenského průmyslu, který byl nově reprezentován i společnostmi Zdeněk Daněk, Detail

CZ, Ralco, BOSCH DIESEL a KOOL Trading). Více jak třemi společnostmi tak byly v TOP 20 průmyslových podniků s nejvyšším ziskem na zaměstnance v roce 2006 zastoupeny pouze odvětví strojírenské (8 podniků), dřevozpracující (4 podniky) a chemické (3 podniky).

Tab. 14. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle kladného hospodářského výsledku přepočteného na 1 pracovníka (v tis. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Zisk na 1 pracovníka (v tis. Kč)
KRONOSPAN OSB, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	4 775,1
Holzwerke WIMMER s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	1 474,1
Edscha SVG s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	1 375,0
VKS Pohledští Dvořáci a.s.	Havlíčkův Brod	Potravinářský	1 373,2
Zdeněk Daněk	Nové Město na Moravě	Strojírenský	1 199,7
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	717,2
TEDOM ENERGO s.r.o.	Výčapy	Výroba a rozvod energie	680,4
BIONA JERSÍN, s.r.o.	Jersín	Chemický a gumárenský	608,5
Extruindustrie CR k.s.	Ždírec nad Doubravou	Chemický a gumárenský	578,7
Edscha Bohemia s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	531,3
DETAIL CZ s.r.o.	Žirovnice	Strojírenský	503,5
JIHLAVSKÉ KOTELNY, s.r.o.	Jihlava	Výroba a rozvod energie	439,8
Stora Enso Timber Ždírec s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	415,1
Vanad 2000 a.s.	Golčův Jeníkov	Strojírenský	374,2
R A L C O, s. r. o.	Ledeč nad Sázavou	Strojírenský	353,3
ALPA, a.s.	Velké Meziříčí	Chemický a gumárenský	345,7
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	327,5
KOOL Trading, spol. s r.o.	Třešť	Strojírenský	319,4
AR-KOVO, s.r.o.	Světlá nad Sázavou	Výroba a zpracování kovů	317,4
ZZN Pelhřimov a. s.	Pelhřimov	Potravinářský	286,9

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Podniky s nejvyššími ztrátami na jednoho pracovníka odpovídají podnikům s nejvyššími ztrátami. Tabulka číslo 15 uvádí firmy s největší ztrátou na zaměstnance. Obdobně jako u podniku s největší ztrátou je dlouhodobě i podnikem s největší ztrátou na jednoho pracovníka Valeo Compressor Europe, která jako jediná již po tři roky s výrazným odstupem přesahuje hranici ztráty 1 mil. Kč na pracovníka. Jedinou další firmou, která této hranici taktéž dosáhla, byl Connaught Electronics CZ (v roce 2005 1,1 mil Kč). Přestože tato humpolecká elektrotechnická společnost figuruje i v roce 2006 na předním místě společností s nejvyšší ztrátou na jednoho zaměstnance, podařilo se jí meziročně snížit tuto ztrátu na jednoho pracovníka o 730 tis. Kč (snížení o 63%). Ztrátu vyšší než 500 tis. Kč na jednoho pracovníka tak vedle Valeo Compressor Europe zaznamenaly ještě tři společnosti; BEKAERT TEXTILES CZ, Agropodnik Jihlava a Agrovýkup Moravské Budějovice. Ztrátu na jednoho zaměstnance vyšší než 100 tis. Kč zaznamenalo v roce 2006 pouze 12 firem, což je o tři méně než v roce předchozím. Pokud v roce 2005 byly mezi TOP 20 podniky s nejvyšší ztrátou na jednoho zaměstnance pouze 2 podniky potravinářského průmyslu v roce 2006 se sem zařadily již 4 (Agrovýkup, Jemča, Kostelecké uzeniny, Mlékárna Polná). Obdobně se tak zvýšilo z jednoho případu na tři zastoupení agregovaného odvětví TOK (BEKAERT TEXTILES CZ,

ZAKE, ANETA STYLE) a taktéž zastoupení z jednoho případu na tři v odvětví metalurgickém (SIXT Umformtechnik, BUDEST, KPS Metal). Tři zástupce pak mělo ještě odvětví elektrotechniky a chemie.

Tab. 15. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle záporného hospodářského výsledku přepočteného na 1 pracovníka (v tis. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Ztráta na 1 pracovníka (v tis. Kč)
Valeo Compressor Europe s.r.o.	Humpolec	Strojírenský	-1 280,8
BEKAERT TEXTILES CZ, s.r.o.	Plandry	Textilní, oděvní a kožedělný	-571,1
AGROPODNIK a.s. Jihlava	Dobronín	Chemický a gumárenský	-531,2
Agrovýkup, a.s.	Moravské Budějovice	Potravinářský	-504,4
Connaught Electronics CZ spol. s r.o	Humpolec	Elektrotechnický	-430,5
SIXT Umformtechnik s.r.o.	Jihlava	Výroba a zpracování kovů	-316,3
atx - technická kancelář pro komplexní	Žďár nad Sázavou	Elektrotechnický	-148,2
Jemča a.s.	Jemnice	Potravinářský	-128,9
TANEX Vladislav,a.s.	Vladislav	Chemický a gumárenský	-117,1
Kostecké uzeniny a.s.	Kostelec	Potravinářský	-114,9
BUDEST, s.r.o.	Moravské Budějovice	Výroba a zpracování kovů	-104,8
KPS Metal a.s.	Moravské Budějovice	Výroba a zpracování kovů	-103,3
IMTEC CZECH REPUBLIC s.r.o.	Jihlava	Chemický a gumárenský	-99,9
BURSON PROPERTIES, a.s.	Jihlava	Sklářský a stavebních hmot	-98,8
BRAHE Jihlava, a.s.	Jihlava	Strojírenský	-91,1
Mlékárna Polná spol. s r.o.	Polná	Potravinářský	-68,7
ZAKE spol. s r.o.	Černovice	Textilní, oděvní a kožedělný	-62,1
Technické služby Humpolec, s.r.o.	Humpolec	Výroba a rozvod energie	-59,3
ELCATEC, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Elektrotechnický	-49,3
ANETA STYLE s.r.o.	Jihlava	Textilní, oděvní a kožedělný	-48,5

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

5.3 Účetní přidaná hodnota

Účetní přidaná hodnota představuje výkony vč. obchodní marže zmenšené o výkonovou spotřebu. Je součtem obchodní marže (rozdíl mezi tržbami za prodej zboží a náklady vynaloženými na prodané zboží), tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb, změny stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby a aktivace (představuje hodnotu vyrobeného materiálu a zboží ve vlastní režii, vnitropodnikových služeb a nehmotného a hmotného investičního majetku vyrobeného ve vlastní režii), od nichž se odečte výkonová spotřeba, kterou tvoří spotřebované nákupy a služby. Spotřebované nákupy představují hodnotu nakoupeného a již spotřebovaného materiálu, energie a neskladovatelných dodávek (např. voda pro technologické účely, elektřina a voda k rozvodným účelům). Služby představují hodnotu nakoupených externích služeb (opravy a udržování, cestovné, přepravné, nájemné apod.), tj. výkonů od ostatních jednotek).

Na rozdíl od obrátu vytváří podniky či odvětví přidanou hodnotu sami využitím vlastního kapitálu a prací svých pracovníků. Část z této přidané hodnoty plyne do rukou zaměstnanců jako plat za pracovní výkon, část do rukou státu ve formě daní různého druhu, část do rukou

poskytovatelů úvěru jako úroky a část do rukou společníků jako výnos, který se odráží ve výši hospodářského výsledku. Vysoká účetní přidaná hodnota je předpokladem rozvoje a dlouhodobého zisku podniku i spokojenosti zaměstnanců s finančním ohodnocením jejich práce.

V sledovaných 351 průmyslových podnicích byla vytvořena účetní přidaná hodnota v celkové výši 34,3 mld. Kč, přičemž více než 40% podílem se na této skutečnosti podílel strojírenský průmysl. Více než 14 mld. Kč, coby účetní přidaná hodnota vyprodukovaná podniky strojírenského průmyslu, znamenalo značnou dominanci tohoto odvětví, neboť druhé nejvyšší množství finančních prostředků vytvořené podniky výroby a zpracování kovů bylo takřka trojnásobně nižší (5,2 mld. Kč). Žádné jiné odvětví průmyslu nepřekračovalo hodnotu 5 mld. Kč. Nejnižší účetní přidanou hodnotou se prezentovaly nejméně početně zastoupené podniky rekrutující se z nezpracovatelského průmyslu.

Meziročně vzrostla účetní přidaná hodnota průmyslových podniků kraje Vysočiny o 21,6 %, přičemž nejrychlejší tempo nárůstu bylo zaznamenáno v odvětví těžby nerostných surovin (nárůst o 48,8 %) a strojírenském průmyslu (44,2 %). Naopak se snížením účetní přidané hodnoty se musely vypořádat podniky potravinářského průmyslu (pokles o 14,8 %), agregovaného odvětví TOK (9,3 %) a chemického průmyslu (5,5% pokles).

V analyzovaném souboru dosáhla účetní přidaná hodnota přepočtená na jednoho pracovníka 557 tis. Kč. Mezi odvětví s nadprůměrnou (ve srovnání s celým krajem) účetní přidanou hodnotou na jednoho pracovníka patřily dřevozpracující průmysl (1 045 tis. Kč), strojírenství (755 tis. Kč) a výroba a rozvod energií a vody (640 tis. Kč). Stejná odvětví překračovala krajský průměr i v roce předešlém. Nejnižší přidaná hodnota na pracovníka byla dosažena v agregovaném odvětví TOK, kde nedosahovala ani 300 tis. Kč na pracovníka.

Zatímco v roce 2005 účetní přidaná hodnota přepočtená na 1 pracovníka nepřekročila hodnotu z roku 2004, v roce 2006 již došlo k zvýšení produktivity podniků a účetní přidaná hodnota na pracovníka se zvýšila o 12,2 % (v porovnání s rokem 2005). Nejvyšším nárůstem účetní přidané hodnoty se mohou „pochlubit“ podniky nezpracovatelského průmyslu tj. odvětví výroby a rozvodu energií a vody (nárůst o 48,5 %) a odvětví těžby a zpracování nerostných surovin (30,7 %). Naproti tomu byl pokles účetní přidané hodnoty na jednoho pracovníka zaznamenán u odvětví, kterým poklesl celkový objem financí účetní přidané hodnoty. Nejvýznamněji poklesla účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka v odvětví chemického průmyslu (o 9,3 %).

Tab. 16. Účetní přidaná hodnota v průmyslových podnicích se sídlem v kraji Vysočina podle odvětví v roce 2006

Odvětví průmyslu	Počet podniků	Účetní přidaná hodnota (v mil. Kč)	Účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka (v mil. Kč)
Těžba nerostných surovin	2	86,8	0,440
Potravinářský	43	2 560,8	0,426
Textilní, oděvní, kožedělný	35	1 184,4	0,243
Dřevozpracující	24	3 326,4	1,045
Papírenský a polygrafický	11	511,8	0,456
Chemický	26	1 226,2	0,557
Sklářský a stavebních hmot	13	790,4	0,308
Výroba a zpracování kovů	62	5 195,3	0,444
Strojírenský	67	14 075,7	0,755
Elektrotechnický	26	3 784,0	0,536
Ostatní zpracovatelský průmysl	33	1 264,2	0,353

Výroba a rozvod energií a vody	9	330,4	0,640
Celkem	351	34 336,4	0,557

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Nejvyšší účetní přidanou hodnotu (8,03 mld. Kč) v roce 2006 vyprodukovala společnost Bosch Diesel, přičemž takto velký objem financí nevytvořila ani sama jednotlivá odvětví. Podnik Bosch Diesel se na celkové účetní přidané hodnotě průmyslových podniků kraje Vysočina podílel více než ¼. Více než 1 mld. Kč účetní přidané hodnoty vytvořily pouze další 3 průmyslové podniky, a to Žďas (1,34 mld. Kč), Automotive lighting (1,23 mld. Kč) a dřevozpracující subjekt Kronospan CR (1,04 mld. Kč). Po šesti podnicích překročilo hranici 0,5 resp. 0,4 mld. Kč účetní přidané hodnoty. Podnikem uzavírající pomyslný žebříček 20 největších průmyslových subjektů podle účetní přidané hodnoty je Draka Kabely, který vytvořil 0,36 mld. Kč účetní přidané hodnoty tj. 4,5 % účetní přidané hodnoty podniku Bosch Diesel. Naopak pouze dvě průmyslové společnosti na Vysočině vykázaly přidanou hodnotu zápornou. Jednalo se o firmu Valeo Compressor Czech (- 0,2 mld. Kč), která zaznamenala tuto položku zápornou i předchozí rok a chemickou společnost Agropodnik Jihlava.

Tab. 17. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle hodnoty účetní přidané hodnoty (mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Účetní přidaná hodnota (v mil. Kč)
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	8 025,6
ŽĎAS, a.s.	Žďár nad Sázavou	Hutnický a kovozpracující	1 339,7
Automotive Lighting s.r.o.	Jihlava	Elektrotechnický	1 227,1
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	1 040,5
Futaba Czech, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Strojírenský	658,6
MOTORPAL, a.s.	Jihlava	Strojírenský	620,8
I & C Energo a.s.	Třebíč	Elektrotechnický	547,2
ITW PRONOVIA, s.r.o.	Velká Bíteš	Chemický a gumárenský	540,5
MANN + HUMMEL (CZ) s.r.o.	Nová Ves	Strojírenský	519,3
AGROSTROJ Pelhřimov, a.s.	Pelhřimov	Strojírenský	510,2
Kostecké uzeniny a.s.	Kostelec	Potravinářský	494,3
Edscha Bohemia s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	476,4
Stora Enso Timber Ždírec s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	452,3
Moravské kovárny, a.s.	Jihlava	Hutnický a kovozpracující	441,6
Sklo Bohemia, a.s.	Světlá nad Sázavou	Skla a stavebních hmot	426,3
Dřevozpracující družstvo	Lukavec	Dřevozpracující	406,7
KRONOSPAN OSB, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	398,1
KABLO ELEKTRO Velké Meziříčí, spol. s r.o.	Velké Meziříčí	Elektrotechnický	375,6
P L E A S a.s.	Havlíčkův Brod	Textilní a oděvní	373,5
Draka Kabely, s.r.o.	Velké Meziříčí	Elektrotechnický	358,4

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Na nejvyšších příčkách pořadí průmyslových podniků podle výše účetní přidané hodnoty přepočtené na jednoho pracovníka se nacházejí společnosti, které vykazovaly vysoký zisk na jednoho pracovníka. V roce 2006 v kraji Vysočina existovalo 6 firem, jejichž přidaná hodnota na jednoho pracovníka překračovala hranici 2 mil. Kč a 12 podniků, jejichž účetní přidaná hodnota přepočtená na jednoho pracovníka činila více než 1 mil. Kč. Mezi těmito průmyslovými společnostmi vyčníval dřevozpracující podnik Kronospan OSB s přidanou

hodnotou 6,98 mil. Kč na jednoho pracovníka. Méně než poloviční přidanou hodnotu vytvořenou Kronospanem OSB měly firmy Holzwerke Wimmer (2,42 mil. Kč), VKS Pohledští Dvořáci (2,30 mil. Kč) a Edscha SVG (2,30 mil. Kč). Pomineme-li nově vytvořenou firmu Kronospan OSB, všechny tyto subjekty se v tomto hodnocení objevily i v roce předešlém.

Tab. 18. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle účetní přidané hodnoty přepočtené na 1 pracovníka (v mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka (v mil. Kč)
KRONOSPAN OSB, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	6,98
Holzwerke WIMMER s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	2,42
VKS Pohledští Dvořáci a.s.	Havlíčkův Brod	Potravinářský	2,30
Edscha SVG s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	2,30
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	2,24
Zdeněk Daněk	Nové Město na Moravě	Strojírenský	2,16
JIHLAVSKÉ KOTELNY, s.r.o.	Jihlava	Výroba a rozvod energie	1,59
TEDOM ENERGO s.r.o.	Výčapy	Výroba a rozvod energie	1,57
BIONA JERSÍN, s.r.o.	Jersín	Chemický a gumárenský	1,47
Stora Enso Timber Ždírec s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	1,39
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	1,30
KRONODOOR CZ spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	1,29
Edscha Bohemia s.r.o.	Kamenice nad Lipou	Strojírenský	1,29
Extruindustrie CR k.s.	Ždírec nad Doubravou	Chemický a gumárenský	1,25
Huhtamaki Česká republika, a.s.	Přibyslavice	Papírenský a polygrafický	1,14
Rodinný pivovar BERNARD a.s.	Humpolec	Potravinářský	1,10
DETAIL CZ s.r.o.	Žirovnice	Strojírenský	1,10
ZZN Pelhřimov a. s.	Pelhřimov	Potravinářský	1,02
Rathgeber, k.s.	Bystřice nad Pernštejnem	Papírenský a polygrafický	0,94
Vanad 2000 a.s.	Golčův Jeníkov	Strojírenský	0,93

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

5.4 Osobní náklady

Do osobních nákladů jsou započítávány hrubá mzda a výhody (sociální a jiné výhody určené státem jako např. fond kulturních a sociálních potřeb) a také náklady na zdravotní a sociální pojištění placené zaměstnavatelem. Sociální výhody mohou zahrnovat příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění, různá pojištění placená zaměstnavatelem podle smlouvy, příspěvky na stravování, cestovné do práce atd. „Přímým ziskem“ zaměstnanců podniku je jejich mzda. Mzdové náklady se na osobních nákladech podílejí přibližně 73 %, přičemž v závislosti na jejich průměrné výši na 1 pracovníka a velikosti výdajů sociálních nákladů (sociálních výhod) mohou být o několik procent vyšší či nižší. Podniky do 100 zaměstnanců mohou odevzdat tzv. zkrácenou účetní závěrku, která neobsahuje údaj mzdových nákladů. Z tohoto důvodu se nepodařilo u 50 podniků zjistit jejich mzdové náklady a proto bylo tvůrci studie přistoupeno k zhodnocení nákladů osobních, které i přes jistou variabilitu ukazují ohodnocení pracovníků podniků. V analyzovaném souboru 351 podniků

byl ukazatel mzdových nákladů získán u 301 subjektů, přičemž rozpětí podílu mzdových nákladů na osobních nákladech se pohybovalo v intervalu 56 – 85 % (průměr 73 %).

V roce 2006 vydaly sledované průmyslové podniky 19,2 mld. Kč na osobní náklady, z nichž největší podíl připadal na podniky odvětví strojírenského (6,8 mld. Kč) průmyslu, odvětví výroby a zpracování kovů (3,6 mld. Kč) a elektrotechnického průmyslu (2,3 mld. Kč). Tato odvětví překročila ve výdajích na osobní náklady hranici 2 mld. Kč s čímž koreluje skutečnost, že pouze tato 3 odvětví dosáhla alespoň 10% podílu na celkovém počtu zaměstnanců sledovaných průmyslových podniků. Hranici 1 mld. Kč osobních nákladů překročily pouze 2 odvětví a to odvětví potravinářského a dřevozpracujícího průmyslu.

Přestože odvětví dřevozpracujícího průmyslu zaostává v počtu zaměstnanců za odvětvími ostatního zpracovatelského průmyslu a agregovaného odvětví TOK, výši vynaložených osobních nákladů je předstihuje, neboť zaměstnanci pracující v dřevozpracujícím průmyslu jsou lépe ohodnoceni (jak mzdou, tak sociálními výhodami). Tuto skutečnost lze doložit přepočtem osobních nákladů průmyslových podniků na 1 pracovníka, jež v celém kraji Vysočina nepatrně převyšuje 310 tis. Kč. Nejlépe ohodnoceni jsou pracovníci v strojírenských podnicích (363 tis. Kč osobních nákladů na pracovníka) a dále v odvětví dřevozpracujícího průmyslu (347 tis. Kč). Krajský průměr převyšují také odvětví nezpracovatelského průmyslu a odvětví elektrotechnického průmyslu. Naopak s nejnižším ohodnocením se musejí vypořádat pracovníci agregovaného odvětví TOK a odvětví zpracovatelského průmyslu, jejichž přepočtené osobní náklady na 1 pracovníka nepřevyšují 260 tis. Kč.

Tab. 19. Osobní náklady v průmyslových podnicích se sídlem v kraji Vysočina podle odvětví v roce 2006

Odvětví průmyslu	Počet podniků	Osobní náklady (v mil. Kč)	Osobní náklady na 1 pracovníka (v tis. Kč)
Těžba nerostných surovin	2	65,3	331,4
Potravinářský	43	1 669,6	277,5
Textilní, oděvní, kožedělný	35	988,1	202,8
Dřevozpracující	24	1 106,5	347,7
Papírenský a polygrafický	11	315,1	280,6
Chemický	26	675,1	306,7
Sklářský a stavebních hmot	13	727,1	283,0
Výroba a zpracování kovů	62	3 563,6	304,6
Strojírenský	67	6 774,4	363,2
Elektrotechnický	26	2 275,7	322,1
Ostatní zpracovatelský průmysl	33	920,8	257,3
Výroba a rozvod energií a vody	9	163,3	316,5
Celkem	351	19 244,5	312,0

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

V žebříčku 20 průmyslových podniků dle výše osobních nákladů se logicky objevují subjekty, které jsou současně největšími průmyslovými zaměstnavateli kraje. Jedinými podniky, které se „nevešly“ mezi 20 největších průmyslových zaměstnavatelů, ale dle osobních nákladů již musely být akceptovány byly Dřevozpracující družstvo v Lukavci, Kronospan CR a kovozpracující společnost ACO industries sídlící v Příbyslavi (Tab. 4 a Tab.). Pozice v TOP 20 dle osobních nákladů jim z 20 největších průmyslových zaměstnavatelů přepustily firmy ITW Pronovia, Tokoz a Hettich ČR. Obdobně lze analyzovat posuny jednotlivých podniků v rámci těchto dvou žebříčků. Nejvyšší osobní náklady vynaložil podnik Bosch Diesel (2,9

mld. Kč), který jako jediný subjekt překonal hranici 1 mld. Kč. Celkem 14 podniků nemělo osobní náklady vyšší než 0,4 mld. Kč, přičemž podnik na dvacátém místě v TOP 20 dle osobních nákladů (ACO Industries) vykázal osobní náklady ve výši 0,203 mld. Kč.

Tab. 20. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle osobních nákladů (mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Počet pracovníků	Osobní náklady (v mil. Kč)
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	6185	2 916,6
ŽĎAS, a.s.	Žďár nad Sázavou	Hutnický a kovo zpracující	2780	867,0
Automotive Lighting s.r.o.	Jihlava	Elektrotechnický	1686	633,7
I & C Energo a.s.	Třebíč	Elektrotechnický	1115	482,3
MOTORPAL, a.s.	Jihlava	Strojírenský	1839	479,8
Kostecké uzeniny a.s.	Kostelec	Potravinářský	1478	448,7
Sklo Bohemia, a.s.	Světlá nad Sázavou	Skla a stavebních hmot	1419	349,5
AGROSTROJ Pelhřimov, a.s.	Pelhřimov	Strojírenský	1120	342,3
Moravské kovárny, a.s.	Jihlava	Hutnický a kovo zpracující	825	342,1
P L E A S a.s.	Havlíčkův Brod	Textilní a oděvní	1561	315,5
První brněnská strojárna Velká Bíteš,	Velká Bíteš	Strojírenský	767	244,8
ITW PRONOVIA, s.r.o.	Velká Bíteš	Chemický a gumárenský	643	240,1
Valeo Compressor Europe s.r.o.	Humpolec	Strojírenský	740	234,6
TESLA Jihlava, a.s.	Jihlava	Hutnický a kovo zpracující	867	223,7
Futaba Czech, s.r.o.	Havlíčkův Brod	Strojírenský	749	222,9
Dřevozpracující družstvo	Lukavec	Dřevozpracující	604	209,0
První brněnská strojárna Třebíč, a.s.	Třebíč	Hutnický a kovo zpracující	735	204,8
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	465	203,0
GCE, s.r.o.	Chotěboř	Strojírenský	734	202,2
ACO Industries k.s.	Přibyslav	Hutnický a kovo zpracující	602	200,7

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

V tabulce zaznamenávající TOP 20 průmyslových podniků dle výše osobních nákladů přepočtených na 1 pracovníka se objevují zcela jiné firmy než v tabulce hodnotící podniky dle celkové výše osobních nákladů. Pouze subjekty Bosch Diesel, Kronospan CR a I & C Energo lze nalézt mezi TOP 20 průmyslových podniků dle obou hodnocení ukazatele osobních nákladů. Nejvyšší osobní náklady na pracovníka byly zaznamenány v strojírenské firmě MICo sídlící v Třebíči, která jako jediná překonala hranici 600 tis. Kč na pracovníka. Více než 500 tis. na 1 pracovníka vynaložily v roce 2006 také společnosti Atx - technická kancelář pro komplexní automatizaci ze Žďáru nad Sázavou a výrobce bio-olejů Biona Jersín. Zbývající podniky figurující v první dvacíce nejvýznamnějších průmyslových podniků dle výše osobních nákladů přepočtených na 1 pracovníka vynaložily na osobní náklady prostředky v intervalu 430 – 480 tis. Kč. Mzdové náklady se projevily ještě nižší variabilitou, neboť rozdíl v mzdových nákladech na pracovníka mezi průmyslovými podniky v TOP 20 dle osobních nákladů přepočtených na 1 pracovníka činil méně než 150 tis. Kč.

Tab. 21. TOP 20 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina podle osobních nákladů přepočtených na 1 pracovníka (v mil. Kč) v roce 2006

Název podniku	Sídlo	Odvětví průmyslu	Mzdové náklady na 1 pracovníka (v tis. Kč)	Osobní náklady na pracovníka (v tis. Kč)
MICo, spol. s r.o.	Třebíč	Strojírenský	460,3	636,1
Atx - technická kancelář pro komplexní automatizaci	Žďár nad Sázavou	Elektrotechnický	370,8	512,5
BIONA JERSÍN, s.r.o.	Jersín	Chemický a gumárenský	374,6	511,8
Bystřicko-Povrchové úpravy,a.s.	Rožná	Hutnický a kovo zpracující	*	479,4
BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Strojírenský	347,1	471,6
Rodinný pivovar BERNARD a.s.	Humpolec	Potravinářský	322,2	471,2
Glaverbel Glavcentrum s.r.o.	Moravské Budějovice	Skla a stavebních hmot	333,1	467,4
Swoboda - Stamping, s.r.o.	Jihlava	Hutnický a kovo zpracující	342,4	467,0
KRONOMECH spol. s r.o.	Jihlava	Strojírenský	338,8	466,2
Huhtamaki Česká republika, a.s.	Přibyslavice	Papírenský a polygrafický	340,7	464,3
SCHWARTZ TECHNICKÉ PLASTY ČR s.r.o.	Nové Město na Moravě	Strojírenský	343,0	461,7
Zdeněk Daněk	Nové Město na Moravě	Strojírenský	331,5	457,6
KRONODOOR CZ spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	327,8	449,9
KRONOSPAN OSB, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	328,3	449,4
Stora Enso Timber Ždírec s.r.o.	Ždírec nad Doubravou	Dřevozpracující	315,6	447,3
Rathgeber, k.s.	Bystřice nad Pernštejnem	Papírenský a polygrafický	321,1	445,2
CONNAUGHT ELECTRONICS /CZ/ spol. s r.o	Jiřice	Elektrotechnický	339,6	436,9
KRONOSPAN CR, spol. s r.o.	Jihlava	Dřevozpracující	321,9	436,5
SCHÄFER - SUDEX s.r.o.	Ledeč nad Sázavou	Hutnický a kovo zpracující	319,0	433,0
I & C Energo a.s.	Třebíč	Elektrotechnický	314,3	432,6

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

* mzdové náklady nejsou k dispozici

Osobní náklady představují největší položku firemních nákladů, a proto je nejčastějším cílem restrukturalizací podniků právě snížení osobních nákladů. Restrukturalizace pomocí snížení osobních nákladů se snaží odpovědět na otázku, jak zrealizovat co nejvíce práce s co nejméně lidmi, ale jak současně zabezpečit, aby to bylo provedeno kvalitně. Neznamená to však, že podniky vyznačující se vysokými osobními a mzdovými náklady na 1 pracovníka musí nutně provést restrukturalizaci. Ta je nezbytná až v případě, že takto vysoké pracovní ohodnocení zaměstnanců podniku nereflektuje celkovou hospodářskou situaci podniku. Podnik by se tedy vyznačoval nízkou produktivitou. Pokud je hospodářská situace podniku příznivá, podnik je efektivní, může si podnik dovolit vysoké ohodnocení svých pracovníků aniž by to způsobilo snížení konkurenceschopnosti podniku.

Zajímavé výsledky nám může poskytnout srovnání podílů osobních nákladů na účetní přidané hodnotě jednotlivých průmyslových odvětví. Čím nižší je podíl osobních nákladů na účetní přidané hodnotě, tím více jsou podniky schopny investovat do dalšího rozvoje a lze je označit za více konkurenceschopné. Z tohoto pohledu lze za nejvíce konkurenceschopné firmy označit podniky v odvětví dřevozpracujícího (podíl osobních nákladů na účetní přidané hodnotě u něj činí 33,3 %) a strojírenského (48,1 %) průmyslu, zatímco podniky

agregovaného odvětví TOK (83,4 %) a sklářského průmyslu (92,0 %) vykazují dlouhodobě nejvyšší podíly osobních nákladů na celkové výši účetní přidané hodnoty.

5.5 Kraj Vysočina a Česká republika

Dosavadní analýza hospodaření průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina se opírala pouze o tzv. meziodvětvovou komparaci. Je zřejmé, že některá průmyslová odvětví jsou úspěšná a některá méně úspěšná i na republikové úrovni. To znamená, že jedině porovnání jednotlivých ekonomických ukazatelů za kraj Vysočina se stejnými ukazateli za Českou republiku umožní získat objektivnější pohled na úspěšnost jednotlivých průmyslových odvětví v kraji. Avšak porovnávat výsledky pouze za jeden rok plně nepostačuje. Daleko reálnější obraz o výkonnosti průmyslu v kraji nám ukáže analýza ekonomických ukazatelů za delší časový interval, v případě této studie pětiletého období 2002 – 2006.

Metodou komparace výkonnosti průmyslu kraje Vysočina a České republiky nelze srovnávat celkové absolutní hodnoty vybraných ekonomických ukazatelů, ale je srovnáván jejich přepočten na 1 pracovníka. Součástí komparační metody je vyjádření podílu hodnoty vybraného ukazatele kraje Vysočina ku hodnotě stejného ukazatele v ČR. Je-li hodnota tohoto podílu rovna stu, znamená to, že hodnota daného ukazatele je pro oba územní celky totožná.

Výkonnost průmyslových podniků kraje Vysočina je srovnávána s průmyslem ČR, jak skrze finanční ukazatele přepočtené na 1 pracovníka, tak pomocí ukazatelů rentability.

5.5.1 Finanční ukazatele

Prvním finančním ukazatelem průmyslu kraje Vysočina srovnávaným s výkonností průmyslu ČR byl zvolen **obrat na 1 pracovníka**. Z Tab. je zřejmé zaostávání hodnoty obratu přepočteného na pracovníka kraje za celorepublikovými hodnotami, které se v sledovaném období ještě více prohloubilo. Jestliže v počátečním sledovaném roce 2002 byla hodnota tohoto ukazatele o necelých 16 % za průměrem ČR, v roce 2006 tvořil obrat na pracovníka kraje Vysočina pouze necelé ¾ tohoto ukazatele (zaostával za ČR o téměř 0,8 mil. Kč na pracovníka) v celorepublikovém průměru. Pouze u 2 odvětví kraje byly v roce 2006 zaznamenány nadprůměrné hodnoty obratu na pracovníka v porovnání s hodnotou ČR. V roce 2002 tohoto výsledku dosáhl také elektrotechnický průmysl. Jednalo se o odvětví dřevozpracujícího průmyslu, které převyšovalo celorepublikový průměr významně o více než 170 % a odvětví potravinářského průmyslu (vyšší hodnota o 9,5 %). Za hodnoty mírně podprůměrné vůči celorepublikovým hodnotám lze označit obraty na pracovníka kraje v odvětvích elektrotechnického (96,2 %) a strojírenského (86,8 %) průmyslu. Průměrný podíl kraje Vysočina vzhledem k ČR ještě převyšovalo agregované odvětví TOK, jejichž hodnoty obratu na pracovníka zaostávaly za celorepublikovým průměrem o necelou ¼. Naopak nejmenší podíl v kraji vykazalo odvětví výroby a rozvodu energií a vody, jehož hodnota obratu přepočteného na 1 pracovníka dosahovala něco málo než 1/5 celorepublikového průměru. Přibližně poloviční hodnoty sledovaného ukazatele byly v kraji zaznamenány u odvětví výroby a zpracování kovů (53,5 %) a těžby nerostných surovin (53,1 %). U nezpracovatelských odvětví je srovnání složité, neboť tyto odvětví jsou v předkládané studii zastoupeny malým počtem podniků, přičemž nejvýznamnější podniky těchto odvětví působících v kraji Vysočina mají své sídlo mimo krajské hranice.

Přestože vývoj ukazatele obratu na pracovníka v jednotlivých průmyslových odvětvích kraje Vysočina vykazoval pozitivní tendence kontinuálního zvyšování (pomineme-li agregované odvětví TOK a papírenský průmysl v roce 2006), nedosahoval tempa jímž rostl

obrat na pracovníka v ČR. Jedinými odvětvími, v nichž rostl obrat na pracovníka ve sledovaných letech 2002 – 2006 rychleji než v ČR, byly odvětví dřevozpracujícího a strojírenského průmyslu. Naopak odvětvími v kraji Vysočina, jejichž zaostávání za hodnotami tohoto ukazatele v ČR se v sledovaných letech neustále prohlubovalo, byla odvětví papírenského a polygrafického průmyslu, odvětví chemického průmyslu, odvětví výroby a zpracování kovů a odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu. V zbývajících odvětvích kraje Vysočina je dynamika tohoto ukazatele více nepřehledná, neboť během sledovaného období docházelo v těchto odvětvích u tohoto ukazatele k řadě fluktuací.

Tab. 22. Vývoj ukazatele „obrat na pracovníka“ v ČR a v kraji Vysočina v letech 2002 - 2006

Odvětví průmyslu	Obrat na pracovníka v kraji Vysočina (v mil. Kč)			Obrat na pracovníka v ČR (v mil. Kč)			Index kraj Vysočina/ČR (v %)		
	2002	2004	2006	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Těžba nerostných surovin	0,533	0,636	1,018	1,280	1,667	1,919	41,6	38,2	53,1
Potravinářský	2,604	2,990	3,067	2,367	2,702	2,802	110,0	110,7	109,5
Textilní, oděvní, kožedělný	0,630	0,874	0,729	0,714	0,874	0,970	88,2	100,0	75,2
Dřevozpracující	3,621	4,450	5,264	1,504	1,778	1,940	240,8	250,3	271,3
Papírenský a polygrafický	1,427	1,519	1,471	1,988	2,365	2,400	71,8	64,2	61,3
Chemický	1,930	2,420	2,900	2,651	3,518	4,424	72,8	68,8	65,5
Sklářský a stavebních hmot	0,693	0,735	0,905	1,597	1,948	2,197	43,4	37,7	41,2
Výroba a zpracování kovů	0,936	1,226	1,361	1,573	2,251	2,545	59,5	54,5	53,5
Strojírenský	1,588	2,039	2,631	1,957	2,413	3,033	81,1	84,5	86,8
Elektrotechnický	2,200	2,343	2,708	1,856	2,540	2,816	118,5	92,2	96,2
Ostatní zpracovatelský průmysl	0,915	1,084	1,207	1,274	1,520	1,855	71,8	71,3	65,1
Výroba a rozvod energií a vody	1,250	2,067	2,136	4,204	5,190	10,414	29,7	39,8	20,5
Celkem	1,601	1,951	2,252	1,902	2,433	3,021	84,2	80,2	74,5

Zdroj: Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2002 až 2006, ČSÚ, Praha, 2008; průzkum CRR MU, Brno 2005, 2006 a 2008

Hospodářský výsledek na 1 pracovníka je ukazatel, který vykazuje značnou meziroční proměnlivost. Proto je sledování trendů v časových řadách hospodářského výsledku na pracovníka komplikované, jak v kraji Vysočina, tak v ČR, a to za celý průmysl i jeho odvětví. Na Vysočině je situace tím problematičtější, že některá odvětví jsou zastoupena malým počtem podniků, výsledky tudíž nemusejí mít dostatečně kvalitní vypovídací hodnotu.

Za sledované období let 2002 – 2006 prodělal ukazatel hospodářský výsledek v kraji Vysočina výrazný propad, srovnáme-li jej s hodnotami hospodářského výsledku přepočteného na 1 pracovníka v ČR. Zatímco celkově zaostával hospodářský výsledek na pracovníka v kraji Vysočina v roce 2002 za HV ČR pouze o 9,2 tis. Kč na pracovníka (o 12,1 %), v roce 2004 to již bylo o 56,8 tis. Kč (o 41,6 %) a v roce 2006 dokonce zaostával o 102,1 tis. Kč (o 54,5 %). Za sledované období 5 let se rozdíl mezi dosaženými hospodářskými výsledky průmyslových podniků kraje Vysočina a ČR více než zdesetinásobil. HV na pracovníka kraje Vysočina rostl více než 6x pomaleji ve srovnání s celorepublikovým průměrem. Zatímco ani v jednom odvětví průmyslu ČR nebylo dosaženo záporných hodnot HV na pracovníka, v letech 2004 a 2006 tento stav nastal v kraji Vysočina v odvětví sklářského průmyslu a v roce 2002 v odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu. Pouze v odvětví dřevozpracujícího průmyslu byla v roce 2006 zaznamenána výrazně nadprůměrná hodnota hospodářského výsledku na pracovníka se srovnáním vůči stejnému průmyslu ČR. Žádné další odvětví průmyslu kraje Vysočina nedosáhlo alespoň stejných hodnot HV na pracovníka jako na celorepublikové úrovni. Pouze elektrotechnický průmysl vykázal hodnoty HV na pracovníka konvergující

k hodnotám v ČR (zaostává o 5 %). Na opačném pólu, celkem 4 odvětví nedosáhly v roce 2006 ani 1/5 průměrného hospodářského výsledku přepočteného na pracovníka v ČR. Byly to odvětví výroby a rozvodů energií a vody, potravinářského průmyslu, agregované odvětví TOK a samozřejmě odvětví sklářského průmyslu.

Tempu nárůstu HV na pracovníka průmyslu kraje Vysočina byla věnována pozornost výše. I přesto, že v některých odvětvích průmyslu kraje Vysočina došlo k nárůstu HV na pracovníka za sledované období let 2002 – 2006, tempo nárůstu tohoto sledovaného ukazatele v kraji Vysočina bylo pomalejší v porovnání s tempem, jež vykazovaly odvětví průmyslu v ČR. Pouze HV na pracovníka mnohokrát zmiňovaného odvětví dřevozpracujícího průmyslu rostl rychleji než tomu bylo v ČR. Žádné jiné průmyslové odvětví kraje Vysočina nedokázalo držet tempo růstu HV na pracovníka stejné jako v ČR. Alarmující je stagnace v důležitých odvětvích strojírenského a elektrotechnického průmyslu kraje Vysočina, které vykazovaly ještě v roce 2002 výrazně nadprůměrný HV na pracovníka v porovnání s ČR, ale v roce 2006 již nedosahovaly ani průměrných republikových hodnot. Ještě výraznějším propadem dle HV na pracovníka byl postižen chemický průmysl kraje Vysočina.

Tab. 23. Vývoj ukazatele „hospodářského výsledku (HV) na pracovníka“ v ČR a v kraji Vysočina v letech 2002 - 2006

Odvětví průmyslu	HV na pracovníka v kraji Vysočina (v tis. Kč)			HV na pracovníka v ČR (v tis. Kč)			Index kraj Vysočina/ČR (v %)		
	2002	2004	2006	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Těžba nerostných surovin	27,5	20,8	55,2	50,3	215,2	271,8	54,6	9,7	20,3
Potravinářský	51,7	27,0	17,2	94,4	120,9	121,3	54,8	22,3	14,2
Textilní, oděvní, kožedělný	5,8	4,5	3,9	9,6	34,9	24,5	60,6	12,9	16,0
Dřevozpracující	113,1	259,1	351,0	68,7	130,3	137,7	164,7	198,8	255,0
Papírenský a polygrafický	13,6	107,7	63,2	50,1	153,3	143,5	27,2	70,3	44,1
Chemický	158,1	118,9	56,6	94,0	157,7	200,5	168,2	75,4	28,2
Sklářský a stavebních hmot	8,4	-10,1	-25,5	86,8	158,1	191,6	9,6	*	*
Výroba a zpracování kovů	22,4	63,8	61,3	44,3	157,7	193,4	50,7	40,5	31,7
Strojírenský	117,2	122,1	118,0	61,4	89,1	151,6	191,0	137,0	77,8
Elektrotechnický	120,3	77,2	111,4	62,8	91,2	117,3	191,5	84,6	95,0
Ostatní zpracovatelský průmysl	-1,6	33,6	34,7	61,8	49,0	82,4	*	68,6	42,1
Výroba a rozvod energií a vody	43,5	104,9	111,7	345,6	474,5	1060,9	12,6	22,1	10,5
Celkem	67,3	79,9	85,4	76,5	136,7	187,5	87,9	58,4	45,5

Zdroj: Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2002 až 2006, ČSÚ, Praha, 2008; průzkum CRR MU, Brno 2005, 2006 a 2008

Zatímco v roce 2002 zaostával ukazatel **účetní přidané hodnoty na 1 pracovníka** průmyslových podniků kraje Vysočina za celorepublikovou hodnotou o 72 tis. Kč, v roce 2006 to již bylo o přesný dvojnásobek tj. 144 tis. Kč. Nad průměrnými hodnotami tohoto ukazatele v ČR se v kraji Vysočina v roce 2006 pohyboval strojírenský průmysl (vyšší o 12,8 %) a především průmysl dřevozpracující, který v souhrnu vytvářel účetní přidanou hodnotu o 105,4 % vyšší než jaká byla vytvořena všemi dřevozpracujícími podniky v ČR. Mimo tato 2 odvětví, alespoň 70 % průměru účetní přidané hodnoty na pracovníka daných odvětví v ČR dosahuje 5 průmyslových odvětví kraje Vysočina. V diskutovaných nezpracovatelských odvětvích kraje Vysočina nebylo v roce 2006 vytvářeno ani 1/2 průměrné republikové účetní přidané hodnoty na pracovníka těchto odvětví.

Celková účetní přidaná hodnota přepočtená na 1 pracovníka průmyslových podniků kraje Vysočina se za sledované období let 2002 – 2006 zvýšila o 146 tis. Kč, zatímco v průmyslových podnicích ČR byl zaznamenán vyšší nárůst o 218 tis. Kč. Z těchto údajů lze analyzovat opětovně nižší tempo růstu sledovaného ukazatele v porovnání s růstem celorepublikovým. Vyšší tempo tvorby účetní přidané hodnoty na 1 pracovníka než v ČR za celé sledované období lze identifikovat pouze v dřevozpracujícím průmyslu kraje Vysočina. Naopak stálým zaostáváním za rychlostí nárůstu tvorby účetní přidané hodnoty na pracovníka v průmyslových podnicích ČR se v kraji Vysočina projevuje celkem 8 odvětví.

Tab. 24. Vývoj ukazatele „účetní přidaná hodnota na pracovníka (ÚPH)“ v ČR a v kraji Vysočina v letech 2002 – 2006

Odvětví průmyslu	ÚPH na pracovníka v kraji Vysočina (v mil. Kč)			ÚPH na pracovníka v ČR (v mil. Kč)			Index kraj Vysočina/ČR (v %)		
	2002	2004	2006	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Těžba nerostných surovin	0,286	0,337	0,440	0,571	0,760	0,925	50,1	44,3	47,6
Potravinářský	0,404	0,438	0,426	0,488	0,547	0,569	82,8	80,1	74,8
Textilní, oděvní, kožedělný	0,204	0,255	0,243	0,226	0,292	0,292	90,3	87,3	83,3
Dřevozpracující	0,669	0,911	1,045	0,392	0,474	0,509	170,7	192,2	205,4
Papírenský a polygrafický	0,414	0,455	0,456	0,539	0,657	0,664	76,8	69,3	68,6
Chemický	0,540	0,614	0,557	0,560	0,723	0,781	96,4	84,9	71,3
Sklářský a stavebních hmot	0,298	0,291	0,308	0,554	0,683	0,746	53,8	42,6	41,2
Výroba a zpracování kovů	0,339	0,411	0,444	0,417	0,574	0,650	81,3	71,6	68,3
Strojírenský	0,501	0,651	0,755	0,449	0,563	0,669	111,6	115,6	112,8
Elektrotechnický	0,475	0,493	0,536	0,416	0,504	0,580	114,2	97,8	92,3
Ostatní zpracovatelský průmysl	0,252	0,346	0,353	0,357	0,406	0,456	70,6	85,2	77,5
Výroba a rozvod energií a vody	0,463	0,431	0,640	1,210	1,565	2,354	38,3	27,5	27,2
Celkem	0,411	0,496	0,557	0,483	0,608	0,701	85,1	81,6	79,4

Zdroj: Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2002 až 2006, ČSÚ, Praha, 2008; průzkum CRR MU, Brno 2005, 2006 a 2008

Porovnáme-li ukazatel **osobních nákladů přepočtených na jednoho zaměstnance** a výše analyzovaných ukazatelů, zjistíme charakteristickou nejnižší variabilitu tohoto ukazatele. Osobní náklady na zaměstnance v průmyslu i jeho odvětvích, jak na Vysočině, tak i v ČR, vykázaly mezi lety 2002-2006 stoupající trend. Ve všech třech sledovaných letech v kraji Vysočina částka vynaložená na mzdy, odměny a sociální a zdravotní náklady přepočtená na jednoho pracovníka vždy přesahovala 95 % republikového průměru. Alespoň této hodnoty dosáhly v roce 2006 odvětví elektrotechnického průmyslu, agregovaného odvětví TOK, potravinářského průmyslu a celorepublikově nadprůměrné hodnoty vynaložených osobních nákladů na pracovníka vykázaly odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu (pouze o 1,4 %), odvětví strojírenského průmyslu (o 4,2 %) a odvětví dřevozpracujícího průmyslu (o 43,5 %). Naopak nejnižší osobní náklady na pracovníka vzhledem vůči celorepublikovému průměru vynakládají podniky v odvětví mimo zpracovatelský průmysl.

Meziročně rychlejším tempem růstu osobních nákladů na 1 pracovníka v kraji Vysočina se oproti ČR projevují odvětví těžby nerostných surovin, dřevozpracujícího, chemického a strojírenského průmyslu, přičemž v celém sektoru průmyslu kraje Vysočina bylo tempo nárůstu tohoto ukazatele srovnatelné jako v celé ČR. Nejvýraznějšího nárůstu osobních nákladů přepočtených na 1 pracovníka bylo za sledované období let 2002 – 2006 dosaženo v nezpracovatelském odvětví těžby nerostných surovin, v němž se hodnota vynaložených osobních nákladů na 1 pracovníka zvýšila o 44,3 %, zatímco v ČR pouze o 25,7 %. Naproti

tomu v odvětvích elektrotechnického průmyslu, odvětví výroby a zpracování kovů a odvětví potravinářského průmyslu došlo k výrazně pomalejší dynamice nárůstu osobních nákladů na 1 pracovníka v kraji Vysočina vzhledem k rychlosti nárůstu tohoto ukazatele v průmyslových podnicích těchto odvětví v ČR. Nejnižší tempo nárůstu tohoto ukazatele v kraji Vysočina bylo zaznamenáno v odvětví elektrotechnického průmyslu, které bylo v porovnání s tempem v ČR nižší o 11,7 %.

Tab. 25. Vývoj ukazatele „osobní náklady (ON)“ v ČR a v kraji Vysočina v letech 2002 – 2006

Odvětví průmyslu	ON na pracovníka v kraji Vysočina (v tis. Kč)			ON na pracovníka v ČR (v tis. Kč)			Index kraj Vysočina/ČR (v %)		
	2002	2004	2006	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Těžba nerostných surovin	229,6	284,6	331,4	334,1	370,0	420,0	68,7	76,9	78,9
Potravinářský	237,2	272,3	277,5	226,6	257,7	278,2	104,7	105,7	99,8
Textilní, oděvní, kožedělný	163,7	191,7	202,8	165,6	196,0	206,7	98,9	97,8	98,1
Dřevozpracující	271,9	311,1	347,7	197,7	221,8	242,4	137,5	140,3	143,5
Papírenský a polygrafický	229,1	264,4	280,6	277,2	313,4	349,7	82,6	84,4	80,2
Chemický	229,6	269,2	306,7	272,3	308,2	339,0	84,3	87,3	90,5
Sklářský a stavebních hmot	209,2	233,9	283,0	256,9	296,9	333,8	81,4	78,8	84,8
Výroba a zpracování kovů	250,8	270,5	304,6	251,9	290,8	325,1	99,6	93,0	93,7
Strojírenský	275,1	322,8	363,2	273,6	315,2	348,6	100,5	102,4	104,2
Elektrotechnický	263,1	276,3	322,1	245,3	280,3	329,1	107,3	98,6	97,9
Ostatní zpracovatelský průmysl	206,1	237,6	257,3	198,2	228,3	253,8	104,0	104,1	101,4
Výroba a rozvod energií a vody	241,3	274,9	316,5	337,6	386,9	455,3	71,5	71,1	69,5
Celkem	242,9	277,1	312,0	251,3	288,8	324,0	96,7	95,9	96,3

Zdroj: Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2002 až 2006, ČSÚ, Praha, 2008; průzkum CRR MU, Brno 2005, 2006 a 2008

5.5.2 Ukazatele rentability a zadluženosti

Obrat podniku či odvětví, tvorba přidané hodnoty, hospodářský výsledek, počet zaměstnanců a náklady na jejich „odměny“ však ke komplexní analýze nestačí. Důležité je zjistit, zda a do jaké míry se podnikání vyplácí, jakým tempem vytváří hodnoty a mnoho jiných skutečností. Pro určení těchto kvalitativních atributů slouží řada poměrových ukazatelů – ukazatele rentability a zadluženosti. Rentabilitu (výnosnost) průmyslových odvětví lze zjistit vztahem hospodářského výsledku k různým základnám (např. částce vlastního jmění, celkovým aktivům, 1 akcii apod.). Tím lze z různých úhlů získat přesnější vyjádření výdělkové schopnosti podniku, či celého odvětví za příslušné období, tj. schopnosti vedení podniku zhodnotit vložený kapitál. Pro účely této předkládané studie bylo k zhodnocení průmyslových odvětví využito 3 ukazatelů rentability, a to rentability celkových aktiv (ROA), rentability tržeb (ROS) a rentability vlastního jmění (ROE). Zatímco prvně jmenovaný ukazatel ROA je sledován pouze za rok 2006 (tento ukazatel nebyl v předchozích zprávách sledován), ukazatele ROS a ROE jsou sledovány za celé období let 2002 – 2006.

Ukazatel rentability celkových aktiv ROA vyjadřuje podíl celkového hospodářského výsledku a celkových aktiv. Poměří zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, zda byla financována z vlastního kapitálu nebo kapitálu věřitelů. Ve sledovaném roce 2006 dosáhla průmyslová odvětví kraje Vysočina pouze necelé ½ celorepublikové hodnoty tohoto ukazatele tj. průmyslové podniky kraje Vysočina získaly na vynaložení jednotku kapitálu pouze poloviční hodnotu celkového hospodářského výsledku,

jakého dosáhly průmyslové podniky ČR (Tab.). Nižší rentabilitou celkových aktiv se vyznačují všechna průmyslová odvětví kraje Vysočina v porovnání s odvětvími průmyslu ČR. Výjimkou je odvětví těžby a nerostných surovin, jehož hodnota rentability celkových aktiv je vyšší než hodnota tohoto odvětví v ČR (9,12 ku 7,72). Naopak nejnižších hodnot rentability celkových aktiv dosahovalo v kraji Vysočina odvětví sklářského průmyslu a stavebních hmot, jehož hospodářský výsledek byl záporný (-1,85) a velmi nízkou rentabilitu mělo také agregované odvětví TOK (0,43) a odvětví potravinářského průmyslu (0,67). Vyšší rentability celkových aktiv než byla jeho krajská hodnota dosahovala odvětví již výše zmíněného odvětví těžby nerostných surovin, odvětví dřevozpracujícího průmyslu, výroby a zpracování kovů, strojírenského a elektrotechnického průmyslu. Přestože si pozici dlouhodoběji nejvýkonnějšího odvětví drží průmysl dřevozpracující, dle výsledků rentability celkových aktiv výrazně zaostává za dřevozpracujícími podniky v celé ČR (11,81), i když mezi ostatními průmyslovými odvětvími kraje Vysočina zaznamenal druhou nejvyšší hodnotu ukazatele rentability celkových aktiv (6,27).

Druhým tabelovaným ukazatelem je rentabilita tržeb, obratu (ROS), neboli podíl zisku odvětví na celkových tržbách. Od roku 2002 dochází ve většině průmyslových odvětvích kraje Vysočina, stejně tak v průmyslu jako celku, k neustálému propadu rentability tržeb. Ta se v roce 2006 snížila v průmyslových podnicích kraje o necelých 10 %, zatímco celorepublikově se zvýšila o více než 54 %. Z tohoto důvodu dochází k neustálému zaostávání rentability tržeb průmyslu kraje Vysočina za průmyslem ČR. Nízkou rentabilitu tržeb průmyslu kraje způsobují především podniky v potravinářském průmyslu, agregovaném odvětví TOK, chemickém průmyslu a odvětví sklářského průmyslu a stavebních hmot, jež nedosáhly ani 2% podílu zisku na celkovém obratu. Nelze však ani opomenout významné odvětví strojírenského průmyslu, které i přestože vykazuje nadprůměrné hodnoty rentability tržeb v kraji a v roce 2006 zaostávalo za celorepublikovým průměrem strojírenského průmyslu pouze o 10 %, zaznamenalo za období let 2002 – 2006 výrazné snížení rentability tržeb a negativně tak ovlivnily celý průmysl kraje Vysočina. V počátečním sledovaném roce 2002 a následně v roce 2004 vykazovalo výrazně nadprůměrnou rentabilitu tržeb v porovnání s tímto odvětvím v celé ČR (2002 – 235 % rentability tržeb stroj. průmyslu ČR, 2004 – 162 %).

Žádné průmyslové odvětví kraje Vysočina nedosahovalo v roce 2006 takové rentability tržeb jako dané odvětví v celé ČR. Nejbližší k těmto hodnotám měla odvětví elektrotechnického průmyslu (98,7 % hodnoty v ČR) a odvětví dřevozpracujícího průmyslu (94,0 %). Pomineme-li odvětví sklářského průmyslu, na opačné straně dosahovala rentabilita tržeb potravinářského průmyslu pouze 13% hodnoty potravinářského průmyslu ČR.

Tab. 26. Vývoj rentability celkových aktiv (ROA) a rentability tržeb (ROS) v průmyslových podnicích kraje Vysočina a v ČR v letech 2002, 2004 a 2006

Odvětví průmyslu	ROA 2006 (v %)		ROS v kraji Vysočina (v %)			ROS v ČR (v %)		
	Kraj Vysočina	ČR	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Těžba nerostných surovin	9,12	7,72	5,15	3,27	5,42	3,93	12,91	14,17
Potravinářský	0,67	6,41	1,99	0,90	0,56	3,99	4,47	4,33
Textilní, oděvní, kožedělný	0,43	2,61	0,92	0,51	0,54	1,34	0,76	2,53
Dřevozpracující	6,27	11,81	3,12	5,82	6,67	4,57	7,33	7,10
Papírenský a polygrafický	2,91	7,39	0,96	7,09	4,30	2,52	6,48	5,98
Chemický	2,35	6,84	8,19	4,91	1,95	3,54	5,96	4,53
Sklářský a stavebních hmot	-1,85	8,25	1,21	-1,37	-2,82	5,43	8,11	8,72

Výroba a zpracování kovů	3,68	10,62	2,40	5,21	4,50	2,81	7,01	7,60
Strojírenský	3,87	7,63	7,38	5,99	4,48	3,14	3,69	5,00
Elektrotechnický	4,64	7,47	5,32	3,29	4,11	3,38	3,59	4,16
Ostatní zpracovatelský	2,91	7,25	-0,17	3,1	2,88	4,85	3,26	4,44
Výroba a rozvod energií a vody	1,91	6,18	3,48	5,08	5,23	8,22	10,2	10,19
Celkem	3,52	7,33	4,20	4,09	3,79	4,02	5,62	6,21

Zdroj: Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2002 až 2006, ČSÚ, Praha, 2008; průzkum CRR MU, Brno 2005, 2006 a 2008

Rentabilita vlastního jmění (ROE) je poměr dosaženého čistého zisku a vlastního jmění (tedy reálného majetku). Předpokladem navýšení vlastního jmění firmy či odvětví je kladný hospodářský výsledek. Z tabulky je patrné, že jediné odvětví v kraji Vysočina v roce 2006 nevytváří vyšší hodnoty vlastního jmění, a to průmysl skla a stavebních hmot. V průmyslu ČR se neobjevuje odvětví se zápornou návratností. Porovnáme-li tento ukazatel rentability průmyslu v měřítku kraje Vysočina a České republiky, analyzujeme stejný trend jako v případě výše popsaného ukazatele rentability tržeb. Zatímco na území ČR došlo v průmyslu k zvýšení rentability vlastního jmění o 56 %, z hodnoty 8,94 v roce 2002 na hodnotu 13,96 v roce 2006, v trendu průmyslu kraje Vysočina lze identifikovat opačný směr. Za sledovaných let 2002 – 2006 došlo k poklesu rentability vlastního jmění průmyslu kraje o necelých 17 %, přičemž ještě v roce 2002 převyšovala hodnota tohoto ukazatele celorepublikové hodnoty o téměř 43 %.

Ve vývoji sledovaného ukazatele jednotlivých průmyslových odvětví kraje lze identifikovat významné diference a variabilitu. Zatímco v odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu, odvětví výroby a zpracování kovů, dřevozpracujícího, papírenského a polygrafického průmyslu došlo za sledované období let 2002 – 2006 k nárůstu rentability vlastního jmění (alespoň o 70 %), významný pokles tohoto ukazatele více než o 2/3 byl zaznamenán v odvětvích potravinářského a chemického průmyslu a agregovaného odvětví TOK. Nejvýznamnější pokles se logicky odehrál ve ztrátovém odvětví sklářského průmyslu a výroby stavebních hmot.

Největší rentabilitou vlastního jmění průmyslu kraje Vysočina se může „pochlubit“ odvětví těžby nerostných surovin (28,02), které jako jediné odvětví převyšuje celorepublikovou hodnotu pro dané odvětví průmyslu. Rentabilita vlastního jmění ostatních odvětví průmyslu kraje je již hodnotám tohoto ukazatele jednotlivých odvětví průmyslu ČR více vzdálena. Pomineme-li ztrátový sklářský průmysl, nejnižších hodnot rentability vlastního jmění dosahovala v roce 2006 v kraji odvětví potravinářského průmyslu a agregovaného odvětví TOK, která nedosahovala ani 1/5 celorepublikové hodnoty rentability daných odvětví. Přibližně průměrné krajské hodnoty rentability dosahovala v roce 2006 odvětví papírenského a polygrafického průmyslu, výroby a zpracování kovů, strojírenského a elektrotechnického průmyslu.

Jako poměrový ukazatel zadluženosti byl analyzován ukazatel tzv. věřitelského rizika (celkové zadluženosti), který je vyjádřen jako podíl cizího kapitálu na celkovém množství aktiv (v brutto vyjádření). Vyjadřuje, do jaké míry jsou kryta aktiva z cizích zdrojů. Ukazatel celkové zadluženosti však pro účely studie odkrývá jen hrubý obraz tohoto stavu v průmyslových odvětví kraje Vysočina, neboť je vztažen pouze k roku 2006 a absence dat na celorepublikové úrovni nedovoluje komparaci tohoto ukazatele kraje s celou Českou republikou. Celkem 36,6 % aktiv průmyslu kraje bylo kryto z cizích zdrojů, přičemž v 8 odvětvích průmyslu se tento podíl pohyboval v intervalu 30 – 40 %. Nejnižší hodnota zadluženosti byla analyzována v nezpracovatelském odvětví výroby a rozvodu energií a vody (17,14) tj. méně než ½ hodnoty celkové zadluženosti průmyslu kraje. Nad 40% hranicí

zadluženosti se v roce 2006 pohybovala odvětví chemického průmyslu (47,34), sklářského průmyslu a výroby stavebních hmot (43,09) a dřevozpracujícího průmyslu (42,82).

Tab. 27. Vývoj rentability vlastního jmění (ROE) a ukazatel celkové zadluženosti v průmyslových podnicích kraje Vysočina a v ČR v letech 2002, 2004 a 2006

Odvětví průmyslu	ROE v kraji Vysočina (v %)			ROE v ČR (v %)			Celková zadluženost (v %) 2006
	2002	2004	2006	2002	2004	2006	Kraj Vysočina
Těžba nerostných surovin	33,81	15,86	28,02	3,07	10,99	13,96	38,33
Potravinářský	8,48	4,25	2,31	12,79	14,12	12,90	38,97
Textilní, oděvní, kožedělný	3,86	2,21	1,08	3,26	8,96	5,58	36,97
Dřevozpracující	10,88	17,89	19,21	15,66	22,93	25,60	42,82
Papírenský a polygrafický	3,80	23,02	11,87	7,91	16,40	14,66	33,14
Chemický	26,09	19,44	8,82	7,93	11,78	12,82	47,34
Sklářský a stavebních hmot	2,14	-2,49	-12,67	8,99	12,86	15,60	43,09
Výroba a zpracování kovů	4,86	11,33	10,42	9,35	20,27	19,60	30,08
Strojírenský	22,59	11,61	11,59	11,50	11,87	17,07	36,37
Elektrotechnický	17,99	10,36	12,54	13,43	16,37	18,06	36,64
Ostatní zpracovatelský	-0,47	8,11	8,41	16,53	11,50	17,41	33,46
Výroba a rozvod energií a vody	1,55	3,75	3,41	7,22	8,86	10,05	17,14
Celkem	12,73	10,74	10,55	8,94	12,71	13,96	36,66

Zdroj: Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2002 až 2006, ČŠÚ, Praha, 2008; průzkum CRR MU, Brno 2005, 2006 a 2008

Zadluženost odvětví (podniku) není vždy pouze negativní. Do určité míry může zadluženost působit pozitivně na rentabilitu, resp. na její zvyšování. Toto platí ovšem jen do určité míry, pokud je zadluženost příliš vysoká může to mít naopak negativní dopad na rentabilitu. Tomuto efektu se říká tzv. finanční páka. Obecně platí, že cizí kapitál je levnější než vlastní, a proto určitá míra zadluženosti napomáhá ke zvýšení rentability.

6 Výsledky hodnocení s důrazem na regionální strukturu

6.1 Okresní regionální struktura

V rámci kraje Vysočina lze hovořit o značné územní diferenciaci výkonnosti průmyslu. I když okres Jihlava vykázal v roce 2006 40% podíl celkového obrátu kraje (snížení oproti roku 2005 o 2%) stále si v meziokresním srovnání udržel svou bezkonkurenčně nejsilnější pozici. Druhým ekonomicky nejsilnějším okresem s 18% podílem na celkovém obrátu kraje byl okres Žďár nad Sázavou. Naopak nejnižší obrát v roce 2006 zaznamenal opakovaně okres Třebíč s pouhým 10% podílem obrátu kraje, ale taktéž s nejnižším počtem analyzovaných podniků (53). Výsadní postavení okresu Jihlava je dáno přítomností dvou největších a nejspěšnějších podniků kraje a to Bosch Diesel (15,6% obrátu kraje) a Automotive Lightning (5,2% obrátu kraje), a nově i společnosti Kronospan CR (3,8% obrátu kraje), jejichž souhrnný obrát odpovídá 22,6% obrátu kraje a 61,8% obrátu okresu Jihlava. Zatímco každý okres meziročně navýšil obrát o více než 4 mld. Kč, okres Třebíč zaznamenal jeho pokles o více než 400 mil. Kč.

Tab. 28. Analýza obrátu a hospodářského výsledku v okresech kraje Vysočina v průmyslových podnicích v roce 2006

Název okresu	Počet podniků	Počet pracovníků	Obrát (v mil. Kč)	Obrát na 1 pracovníka (v mil. Kč)	Hospodářský výsledek (v mil. Kč)	Hospodářský výsledek na 1 pracovníka (v tis. Kč)
Havlíčkův Brod	76	11 779	23 892	2,028	713	60,5
Jihlava	86	20 412	55 394	2,714	3 275	160,5
Pelhřimov	56	8 932	20 564	2,302	-183	-20,5
Třebíč	53	7 776	13 978	1,798	428	55,1
Žďár nad Sázavou	80	12 774	25 052	1,961	1 034	81,0
Celkem	351	61 673	138 881	2,252	5 267	85,4

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

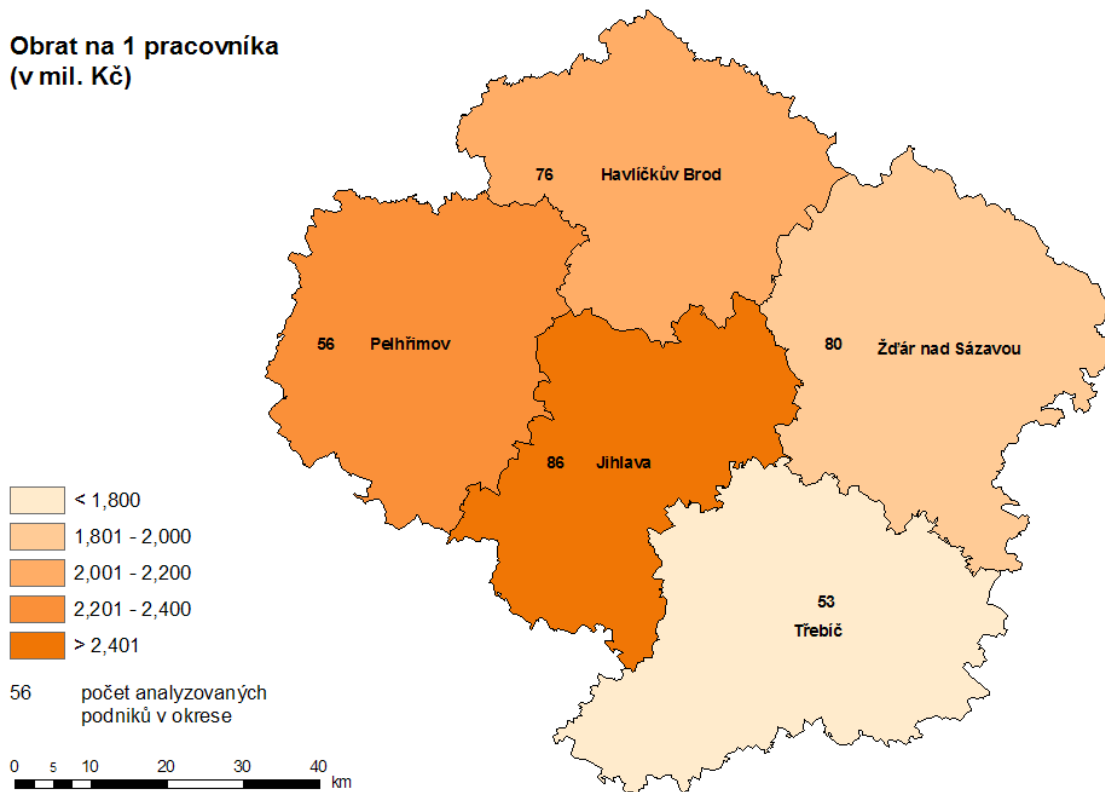
Z důvodu nestejného počtu analyzovaných podniků v různých letech je vhodnějším ukazatelem pro meziroční porovnání podniků obrát na jednoho pracovníka. Z pohledu tohoto ukazatele opět nejlepší hodnoty vykazuje okres Jihlava především díky dřevozpracujícím podnikům Kronospan OSB (23,8 mil. Kč na pracovníka) a Kronospan CR (11,3 mil. Kč na pracovníka). Nad hodnotu krajského obrátu na jednoho pracovníka se vyhoupl už jen okres Pelhřimov, kde se o to postaraly vedle společností dřevozpracujícího průmyslu i společnosti chemického, potravinářského a elektrotechnického průmyslu. Obdobně jako v případě obrátu zaznamenal okres Třebíč nejnižší hodnoty i u obrátu na jednoho zaměstnance, k jeho meziročnímu snížení však nedošlo (nárůst o 63 tis. Kč na jednoho pracovníka). Ve všech okresech kraje Vysočina tak došlo mezi roky 2005 a 2006 k růstu obrátu na jednoho pracovníka s tím, že nejnižší nárůst byl zaznamenán právě v okrese Třebíč. V kraji Vysočina nebyl v roce 2006 žádné odvětví, které by překročilo ve všech svých okresech hodnotu celkového krajského obrátu na jednoho pracovníka. Nevíce se tomu blížily odvětví potravinářského a chemického průmyslu, které zaznamenaly nadprůměrné hodnoty obrátu na jednoho pracovníka u 4 z 5 okresů. U potravinářského průmyslu klesla hodnota obrátu na jednoho pracovníka těsně pod celkový krajský průměr pouze u okresu Žďár nad Sázavou a u průmyslu chemického to byl okres Třebíč. Naopak odvětví, která podkročila krajskou hodnotu ve všech okresech, byla čtyři (TOK, papírenský a polygrafický, výroba a zpracování kovů a ostatní zpracovatelský). Těžba nerostných surovin byla zaznamenána pouze ve dvou okresech.

Tab. 29. Obrát na 1 pracovníka v průmyslových podnicích kraje Vysočina podle odvětví a okresů v roce 2006

Odvětví průmyslu	Obrát na 1 pracovníka (v mil. Kč) podle sídla podniku v okresu					Celkem
	Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou	
Těžba nerostných surovin	0,90	1,58				1,02
Potravinářský	3,19	2,66	3,58	4,41	2,22	3,07
Textilní, oděvní a kožedělný	0,83	0,79	0,57	0,66	0,58	0,73
Dřevozpracující	9,86	6,92	2,36	1,32	1,45	5,26
Papírenský a polygrafický	1,33	1,21	1,22	1,85	2,06	1,47
Chemický a gumářský	2,38	3,07	5,61	1,42	2,82	2,90
Sklářský a stavebních hmot	0,71	1,16		2,75	1,81	0,90
Výroba a zpracování kovů	1,63	1,14	1,34	1,27	1,40	1,36
Strojírenský průmysl	2,60	2,76	3,20	2,34	1,34	2,63
Elektrotechnický	0,76	3,43	3,94	1,14	4,35	2,71
Ostatní zpracovatelský	0,88	1,27	1,42	1,04	0,94	1,21
Výroba a rozvod energie	1,25	3,11	1,08	5,90	2,79	2,14
Celkem	2,03	2,71	2,30	1,80	1,96	2,25

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Obrát na 1 pracovníka
(v mil. Kč)

Obr. 2. Obrát na 1 prac. v průmyslových podnicích v okresech kraje Vysočina v roce 2006

Hospodářský výsledek vyšší než 1 mld. Kč vykázaly v roce 2006 pouze dva okresy a to Jihlava a Žďár nad Sázavou. V případě okresu Jihlava za tímto vysedlém stojí opět především trojice Bosch Diesel (38,5% HV kraje), Automotive Lightning (7,5% HV kraje), a Kronospan CR (6,3% HV kraje), jejichž souhrnný hospodářský výsledek odpovídá 52,3% hospodářského výsledku kraje a 84,2% hospodářského výsledku okresu Jihlava. V případě okresu Žďár nad Sázavou se na tvorbě hospodářského výsledku nejvýrazněji podílí metalurgický Žďas (21,3% HV okresu Žďár nad Sázavou) a elektrotechnické Kablo Elektro (9,9% HV okresu Žďár nad Sázavou). Jediným okresem, který vykazuje v analýzách hospodaření průmyslových podniků pravidelně ztrátu od roku 2003 byl okres Pelhřimov. Tato ztráta je způsobena shodně jako v roce 2005 především hospodářským výsledkem společnosti Valeo Compressor, která sama zaznamenala ztrátu 948 mil. Kč. Pokud bychom kalkulovali celkový hospodářský výsledek okresu Pelhřimov bez této společnosti nejen, že by se posunul do ziskových hodnot, ale dokonce by se svou hodnotou 765 mil. Kč předstihl výši zisku i okresy Třebíč a Havlíčkův Brod. Meziročně tak došlo k nárůstu hospodářského výsledku kraje o 2,4 mld. Kč. Na tomto růstu měl nejvyšší podíl okres Jihlava (1,2 mld. Kč), Havlíčkův Brod (0,5 mld. Kč) a Pelhřimov (0,4 mld. Kč). Jediným okresem, který meziročně zaznamenal snížení zisku, byl okres Třebíč a jednalo se o pokles o 39 mil. Kč.

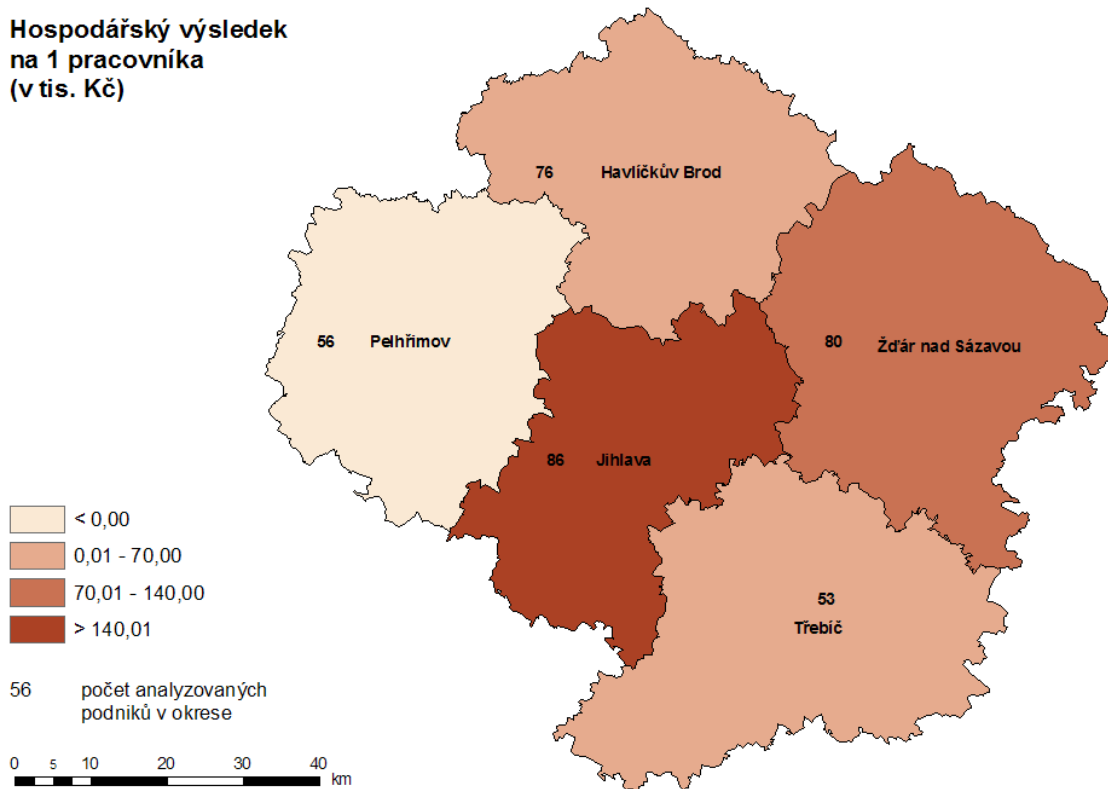
Tab. 30. Hospodářský výsledek na 1 pracovníka v průmyslových podnicích kraje Vysočina podle odvětví a okresů v roce 2006

Odvětví průmyslu	HV na 1 pracovníka (v tis. Kč) podle sídla podniku v okresu					Celkem
	Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou	
Těžba nerostných surovin	46,1	97,1				55,2
Potravinářský	130,8	-38,2	76,2	-20,0	53,3	17,2
Textilní, oděvní a kožedělný	-18,8	-8,7	28,3	30,3	39,2	3,9
Dřevozpracující	428,1	622,1	83,9	40,2	129,3	351,0
Papírenský a polygrafický	157,8	0,2	-5,5	95,6	265,0	63,2
Chemický a gumárenský	278,3	-32,6	77,7	41,3	86,7	56,6
Sklářský a stavebních hmot	-22,8	-44,3		136,3	99,8	-25,5
Výroba a zpracování kovů	77,3	30,0	92,9	45,9	72,2	61,3
Strojírenský průmysl	71,2	236,9	-129,8	117,7	97,1	118,0
Elektrotechnický	16,8	195,0	-430,5	58,6	109,4	111,4
Ostatní zpracovatelský	-9,7	23,9	41,9	23,0	44,1	34,7
Výroba a rozvod energie	48,5	238,7	25,6	354,2	154,3	111,7
Celkem	60,5	160,5	-20,5	55,1	81,0	85,4

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

I v případě hospodářského výsledku na jednoho pracovníka vystupuje okres Jihlava jako nejvýkonnější s téměř dvojnásobnou hodnotou než okres v pořadí s druhým nejvyšším obratem na jednoho pracovníka Žďár nad Sázavou. Pod krajskou průměrnou hodnotu hospodářského výsledku (85,4 tis. Kč) na jednoho zaměstnance se tak dostaly všechny okresy mimo Jihlavy. Okres Pelhřimov zaznamenal ztrátu i v případě hospodářského výsledku na jednoho zaměstnance a to ve výši 20,5 tis. Kč. Žádné z odvětví nevykázalo hodnotu

hospodářského výsledku vyšší než krajský průměr ve všech okresech. Nejbližší se této podmínce blížilo odvětví dřevozpracujícího průmyslu, které dosáhlo těsně podprůměrné hodnoty v okrese Pelhřimov a výrazně podprůměrné v okrese Třebíč. Odvětví, která ve všech okresech kraje Vysočina zaznamenala kladný hospodářský výsledek na jednoho pracovníka, byla jenom tři a to průmysl dřevozpracující, metalurgický a odvětví výroby a rozvodů energií a vod. V meziročním srovnání se zvýšil zisk na jednoho zaměstnance (snížila ztráta na jednoho zaměstnance) ve všech okresech kraje vyjma okresu Třebíč. Zatímco nejvyšší meziroční nárůst zisku na jednoho zaměstnance vykázal okres Jihlava (57,4 tis. Kč na jednoho pracovníka), ztráta, kterou na jednoho pracovníka vytvořil okres Třebíč, čítala 1,1 tis. Kč.

Obr. 3. Hospodářský výsledek na 1 pracovníka v průmyslových podnicích v okresech kraje Vysočina v roce 2006

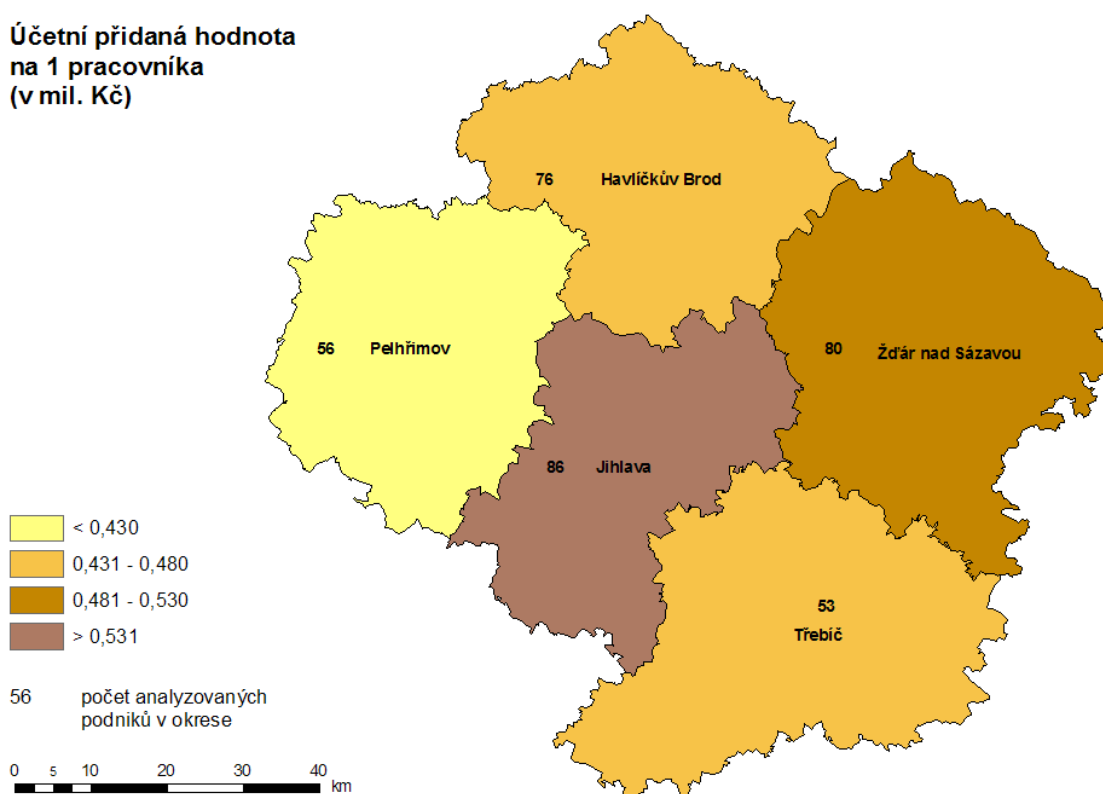
Soubor analyzovaných podniků se sídlem v kraji Vysočina v roce 2006 zaznamenal celkovou účetní přidanou hodnotu ve výši překračující 34,3 mld. Kč, což je o 5 mld. Kč více než v roce 2005. Okres Jihlava se s více než 15 mld. hodnotou podílí téměř 45% na celkové účetní přidané hodnotě kraje. Žádný jiný okres tak nepřekročil 20% podíl krajské účetní přidané hodnoty. Shodně jako v roce 2005 všechny okresy v případě účetní přidané hodnoty překročily částku 3 mld. Kč. Pouze okres Třebíč nezaznamenal meziroční nárůst účetní přidané hodnoty, ale pokles o 106 mil. Kč. V případě účetní přidané hodnoty přepočtené na jednoho pracovníka opět shodně jako v roce 2005 všechny překročili hranici 400 tis. Kč, ale kromě okresu Jihlavy žádný jiný okres nepřesál krajskou hodnotu, která byla v roce 2006 557 tis. Kč na jednoho pracovníka. Okres Jihlava zaznamenal meziroční nárůst o 122 tis. Kč a dosáhl tak na hodnotu 0,75 mil. Kč na jednoho pracovníka. Kraj tak v celorepublikovém srovnání dosahuje výrazně podprůměrných hodnot, o téměř 150 tis. Kč na pracovníka méně. Pouze okres Jihlava přesahuje celorepublikový průměr (701 tis. Kč na pracovníka) o 55 tis. Kč.

Tab. 31. Analýza účetní přidané hodnoty (ÚPH) a osobních nákladů (ON) v okresech kraje Vysočina v průmyslových podnicích v roce 2006

Kód okresu	Název okresu	Počet pracovníků	ÚPH (v mil. Kč)	ÚPH na jednoho pracovníka (v mil. Kč)	ON (v mil. Kč)	ON na jednoho pracovníka (v tis. Kč)
CZ0611	Havlíčkův Brod	11 779	5501,9	0,467	3284,7	278,9
CZ0612	Jihlava	20 412	15422,3	0,756	7295,5	357,4
CZ0613	Pelhřimov	8 932	3768,2	0,422	2628,0	294,2
CZ0614	Třebíč	7 776	3345,7	0,430	2273,3	292,4
CZ0615	Žďár nad Sázavou	12 774	6298,3	0,493	3763,0	294,6
Celkem		61 673	34336,4	0,557	19244,5	312,0

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

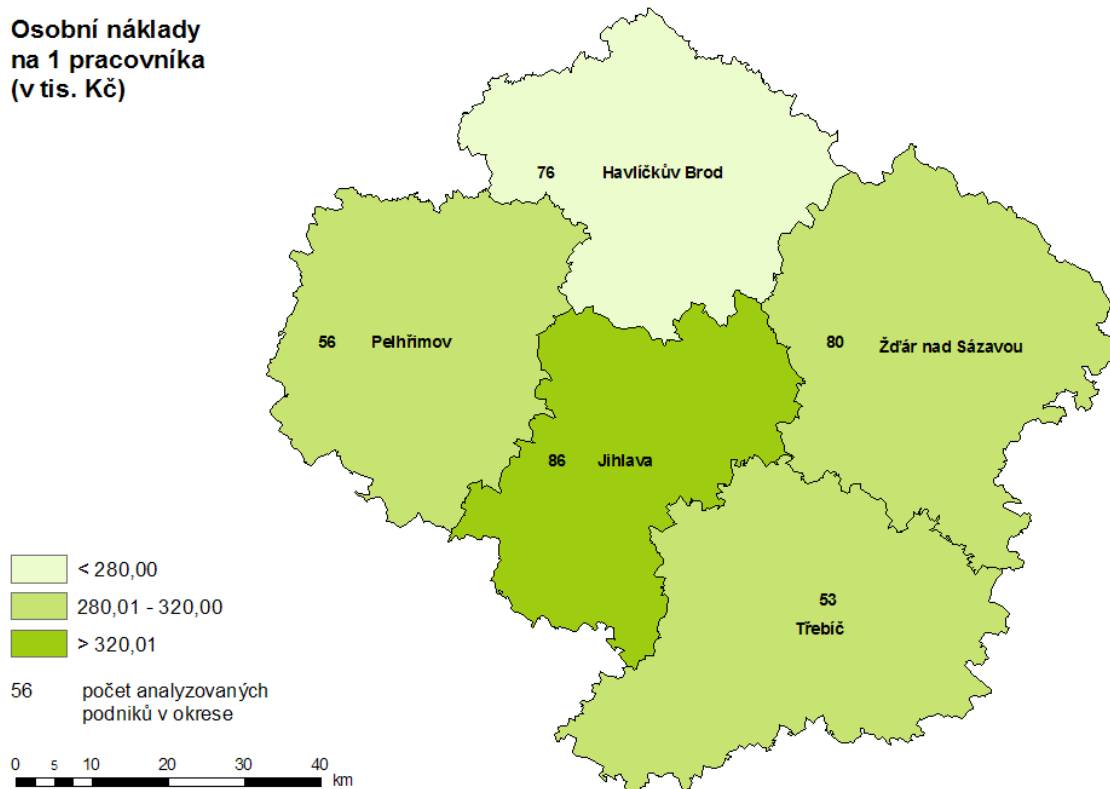
Účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka (v mil. Kč)

Obr. 4. Účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka v průmyslových podnicích v okresech kraje Vysočina v roce 2006

V rámci celého analyzovaného souboru průmyslových podniků se sídlem kraje Vysočina bylo v roce 2006 vydáno na osobních nákladech více než 19,2 mld. Kč, což je o 1,7 mld. Kč více než v roce 2005. Osobní náklady vydané v okrese Jihlava činily téměř 38% všech osobních nákladů kraje. Všechny okresy kraje Vysočina v roce 2006 vyplatily více než 2 mld. Kč. Obdobně jako v případě účetní přidané hodnoty i osobní náklady meziročně narostly ve všech okresech kraje vyjma okresu Třebíč, který zaznamenal pokles osobních nákladů o 10,5 mil. Kč. Nejvyšších meziročních nárůstů osobních nákladů dosáhly s obdobnými hodnotami okolo 600 mil. Kč okresy Jihlava a Havlíčkův Brod. V případě osobních nákladů přepočtených na jednoho pracovníka překročily všechny okresy kraje hodnotu 250 tis. Kč na pracovníka. Krajskou hodnotu 312 tis. Kč na pracovníka však překročil pouze okres Jihlava, který v roce 2006 zaznamenal hodnotu osobních nákladů ve výši 357 tis. Kč na jednoho

pracovníka. Obdobně tak pouze okres Jihlava překročil celorepublikovou hodnotu osobních nákladů přepočtenou na jednoho pracovníka (324 tis. Kč) a to o 33 tis. Kč na pracovníka. Všechny okresy kraje však zaznamenaly meziroční růst osobních nákladů na pracovníka, kdy nejnižším meziroční růst vykázal okres Třebíč (17,2 tis. Kč) a nejvyšší okres Pelhřimov (23,3 tis. Kč).

Obr. 5. Osobní náklady na 1 pracovníka v průmyslových podnicích v okresech kraje Vysočina v roce 2006

6.2 Regionální struktura správních obvodů ORP

Především proto, že územní diferenciaci kraje v jednotkách okresů nabízí pouze velice hrubé naznačení průmyslových disparit kraje, bylo rozhodnuto nastínit pro rok 2006 tuto diferenciaci i v měřítku správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP). Na území kraje Vysočina se nachází 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zatímco populačně největší SO ORP Jihlava s více 98 tis. obyvatel stojí na druhé straně nejmenší SO ORP s méně než 14 tis. obyvatel jako Telč nebo Náměšť nad Oslavou. I počet pracovníků v analyzovaném souboru podniků je v území rozložen velmi nerovnoměrně. Zatímco v SO ORP Jihlava bylo analyzováno 79 podniků s téměř 20 tis. zaměstnanci (20% obyvatel), v ORP Náměšť nad Oslavou eviduje Registr ekonomických subjektů pouze jedinou společnost s více než 20 zaměstnanci, za kterou se však nepodařilo získat účetní závěrku, a nemá tudíž v analýze jediného zástupce. Správní obvody ORP, ve kterých se nepodařilo analyzovat ani 10 podniků byly ještě tři; Pacov, Nové Město na Moravě a Telč. Ve správních obvodech ORP Telč a Nové Město na Moravě tak byly analyzovány podniky s počtem zaměstnanců odpovídajícím 5% jejich obyvatel. Tato situace je do značné míry způsobena

skutečností, že pracovní trh menších středisek se skládá spíše z podniků o nižším počtu zaměstnanců, než si tato analýza zvolila jako kritickou hodnotu. Počet zaměstnanecky větších průmyslových podniků však také nese cennou informaci o celkové hospodářské situaci jednotlivých SO ORP.

Správní obvod ORP Jihlava nepřekvapí dominantní pozicí ve všech sledovaných ukazatelích. V případě obrátu jde o více než třikrát větší hodnotu, než vykázal v pořadí druhý SO ORP Velké Meziříčí. Sám SO ORP Jihlava vytvořil téměř 40% obrátu celého kraje. Vedle SO ORP Velké Meziříčí je skupina SO ORP oscilující okolo hodnoty 10 mld. Kč, jedná se o tyto SO; Havlíčkův Brod, Třebíč, Pelhřimov a Chotěboř. Nižší obráty než 2 mld. Kč pak zaznamenaly SO ORP Bystřice nad Pernštejnem, Telč a Nové Město na Moravě.

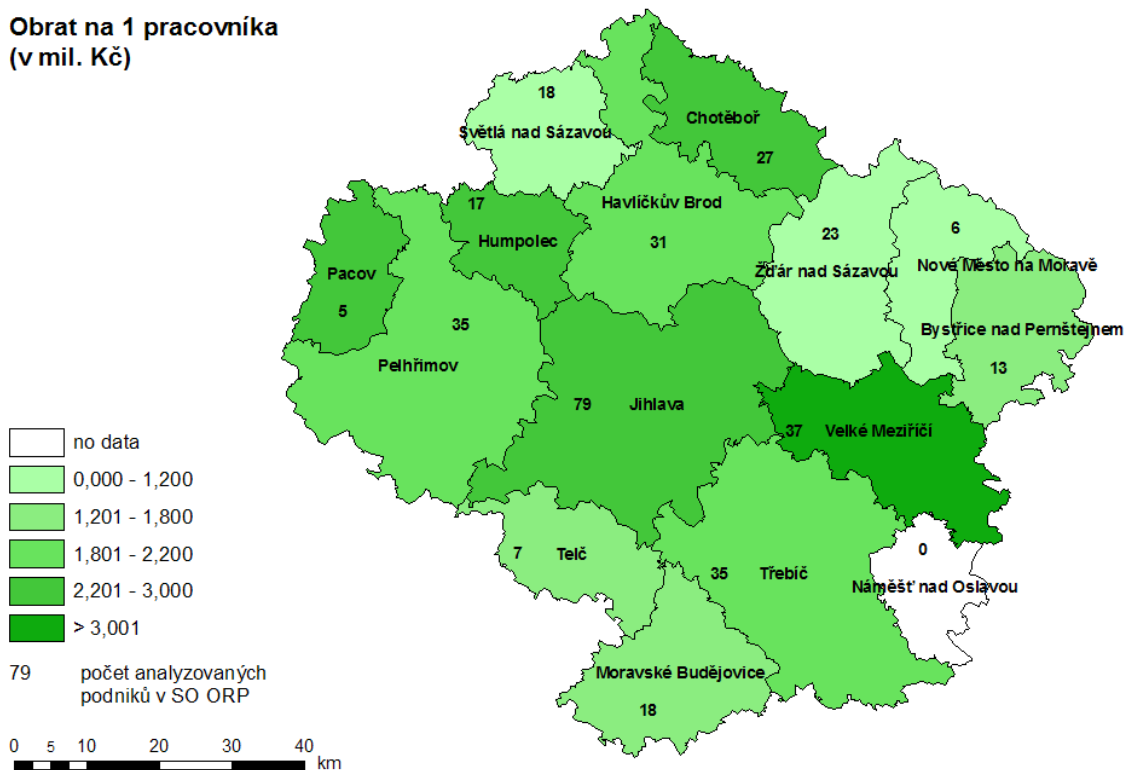
Tab. 32. Analýza obrátu a hospodářského výsledku ve správních obvodech ORP Vysočina v průmyslových podnicích v roce 2006

Název ORP	Počet podniků	Počet pracovníků	Obrat (v mil. Kč)	Obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč)	Hospodářský výsledek (v mil. Kč)	Hospodářský výsledek na 1 pracovníka (v tis. Kč)
Bystřice nad Pernštejnem	13	1 088	1 561	1,434	72,1	66,2
Havlíčkův Brod	31	5 298	11 145	2,104	337,0	63,6
Humpolec	17	2 727	8 121	2,978	-859,9	-315,3
Chotěboř	27	3 413	9 141	2,678	275,3	80,7
Jihlava	79	19 721	54 272	2,752	3 227,4	163,7
Moravské Budějovice	18	2 132	3 584	1,681	20,9	9,8
Náměšť nad Oslavou						
Nové Město na Moravě	6	1 007	1 108	1,100	106,9	106,2
Pacov	5	947	2 560	2,703	93,2	98,4
Pelhřimov	35	5 280	9 885	1,872	586,3	111,0
Světlá nad Sázavou	18	3 068	3 605	1,175	100,7	32,8
Telč	7	691	1 123	1,624	48,0	69,4
Třebíč	35	5 644	10 395	1,842	407,2	72,1
Velké Meziříčí	37	4 532	15 189	3,351	476,9	105,2
Žďár nad Sázavou	23	6 125	7 192	1,174	375,3	61,3
Celkem	351	61 673	138 881	2,252	5 267,2	85,4

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

V případě obrátu na jednoho pracovníka vykázal nejvyšší hodnotu a zároveň jako jediný překročil hranici 3 mil. Kč na jednoho pracovníka SO ORP Velké Meziříčí. Jihlava skončila v případě tohoto ukazatele až na třetím místě za právě SO ORP Velké Meziříčí a Humpolec. Nad krajský průměr 2,25 mil. Kč na pracovníka se dostal už jen SO ORP Pacov. V žádném ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností neklesl obrat na jednoho pracovníka pod hranici 1 mil. Kč, ale ve SO ORP Nové Město na Moravě, Žďár nad Sázavou a Světlá nad Sázavou nedosáhl ani 1,2 mil. Kč na jednoho pracovníka. V případě nadprůměrných hodnot SO ORP Velké Meziříčí jsou důsledkem především vysokých hodnot v elektrotechnickém průmyslu, jež stojí na výsledcích podniků Draka kabely a Kablo Elektro. Správní obvod ORP Humpolec má diferenciovanější skladbu průmyslu a dosahuje vysokých hodnot především díky chemickému průmyslu (Gebr. Ostendorf – OSMA), strojírenského (Valeo Compressor Europe, IMI International) a elektrotechnického (Connaught electronics CZ). Naopak v SO ORP Nové Město na Moravě dosahuje nejvyšších obrátů na jednoho pracovníka především průmysl strojírenský díky podnikům Zdeněk Daněk a Schwarz technické plasty ČR. Ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou nevykázalo ani jedno odvětví průmyslu vyšší obrat

než 3 mil. Kč na pracovníka. Nejvyššího obratu na jednoho pracovníka dosáhlo v SO ORP Žďár nad Sázavou odvětví výroby a rozvodu energií a vod (2,8 mil. Kč na pracovníka). Obdobně dopadl i SO ORP Telč, kde nejvyššího obratu dosáhl průmysl potravinářský a to 2,7 mil. Kč na jednoho pracovníka. Správní obvod ORP Světlá nad Sázavou, který vykázal třetí nejvyšší obrat na jednoho pracovníka, přesáhl hranici 3 mil. Kč tohoto ukazatele v odvětvích potravinářském a výroby a zpracování kovů. Na druhou stranu správní obvod, který vykázal absolutně nejvyšší obrat na jednoho pracovníka v jediném odvětví, byl SO ORP Chotěboř a jednalo se o průmysl dřevozpracující (Holzwerke WIMMER, Stora Enso Timber Ždírec; blíže tab. 33).

Obr. 6. Obrat na 1 pracovníka v průmyslových podnicích v SO ORP kraje Vysočina v roce 2006

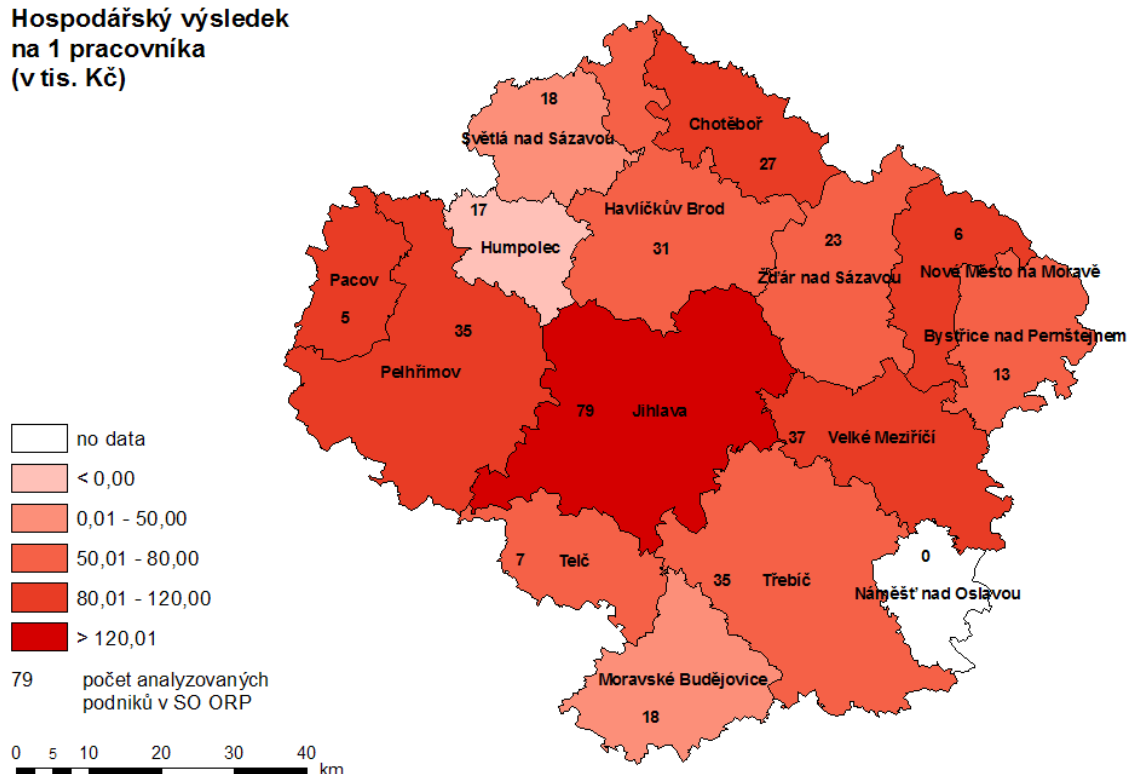
Tab. 33. Obrat na 1 pracovníka v průmyslových podnicích kraje Vysočina podle odvětví a SO ORP v roce 2006

Odvětví průmyslu	Obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč) podle sídla podniku v ORP														Celkem	
	Bystřice nad Pernštejnem	Havlíčkův Brod	Humpolec	Chotěboř	Jihlava	Moravské Budějovice	Náměšť nad Oslavou	Nové Město na Moravě	Pacov	Pelhřimov	Světlá nad Sázavou	Telč	Třebíč	Velké Meziříčí		Žďár nad Sázavou
Těžba nerost. surovin											0,9	1,6				1,0
Potravinářský	4,1	3,2	2,6		2,7	3,3			1,5	3,9	4,3	2,7	5,6	3,2	0,8	3,1

TOK		0,7	0,6	1,5	0,8	0,5				0,6	0,5	0,3	0,7	1,2	0,5	0,7
Dřevozpracující		2,3	0,8	11,4	6,9	1,3			3,4	1,9	2,6			1,1	1,7	5,3
Papírenský a polygraf.	2,1	1,3			1,2					1,2			1,9			1,5
Chemický	2,5	1,6	5,6	3,4	3,2	2,1						0,9	1,0	3,5	1,4	2,9
Sklářský a staveb. hmot		0,7			1,2	4,9						0,7	0,7	1,8		0,9
Výroba a zprac.kovů	1,4	1,6	1,6	1,2	1,2	1,1		1,1	1,2	1,3	3,9	0,8	1,3	2,5	1,2	1,4
Strojírenský	0,7	5,2	4,0	1,7	2,8			4,0	2,0	2,6	1,4		2,3	1,4	1,0	2,6
Elektrotechnický		0,9	3,9	0,2	3,4	1,2		0,7			0,7		1,1	6,7	1,4	2,7
Ostatní zpracovatelský	1,5	0,4	1,3	1,1	1,4			1,2		1,4		1,0	1,0	0,9	0,8	1,2
Výroba a rozvod energie		1,3	1,1		3,1								5,9		2,8	2,1
Celkem	1,4	2,1	3,0	2,7	2,8	1,7		1,1	2,7	1,9	1,2	1,6	1,8	3,4	1,2	2,3

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

Hospodářský výsledek na 1 pracovníka (v tis. Kč)

Obr. 7. Hospodářský výsledek na 1 pracovníka v průmyslových podnicích ve SO ORP kraje Vysočina v roce 2006

Z celkového hospodářského výsledku kraje Vysočina v roce 2006 5,3 mld. Kč více než 3,2 mld. Kč a tedy více než 60% pochází z území správního obvodu ORP Jihlava. Druhý nejvyšší hospodářský výsledek zaznamenal s velkým odstupem SO ORP Pelhřimov 0,6 mld. Kč. Žádný další SO ORP již nevykázal hospodářský výsledek vyšší než je 0,5 mld. Kč. Vyjma SO ORP Humpolec všechny SO ORP dosáhly ve sledovaném roce 2006 kladného hospodářského výsledku. Ztráta v případě SO ORP Humpolec je obdobně jako v případě okresu Pelhřimov způsoben výraznou ztrátou společnosti 948 mil. Kč. Pokud bychom nezahrnuli tuto společnost do analýzy, celkový hospodářský výsledek SO ORP Humpolec by byl téměř 90 mil. Kč. Při načtení hospodářského výsledku čtyř nejúspěšnějších SO ORP Jihlavy, Pelhřimova, Velkého Meziříčí a Třebiče zjistíme, že na tomto území, jenž odpovídá 45% rozlohy kraje, bylo vytvořeno 90% celkového hospodářského výsledku kraje. V případě hospodářského výsledku na jednoho pracovníka zaznamenal nejvyšší hodnoty opět SO ORP Jihlava (163,7 tis. Kč na pracovníka). Hranici 100 tis. Kč na pracovníka překročili ještě

správní obvody ORP Pelhřimov, Nové Město na Moravě a Velké Meziříčí. Nad krajskou hodnotu hospodářského výsledku na jednoho pracovníka 85,4 tis. Kč se dostal ještě SO ORP Pacov. Ve ztrátových hodnotách na jednoho zaměstnance se opět ocitl pouze jediný SO ORP a to stejný a ze stejného důvodu jako v případě celkového hospodářského výsledku, SO ORP Humpolec. V případě SO ORP Jihlava byl nejvyšší zisk na jednoho pracovníka zaznamenán v odvětví dřevozpracujícího průmyslu, v případě SO ORP Pelhřimov a Nového Města na Moravě to bylo v odvětví strojírenském a Velkého Meziříčí potom v agregovaném odvětví TOK. Pouze čtyři odvětví průmyslu nezaznamenala ztrátu na jednoho pracovníka ani v jednu ORP, byla to odvětví těžby nerostných surovin, dřevozpracujícího průmyslu, výroby a zpracování kovů a výroby a rozvodů energií a vod.

Tab. 34. Hospodářský výsledek na 1 pracovníka v průmyslových podnicích kraje Vysočina podle odvětví a SO ORP v roce 2006

Odvětví průmyslu	Hospodářský výsledek na 1 pracovníka (v tis. Kč) podle sídla podniku v ORP															
	Bystřice nad Pernštejnem	Havlíčkův Brod	Humpolec	Chotěboř	Jihlava	Moravské Budějovice	Náměšť nad Oslavou	Nové Město na Moravě	Pacov	Pelhřimov	Světlá nad Sázavou	Telč	Třebíč	Velké Meziříčí	Žďár nad Sázavou	Celkem
Těžba nerost. surovin										46	97					55
Potravinářský	101	135	90		-60	-78			106	72	3	136	44	64	37	17
TOK		-26	4	19	-10	9				33	-19	0	37	201	12	4
Dřevozpracující		165	6	493	622	40			128	96	5			51	198	351
Papírenský a polygraf.	265	158			0					-5			96			63
Chemický	65	25	78	579	-35	197					4	-58	99	62		57
Sklářský a staveb. hmot		-16			-44	230					-23		50	100		-26
Výroba a zprac. kovů	70	98	232	38	30	36		4	1	58	195	26	51	120	66	61
Strojírenský	6	138	-583	7	237			595	107	243	103		118	71	121	118
Elektrotechnický		20	-431	-14	195	26		35			46		71	173	-148	111
Ostatní zpracovatelský	6	1	24	-15	31			133		45		0	23	-14	4	35
Výroba a roz. energie		49	26		239								354		154	112
Celkem	66	64	-315	81	164	10		106	98	111	33	69	72	105	61	85

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

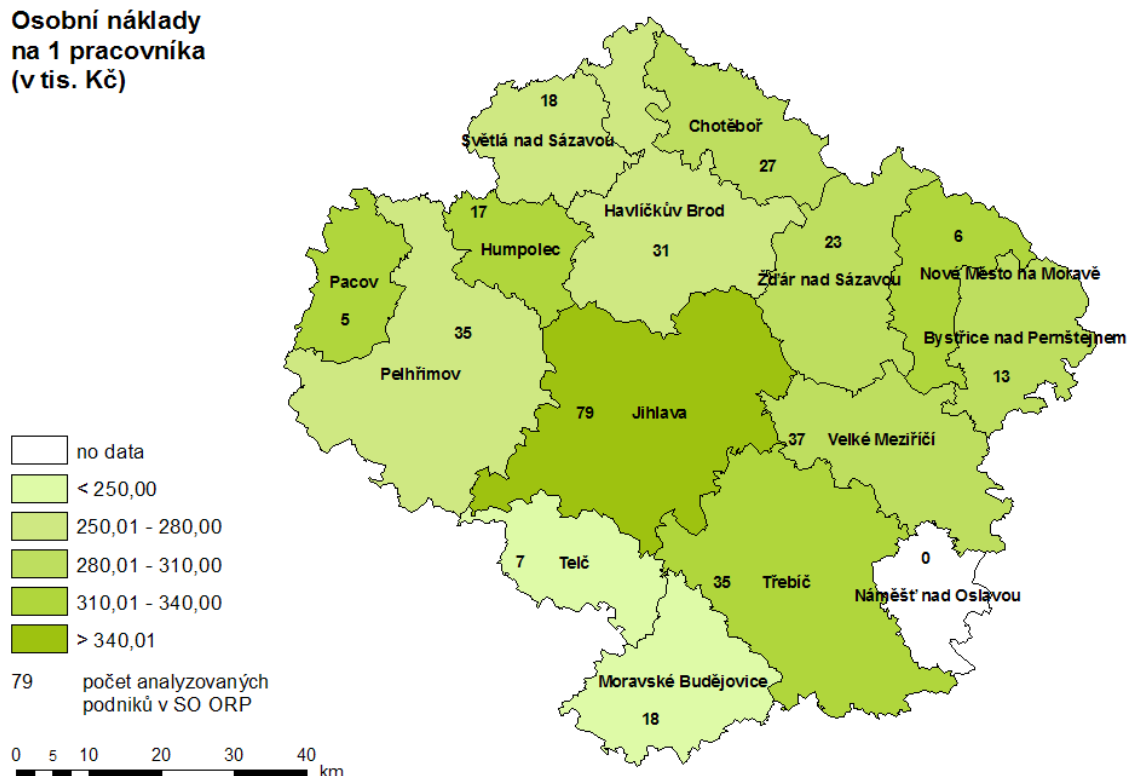
Nejvyšší osobní náklady byly vynaloženy v SO ORP Jihlava, kde přesáhly 7 mld. Kč. Žádný druhý správní obvod ORP nedosáhl výše vynaložených osobních nákladů ani 2 mld. Kč. Správní obvod ORP Jihlava tak samotný vyčerpal 37% všech osobních nákladů vynaložených v roce 2006 v kraji Vysočina. Naopak zcela nejnižší osobní náklady byly zaznamenány v SO ORP Telč, kde nedosáhly ani 200 mil. Kč. Tuto situaci výrazně ovlivňuje zmiňovaný nízký počet analyzovaných podniků. V případě osobních nákladů na jednoho pracovníka opět dominuje SO ORP Jihlava, který vykázal více než 360 tis. Kč na jednoho pracovníka. Vyšší než krajských průměrných osobních nákladů na jednoho pracovníka (312 tis. Kč na jednoho pracovníka) dosáhly vedle SO ORP Jihlava ještě čtyři další a to Pacov, Nové Město na Moravě, Humpolec a Třebíč. Nejnižší osobní náklady na jednoho pracovníka byly dosaženy v SO ORP Moravské Budějovice, kde 18 sledovaných podniků zaplatilo svým 2132 zaměstnancům pouze po necelých 230 tis. Kč.

Tab. 35: Analýza účetní přidané hodnoty a osobních nákladů v SO ORP kraje Vysočina v průmyslových podnicích v roce 2006

Úřad s rozšířenou působností	Počet pracovníků	Počet podniků	Osobní náklady (v mil. Kč)	Osobní náklady na 1 pracovníka (v tis. Kč)	Účetní přidaná hodnota (v mil. Kč)	Účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka (v mil. Kč)
Bystřice nad Pernštejnem	1 088	13	307,3	282,5	537,0	0,493
Havlíčkův Brod	5 298	31	1 426,7	269,3	2558,2	0,482
Humpolec	2 727	17	874,3	320,6	776,3	0,284
Chotěboř	3 413	27	1 003,9	294,1	1736,2	0,508
Jihlava	19 721	79	7 124,1	361,2	15161,7	0,768
Moravské Budějovice	2 132	18	487,9	228,8	715,6	0,335
Náměšť nad Oslavou						
Nové Město na Moravě	1 007	6	332,0	329,7	555,1	0,551
Pacov	947	5	318,0	335,8	549,4	0,580
Pelhřimov	5 280	35	1 436,9	272,1	2445,3	0,463
Světlá nad Sázavou	3 068	18	854,1	278,4	1207,4	0,393
Telč	691	7	171,5	248,2	260,5	0,377
Třebíč	5 644	35	1 785,5	316,3	2630,1	0,465
Velké Meziříčí	4 532	37	1 349,5	297,8	2560,4	0,564
Žďár nad Sázavou	6 125	23	1 772,8	289,4	2643,1	0,431
Celkem	61 673	351	19 244,5	312,0	34336,4	0,556

Zdroj: Průzkum CRR MU, Brno 2008

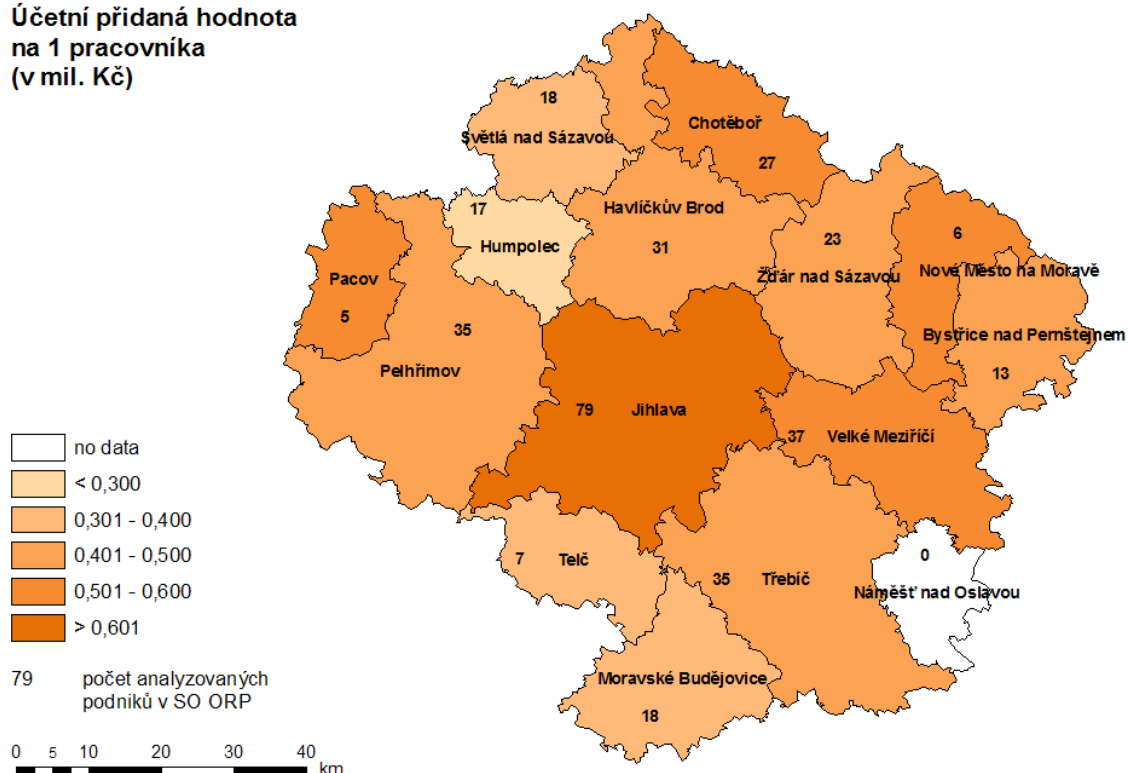
Osobní náklady na 1 pracovníka (v tis. Kč)

Obr. 8. Osobní náklady na 1 pracovníka v průmyslových podnicích ve SO ORP kraje Vysočina v roce 2006

Posledním sledovaným ukazatelem sloužícím k porovnání výkonnosti průmyslových podniků v území kraje Vysočina je účetní přidaná hodnota. Nejvyšších hodnot opět dosahuje SO ORP Jihlava, který v roce 2006 vykázal účetní přidanou hodnotu více než 15 mld. Kč, což je téměř 45% celkové účetní přidané hodnoty kraje. Účetní přidané hodnota nepřesáhla v žádném jiném správním obvodu ORP 3 mld. Kč. Pouze SO ORP Žďár nad Sázavou, Třebíč, Velké Meziříčí, Havlíčkův Brod a Pelhřimov vykázaly účetní přidanou hodnotu vyšší než 2 mld. Kč. Na straně druhé se jako jediný správní obvod, jehož účetní přidaná hodnota přesáhla 0,5 mld. Kč, umístil SO ORP Telč. V případě účetní přidané hodnoty na jednoho pracovníka byla pozice SO ORP Jihlava natolik silná, že se společně s ním nad průměrnou krajskou účetní přidanou hodnotu (556 tis. na jednoho pracovníka) umístil už pouze SO ORP Pacov a Velké Meziříčí.

**Účetní přidaná hodnota
na 1 pracovníka
(v mil. Kč)**

Obr. 9. Účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka v průmyslových podnicích ve SO ORP kraje Vysočina v roce 2006

7 Situace v největších průmyslových závodech s ohledem na jednotlivá odvětví zpracovatelského průmyslu

7.1 Odvětví potravinářského průmyslu

Zaměstnanecky největší společností v rámci potravinářského průmyslu kraje Vysočina je s velkým odstupem firma Kostecké uzeniny se sídlem v Kostelci u Jihlavy. Kostecké uzeniny od roku 1990 během 13 let zvýšily výkony téměř osmkrát, přičemž se počet zaměstnanců ztrojnásobil na 1 400 osob. Od roku 1992 investovala společnost do budov a zařízení více než dvě miliardy. V roce 2004 dokončila nový závod na výrobu uzenin za 400 mil. Kč. Na tuto investici získala vládní investiční pobídku. V roce 2005 došlo ke spojení Agrofertu Holding a obchodního družstva Maso Uzeniny. Družstvo Maso Uzeniny bylo většinovým vlastníkem masokombinátu Kostecké uzeniny. Zemědělsko-potravinářská (-chemická) skupina Agrofert Holding Andreje Babiše tak zvýšila svou účast v masokombinátu z dřívějších 34 procent na většinový podíl a stala se tak majoritním vlastníkem Kosteckých uzenin. V roce 2005 podnik utržil 3,9 mld. Kč vykázal zisk 41,9 mil. Kč. V roce 2006 však Kostecké uzeniny za prodej zboží, vlastních výrobků a služeb utržily pouze 3,68 mld. Kč a rok ukončily se ztrátou 169 mil. Kč. Do červených čísel se společnost dostala díky vnějším vlivům, a to zejména kvůli obavám spotřebitelů drůbežního masa spojeným s výskytem ptačí chřipky. Tato ztráta však neznamenala pro Kostecké uzeniny žádný vážnější problém, neboť masokombinát je strategickou součástí jedné z největších tuzemských skupin Agrofertu, která je hlavním garantem stability podniku. Celá skupina Agrofert v roce 2006 vykázala tržby 71,4 mld. Kč oproti 67,1 miliardám v roce 2005.

7.2 Odvětví agregovaného textilního, oděvního a kožedělného průmyslu

Pleas, sídlící v Havlíčkově Brodě, je největším tuzemským výrobcem denního a nočního prádla a zároveň společností s nejvyšším počtem zaměstnanců v agregovaném odvětví TOK v kraji Vysočina. Společnost je součástí nadnárodní skupiny Schiesser Group AG se sídlem ve Švýcarsku. Vlastní provozy má Pleas v Havlíčkově Brodě, Polné, Lukách nad Jihlavou, Čáslavi a Chotěboři. V roce 2005 podnik vykázal obrát 1,178 mld. Kč, zatímco v předchozím roce to bylo 1,612 mld. Kč. Na nižším obrátu se podílela silná koruna, protože textilní podnik vyváží za hranice 95 procent produkce, a rovněž menší počet zakázek v prvních třech měsících roku. V roce 2006 firma Pleas znovuotevřela v srpnu roku 2005 Jitexem uzavřený závod v Milevsku. Od března roku 2006 tak zde bylo vytvořeno přibližně 100 pracovních míst, která obsadila kvalifikovaná pracovní síla dřívějšího Jitexu, kvůli níž se Pleas rozhodl do milevského závodu investovat. I když část výroby Pleasu převzala sesterská společnost Gemtex na Slovensku, je prioritou Pleasu uchování výroby na území ČR a nikoliv její přesun za levnější pracovní silou na východ. V souladu s touto strategií je chystaná investice do krachující firmy Kras Boskovice na Blanensku. Pleas zde přijme asi 100 lidí, kteří jsou nyní evidováni na úřadu práce. Pracovat budou jako dříve v boskovickém závodě, který si Pleas pronajme. V současnosti zaměstnává Pleas přibližně 1 600 pracovníků, přitom v roce 2005 to bylo o téměř 300 osob méně. Největším problémem Pleasu je silící tlak levných asijských dovozů. Obstát se, stejně jako jiné textilky, pokoušejí zaměřením na produkci kvalitních oděvů z moderních vláken i výrobou v malých sériích.

7.3 Odvětví dřevozpracujícího průmyslu

Kronospan, společnost se sídlem v Jihlavě, se zabývá zejména výrobou dřevotřískových desek. Kronospan se v poslední době vyrovnává s dvěma problémy. Prvním je nedostatek suroviny pro výrobu. Dodávky zpracovatelům totiž klesají, protože stát dotuje spalování štěpky – hlavní výrobní suroviny zpracovávané Kronospanem. Zásobování navíc komplikuje i nejistá situace ve státním podniku Lesy ČR, jenž obhospodařuje asi polovinu českých lesů. Druhým problémem je skutečnost, že Kronospan je jedním z největších znečišťovatelů ovzduší a životního prostředí na Vysočině. Kronospan chrlí do ovzduší největší množství formaldehydu ze všech podniků v zemi (2005 - 17 tun), je rovněž významným zdrojem emisí chlorovodíku a dalších látek. Firma se tak snaží v posledních letech investovat do filtračních zařízení, která by měla tato negativa výroby odstranit. Zatím největší investicí je filtrační zařízení, které je nejmodernějším odlučovacím zařízením dostupným v Evropské unii a přišlo Kronospan přibližně na 220 milionů korun. Montáž tohoto zařízení (v sušárně třísek) byla zahájena začátkem roku 2007, do zkušebního provozu vstoupil filtr v srpnu téhož roku. Nicméně problémy zde přetrvávají v jiných částech provozu. Jihlavu tak sužuje např. nepříjemný zápach šířící se z Kronospanu, či pilinový spad ve městě. K úplné nápravě bude třeba nainstalovat filtry i na všechny lisy dřevotřískových desek.

Stora Enso je největší tuzemskou pilou. Tato společnost sídlí v průmyslové zóně ve Ždírci nad Doubravou. Ždírec nad Doubravou je třítisícové město s progresivně se rozvíjející průmyslovou zónou. Kromě firmy Stora Enso, zde sídlí i Holzwerke WIMMER a nově také společnost Lana, která se zaměřuje na výrobu lepených dřevěných panelů pro stavebnictví. Tento španělský investor prozatím zaměstnal 50 lidí. I z důvodu dalšího obsazování zóny se rozhodlo město v roce 2006 investovat do vybudování komunikace směřující do průmyslové zóny, aby odlehčilo velkému provozu ve městě. V roce 2006 firma Stora Enso projevila zájem o vytvoření oborového sdružení, tzv. klastru, který by mohl pomoci zlepšit vzdělávání pracovníků, vylepšit výzkumnou činnost nebo třeba výhodněji nakupovat materiál. Tato užší spolupráce zpracovatelů dřeva by mohla mít podobu družstva, které by mohlo žádat i o evropské dotace. Podporu by pak mohly dostat i velké podniky, jež o ni samy požádat nemohou.

7.4 Odvětví chemického a gumárenského průmyslu

Firma ITW Pronovia je výrobcem plastových dílů pro světové automobilky, zejména pak společnost Volkswagen. Tento podnik v americkém vlastnictví investoval zatím největší finanční prostředky v roce 2000, kdy vybudoval výrobní halu pro více než 500 zaměstnanců. Podnik byl postaven v průmyslové zóně ve Velké Bíteši. Tato průmyslová zóna je investory vyhledávaná díky minimální vzdálenosti od dálnice D1. Ve Velké Bíteši firma ITW Pronovia plánuje stavět další závod pro asi 370 pracovníků. Podle záměru, který vedení podniku představilo bítešské radnici, se investice v průmyslové zóně přiblíží osmi milionům dolarů. Výroba v nových prostorách by měla začít v polovině roku 2008. Celkový počet zaměstnanců by se tak mohl přiblížit k 900.

7.5 Odvětví sklářství a stavebních hmot

Sklo Bohemia patří do skupiny skláren, která zahrnuje Crystalex Nový Bor, Sklářny Bohemia Poděbrady a Sklářny Kavalier Sázava, tyto podniky mají bezmála šest tisíc zaměstnanců. Samotné Sklo Bohemia zaměstnávalo v roce 2006 1 400 pracovníků. I když ukončila tato společnost sídlící ve Světlé nad Sázavou rok 2005 se ztrátou 24,3 milionu korun, neměla tato skutečnost žádné negativní dopady na provoz podniku v následujících obdobích. Podle vedení společnosti ovlivnily hospodaření výrobce olovnatého křišťálu v roce 2005 zejména pokles zájmu v USA, a dále kurzové ztráty i zdražení vstupních energií a materiálů. V roce 2007 firma naopak investovala do vybavení skláren a v polovině téhož roku zde tak mohli zahájit výrobu skla na nových moderních linkách. Výší 120 milionů korun šlo o druhou nejvýznamnější investici firmy po roce 1989. Společnost ji financovala z vlastních zdrojů. Nová linka by měla přinést výrazné zvýšení produktivity i rozšíření stávajícího sortimentu o další tvary skla. Na nově spuštěných linkách firma postupně v průběhu roku 2007 počítá se zaměstnáním 120 lidí. Sedm desítek zaměstnanců sem přešlo z jiných provozů závodu. Pro padesát dalších společnost vytvořila nová pracovní místa. Rozhodnutí investovat do zcela nové technologie přišlo po odstávce nejziskovější výrobní linky na automatickou kalíškovinu v polovině loňského roku. Důvodem zastavení výroby byla ukončená technologická životnost tavícího agregátu. Dlouhodobě již nebylo možné udržovat jeho provoz. I to mělo podíl na hospodaření závodu v roce 2006, který skončil pro Sklo Bohemia ztrátou 48 milionů korun.

7.6 Odvětví výroby a zpracování kovů

Majoritní podíl podniku ŽĎAS, který patří mezi největší zaměstnavatele na Vysočině, vlastní od roku 2002 slovenská společnost Železiarne Podbrezová. Železárne Podbrezová se po vstupu do ŽĎASu rozhodly vyrovnat produktivitu práce s konkurencí, zracionalizovat, zefektivnit a centralizovat výrobu. V průběhu následujících let se podařilo novému vlastníkovi stabilizovat ekonomickou situaci tohoto podniku. V roce 2005 tak firma ŽĎAS sídlící ve Žďáru nad Sázavou zaměstnávala 2 886 lidí a vykázala obrát téměř 3 mld. Kč. V roce 2006 navíc tato metalurgická společnost meziročně zvýšila tržby za prodej zboží, výrobků a služeb o 9,3 procenta na 3,189 miliardy korun. Výsledek hospodaření před zdaněním pak činil 300,5 mil. Kč, přitom o rok dříve byl vykázán zisk před zdaněním pouze 204 mil. Kč. Největší tržby plynuly z metalurgie, tvářecích strojů a válcoven. Zhruba polovinu výrobků podnik prodal v zahraničí. Významné zákazníky měl v Německu, na Slovensku, v Británii, Rusku, Rakousku, Španělsku či Švédsku. Do dalšího rozvoje závodu bylo v roce 2006 investováno 163 mil. Kč. Na konci roku 2006 bylo ve společnosti ŽĎAS zaměstnáno 2 780 osob.

7.7 Odvětví strojírenského průmyslu

Největším zaměstnavatelem kraje Vysočina je strojírenská společnost Bosch Diesel. Bosch působí v Jihlavě od roku 1993 a v jeho třech závodech zde na výrobě součástí pro dieselové motory pracuje více než šest tisíc lidí. Průměrný měsíční plat ve firmě překračuje krajský i republikový průměr. V roce 2006 jihlavská společnost Bosch Diesel meziročně zvýšila tržby za své výrobky a služby skoro o patnáct procent na 21,7 miliardy korun. Roční zisk největšího podniku na Vysočině pak převýšil dvě miliardy korun, což bylo v porovnání s rokem 2005

více skoro o 689 milionů korun. V roce 2006 firma průměrně zaměstnávala 6 185 osob. V tomtéž roce Bosch do rozvoje jihlavského závodu investoval kolem 1,5 miliardy korun. V roce 2005, kdy byla vystavěna další výrobní hala v Jihlavě-Pávově, to byly asi čtyři miliardy korun. V roce 2007 hodlá vedení společnosti investovat hlavně do zavedení výroby nového typu čerpadel a zvýšení výrobní kapacity akumulátorů tlaku Rail. V současné době firmu Bosch Diesel v Jihlavě tíží především situace okolo dopravních komunikací v okolí průmyslové zóny Pávov. Částečného zlepšení dopravního spojení se místní firmy v této lokalitě dočkaly v závěru roku 2006, kdy byla otevřena nová půl kilometru dlouhá silnice spojující zónu s přivaděčem k dálnici D1. Investici téměř za 200 milionů korun platilo město a stát. Další dlouhodobě plánovanou je komunikace za více než 100 milionů korun, která naváže u Heroltic na silnici od Polné a povede do průmyslové zóny. Budování nové silnice v Jihlavě však brzdí pomalé výkupy pozemků. Na tento projekt chce kraj, jakožto investor, získat prostředky z evropských fondů. Šance získat tyto finance však potrvá pouze do roku 2013.

Druhým největším strojírenským zaměstnavatelem v kraji Vysočina je firma Motorpal. Společnost Motorpal se zabývá výrobou vstřikovacích zařízení do diesellových motorů. V roce 2002 nastoupila firma na cestu restrukturalizace podniku, během níž se počet zaměstnanců snížil zhruba o čtvrtinu na současných přibližně 1 850 lidí. Tento stav počtu zaměstnanců je dlouhodobě stabilizovaný. Od roku 2003 zároveň společnost vykazuje neustále se zlepšující ekonomické výsledky. Jihlavská strojírenská společnost Motorpal v roce 2006 zvýšila tržby oproti předcházejícímu roku o 12 procent na 1,5 miliardy korun, zisk pak navýšila na 46 milionů korun, zatímco o rok dříve to bylo 15 milionů korun. Mění se také podíl odbytu výrobků na domácím a zahraničním trhu, kdy Motorpal v posledních letech výrazně zvyšuje prodej v zahraničí. Zatímco v roce 2003 vyvezl výrobky za 600 milionů korun, v roce 2006 se objem exportu zvýšil na 1,2 miliardy korun. Čtyři pětiny vyvážené produkce Motorpal prodává v EU. Výhledově ale plánuje návrat na trhy Ruska a Běloruska. O zvýšení prodeje usiluje i v Indii a plánuje rovněž prohloubení spolupráce s firmou Deutz. Na konci roku 2006 se z Motorpalu odštěpila firma MPJ kapitálová, která převzala majetek v hodnotě 381,5 milionu korun. Podle představenstva však tento majetek nesouvisí s hlavním zaměřením Motorpalu, kterým je výroba dílů do diesellových motorů. Do MPJ kapitálová byly převedeny i akcie tří dceřiných společností Motorpalu, které vznikly v roce 2006. Patří mezi ně Česká pohledávková, RCMA Jihlava, do níž byly převedeny nepotřebné zásoby a nemovitosti, a Stamag Světlá Hora na Bruntálsku. Ta je zaměřena na výrobu magnetů a zaměstnává kolem 100 lidí. Podle vedení společnosti Motorpal jsou tyto kroky v souladu s restrukturalizací zahájené v roce 2002. Na začátku roku 2007 Motorpal získal nového vlastníka, kterým se stala česká společnost Gubera. Ta odkoupila většinový podíl Motorpalu od společnosti Rex Invest. Cena za 85 procent akcií Motorpalu nebyla zveřejněna. Společnost Gubera vykoupila akcie i od drobných akcionářů, s nimiž bylo vedení společnosti v dlouhodobém sporu.

Společnost Agrostroj je třetím největším strojírenským zaměstnavatelem kraje Vysočina a taktéž poslední strojírenskou společností, která v roce 2006 zaměstnávala více než 1000 zaměstnanců. Firma Agrostroj je jediným výrobcem zemědělských strojů v ČR. Zemědělské stroje se však na celkovém obratu podílejí dnes pouze pětinou. Další část produkce tvoří nástroje a především zakázky pro nadnárodní společnosti Claas, Krone, Pöttinger (obor zemědělské techniky) a zakázky pro výrobce nákladních aut, stavebních strojů a vysokozdvíhových vozíků. V roce 2005 Agrostroj obnovil provoz v Počátkách. Tento areál, který přestal používat o pět let dříve, zrekonstruoval a mimo jiné v něm vybudoval i

pracoviště k svařování pomocí špičkových laserů. V počátečním provozu našlo práci asi 60 lidí. K roku 2005 zaměstnával Agrostroj více než 1 000 osob. V roce 2007 se zvýšil počet pracovníků Agrostroje o více než 300 lidí, především díky tomu, že na konci roku 2006 otevřel novou výrobní halu v Pelhřimově. Kvůli rostoucí výrobě trápí vedení společnosti zejména nedostatek kvalifikovaných pracovních sil. Potřební a nedostatkoví jsou například obráběči kovů, seřizovači, lakýrníci či svářeči.

7.8 Odvětví elektrotechnického průmyslu

Jihlavský Automotive Lighting je součástí jedné z největších světových firem na výrobu světlometů do nejrůznějších typů vozidel. V roce 2005 tato společnost zaměstnávala bezmála 1 600 pracovníků. Od září roku 2007 však firma Automotive Lighting masově nabírá zaměstnance, protože získala od velkých automobilek nové zakázky a zvyšuje výrobu. Kromě stávajících zákazníků, jako jsou Daimler Chrysler, BMW a Honda, přibyli společnosti noví zákazníci, jako je například Hyundai, Renault a poprvé také Škoda Auto. V souvislosti s těmito aktivitami vznikne v Automotivu asi 500 nových pracovních míst, přičemž 200 pracovních míst je třeba obsadit do konce roku 2007. Společnost v Jihlavě v následujících letech investuje dalších zhruba 2,6 miliardy korun, za které rozšíří závod v Jihlavě – Pávově a nakoupí nové technologie. Do konce roku 2006 činily celkové investice Automotive Lighting v Jihlavě zhruba 4,5 miliardy, v roce 2007 hlavní část z plánových investic 360 milionů korun směřovala do rozšíření budovy v Pávově. Na konci roku se 2010 by v Jihlavě měl stát největší a nejmodernější závod na výrobu automobilové světelné techniky v rámci skupiny Magneti Marelli (vlastník Automotive Lighting), včetně vlastního vývojového oddělení.

Společnost I & C Energo a.s. je druhým největším elektrotechnickým zaměstnavatelem v kraji. Společnost byla založena v roce 1993 a v současnosti se řadí mezi špičkové dodavatele poskytující komplexní služby v oblasti systémů kontroly a řízení, elektro, průmyslových informačních systémů a navrhovaných inženýrských řešení. V roce 2005 tato společnost zaměstnávala průměrně 993 pracovníků. V roce 2006 se již řadila mezi další z „tisícových“ průmyslových společností kraje Vysočina, když zde bylo zaměstnáno 1 096 osob. Tato společnost poskytuje služby nejen českým elektrárnám, ale i zahraničním. V průběhu roku 2006 se podílela na modernizaci řídicího systému hořáků šesti bloků elektrárny Elektrenai (Litva), zajišťovala dodávku skříní řídicího systému pro elektrárnu As Pontes (Španělsko). Další aktivity byly podniknuty např. ve Spojených arabských emirátech, v Maďarsku, či na Ukrajině.

7.9 Odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu

Firma Sporten sídlící v Novém Městě na Moravě se zabývá výrobou sjezdových a běžeckých lyží a dále také výrobou snowboardů. Sporten v roce 2006 vyrobil 330 tisíc párů lyží, výroba však neustále roste. Vlastní značka Sporten dnes dělá zhruba čtvrtinu všech vyrobených lyží. Zbytek tvoří produkce lyží jiných značek. V novoměstském závodě se tak vyrábějí dlouhodobě lyže značek Madshus, Elan, Kastle, Rossignol, K2 nebo Salomon. V roce 2006 začal Sporten v Novém Městě krátkodobě vyrábět i lyže značky Kneissl. Tohoto zkrachovalého rakouského výrobce nakonec koupili jiní investoři, Sporten se však o koupi této značky rovněž zajímal. Největším problémem Sportenu je klesající cena lyží, některé lyže

jsou vyráběny i bez zisku. A dále konkurence čínských a ruských producentů lyží, kteří dokáží vyrábět levněji, zatím však zaostávají kvalitou.

8 Závěry

- Z celkového počtu 453 průmyslových podniků se sídlem v kraji Vysočina zaměstnávajících 20 a více pracovníků (bez fyzických osob) bylo získáno 351 účetních závěrek těchto podniků tj. 77,5 % dle kritérií vybraných průmyslových subjektů.
- Pouze od 14 průmyslových podniků zaměstnávající dle Registru ekonomických subjektů 100 a více pracovníků nebyly získány účetní závěrky.
- Celkem 130 subjektů zaměstnávalo 100 a více pracovníků, v nichž pracovalo 50 905 pracovníků tj. 82,5 % pracovníků šetřených 351 průmyslových podniků.
- Největší počet podniků ze všech odvětví byl zaznamenán ve strojírenství, které bylo reprezentováno 67 podniky, což znamenalo 19,1% podíl odvětvové struktury počtu podniků.
- Nejčteněji jsou z hlediska počtu zaměstnanců zastoupeny podniky nižších velikostních kategorií, přičemž obecně zde platí, že čím je vyšší velikostní kategorie daná počtem pracovníků, tím nižší je četnost podniků v ní zastoupených.
- V průmyslových podnicích pracovalo celkem 61 673 pracovníků, což představuje průměrně 176 pracovníků na 1 podnik.
- Odvětví strojírenského průmyslu a odvětví výroby a zpracování kovů se na počtu obsazených pracovních míst v kraji podílely takřka ½.
- Se zvyšující se velikostí kategorie dle počtu pracovníků roste i počet pracovníků v ní zaznamenaných.
- Největší nárůst pracovníků byl zaznamenán v nejmenších a největších podnicích tj. v kategorii nejmenších podniků do 49 zaměstnanců (nárůst o 26,2 %) a v kategorii podniků s 1 000 a více zaměstnanci, jejichž počet se zvýšil o necelých 10 %.
- Celkem 14 z 20 největších průmyslových firem dle velikosti počtu zaměstnanců reprezentovalo odvětví strojírenského průmyslu a odvětví výroby a zpracování kovů.
- V dvaceti největších průmyslových subjektech pracovalo 44 % zaměstnanců šetřených průmyslových firem kraje Vysočiny.
- Největším průmyslovým zaměstnavatelem kraje Vysočina v roce 2006 byla, stejně jako v roce předcházejícím, strojírenská firma Bosch Diesel zaměstnávající 6 185 pracovníků.
- V žebříčku dvaceti největších průmyslových firem dle počtu zaměstnanců má nejčtenější zastoupení Jihlavsko a Žďársko (6 firem).
- Celkový obrat všech 351 podniků zařazených do analýzy dosáhnul v roce 2006 téměř 139 mld. Kč a vzrostl tak ve srovnání s předchozím šetření (2005) o 15 mld. Kč.
- Ze sledovaného vzorku 351 podniků vykázalo 178 obrat vyšší než 100 mil. Kč, což odpovídá 50,7% všech sledovaných podniků.
- Vyšší obrat než 1 mld. Kč zaznamenalo v roce 2006 shodně jako v roce předešlém 27 podniků především z odvětví strojírenského, elektrotechnického, dřevozpracujícího a potravinářského.

- Zvýšení počtu podniků s obratem nad 1 mld. Kč zaznamenal průmysl dřevozpracující a strojírenský a to na úkor potravinářského a elektrotechnického průmyslu.
- Svou nejsilnější odvětvovou pozici i nadále posilovalo strojírenství, které se na vytvořeném obratu podílelo 49 mld. Kč, čímž meziročně posílilo o 3% a překročilo tak hranici třetiny celkového vytvořeného obratu kraje (35,3%).
- Při šetření v roce 2006 bylo opětovně potvrzeno, že s velikostí kategorie obratu roste i podíl na jeho celkové hodnotě. Největší kategorie s obratem nad 1 mld. Kč se na celkovém obratu analyzovaného vzorku podílelo 62,3% (meziroční růst o 2%). Kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč vytvořila dokonce 94,1% celkového obratu
- Vyššího obratu než 5 mld. Kč dosáhly shodně jako v roce 2005 tři jihlavské podniky Bosch Diesel, Automotive Lighting a Kronospan.
- V roce 2006 dosáhl opakovaně nejvyššího obratu na jednoho pracovníka dřevozpracující průmysl 5,26 mil. Kč, což představuje meziroční růst téměř o 0,4 mil. Kč na pracovníka.
- Nad průměrnou krajskou hodnotu (2,25 mil. Kč na pracovníka) se tak vedle průmyslu dřevozpracujícího dostala ještě odvětví potravinářského, chemického a gumárenského, elektrotechnického a strojírenského průmyslu.
- Vedle průmyslu dřevozpracujícího dosáhly výrazného meziročního růstu obratu na pracovníka ještě průmysl elektrotechnický (o 0,49 mil. Kč na pracovníka), odvětví těžby nerostných surovin (o 0,46 mil. Kč na pracovníka) a chemický průmysl (o 0,38 mil. Kč na pracovníka).
- Ve výběru dvaceti společností s nejvyšším obratem na jednoho pracovníka tak meziročně nejvíce oslabil průmysl potravinářský (6 zastoupení), naopak výrazně posílil průmysl strojírenský (5 zastoupení) a svou pozici si nadále udržel průmysl dřevozpracující (4 zastoupení).
- Ve sledovaném roce 2006 zaznamenalo 351 podniků celkový hospodářský výsledek téměř 5,27 mld. Kč, což je oproti roku 2005 nárůst o více než 2,4 mld. Kč
- Z celkového počtu 351 podniků, které byly v roce 2006 zařazeny do analýzy, jich 299 (85,2%) vykázalo ziskový hospodářský výsledek.
- Nejvyšší počet ztrátových podniků zaznamenal papírenský a polygrafický průmysl, který v roce 2006 vykázal 10 podniků se ztrátou, což odpovídá 16,2% meziročnímu propadu podílu ziskových podniků.
- Vedle odvětví papírenského a polygrafického průmyslu, které zaznamenalo meziroční snížení kladného hospodářského výsledku o 7,7 mil Kč. (25% pokles), výrazně snížil svůj zisk i průmysl potravinářský a to o 75,7 mil. Kč (40% pokles).
- Naopak nejvyšší nárůst zaznamenal průmysl strojírenský, který meziročně zvýšil svůj zisk o více než 1,3 mld. Kč a podílel se tak více než 55% na celkovém meziročním nárůstu zisku celého kraje.
- Vedle strojírenského průmyslu už dosáhl hospodářského výsledku vyššího než 1 mld. Kč už pouze průmysl dřevozpracující.
- V roce 2006 činil průměrný zisk na jednoho pracovníka kraje 85,4 tis. Kč. Ve srovnání s rokem 2005 se tak jedná o nárůst 38 tis. Kč na jednoho pracovníka.
- Absolutně nejvyšších hodnot dosáhl průmysl dřevozpracující, kde na jednoho pracovníka připadl zisk ve výši 351 tis. Kč.

- Dřevozpracující průmysl zaznamenal nárůst o 169 tis. Kč a pracovníka (o 93%), odvětví výroby a rozvodu energií o 96 tis. Kč na pracovníka (o 630%), strojírenství o 66,7 tis. Kč na pracovníka (o 130%) a elektrotechnický 37,3 tis. Kč na pracovníka (o 50%).
- Pouze odvětví sklářství a stavebních hmot jako celek vykázalo v roce 2006 ztrátu a to i v přepočtu na jednoho pracovníka. Toto odvětví vykazuje záporné hospodářské výsledky již několik let (2004-2006).
- Nejhorší situace obrátu na jednoho pracovníka je tak vedle odvětví sklářství a stavebních hmot v odvětvích potravinářského a agregovaného TOK průmyslu. Nejen že vykazují velmi nízké zisky na jednoho pracovníka, ale dochází i k jejich dalšímu meziročnímu snižování (40% pokles respektive 32% snížení zisku).
- Dle odvětvového zaměření se tak do TOP 20 podniků s největším ziskem dostalo v roce 2006 7 společností dřevozpracujícího průmyslu, 5 společností strojírenského zaměření a 4 zabývající se elektrotechnikou.
- Bezkonkurenčně nejvyššího hospodářského výsledku dosáhla opakovaně firma BOSCH DIESEL, která díky meziročnímu růstu o 689 mil. Kč (51%) přesáhla hodnotu 2 mld. Kč.
- Čtyři úspěšnější společnosti dle výše hospodářského výsledku v roce 2006 mají sídlo v Jihlavě.
- Strojírenství se na celkové účetní přidané hodnotě podílí více než 40 %, přitom firma Bosch Diesel vytváří vyšší přidanou hodnotu než odvětví jednotlivě.
- Vysokou účetní přidanou hodnotou přepočtenou na jednoho pracovníka se mohou „pochlubit“ odvětví dřevozpracujícího a strojírenského průmyslu a odvětví výroby a rozvodu energií a vody.
- Nejlépe ohodnoceni jsou pracovníci strojírenského a dřevozpracujícího průmyslu, tj. odvětví, které vykazují nejvyšší hodnotu osobních nákladů na 1 pracovníka.
- Zároveň platí, že jsou to nejvíce konkurenceschopné odvětví, neboť se vyznačují nejnižším podílem osobních nákladů na účetní přidané hodnotě.
- Průmyslové podniky kraje Vysočina dosahovaly v roce 2006 pouze 3/4 obrátu, méně než 1/2 hospodářského výsledku a 80% účetní přidanou hodnotu (vše přepočtené na 1 pracovníka) celorepublikového průměru.
- Přestože obrát, hospodářský výsledek a účetní přidaná hodnota průmyslových podniků kraje Vysočina kontinuálně za sledované období let 2002 – 2006 stoupaly, nedosahovaly tempa nárůstu těchto ukazatelů v ČR.
- Nejvýkonnějším odvětvím průmyslu kraje Vysočina je dlouhodobě dřevozpracující průmysl, jenž vytváří o 170 % větší obrát, o 150 % větší hospodářský výsledek a o 105 % větší účetní přidanou hodnotu (vše v přepočtu na 1 pracovníka) než dřevozpracující průmysl ČR.
- Rentabilita průmyslu jako celku i průmyslových odvětví samotných kraje Vysočina výrazně zaostávala v roce 2006 za celorepublikovou hodnotou
- V období sledovaných let 2002 – 2006 se trend snižující se rentability průmyslu vůči průmyslovým odvětvím ČR většiny odvětví kraje ještě více prohluboval.
- I když okres Jihlava vykázal v roce 2006 40% podíl celkového obrátu kraje (snížení oproti roku 2005 o 2%) stále si v meziokresním srovnání udržel svou bezkonkurenčně nejsilnější pozici. Druhým ekonomicky nejsilnějším

- Zatímco každý okres meziročně navýšil obrat o více než 4 mld. Kč, okres Třebíč zaznamenal jeho pokles o více než 400 mil. Kč.
- Ve všech okresech kraje Vysočina však došlo mezi roky 2005 a 2006 k růstu obratu na jednoho pracovníka s tím, že nejnižší nárůst byl zaznamenán právě v okrese Třebíč.
- Odvětví, která nedosáhla průměrné krajskou hodnoty obratu ve všech okresech, byla čtyři (TOK, papírenský a polygrafický, výroba a zpracování kovů a ostatní zpracovatelský).
- Hospodářský výsledek vyšší než 1 mld. Kč vykázaly v roce 2006 pouze dva okresy a to Jihlava a Žďár nad Sázavou.
- Trojice firem Bosch Diesel (38,5% HV kraje), Automotive Lightning (7,5% HV kraje), a Kronospan CR (6,3% HV kraje), jejichž souhrnný hospodářský výsledek odpovídá 52,3% hospodářského výsledku kraje vytvořily sami 84,2% hospodářského výsledku okresu Jihlava.
- Odvětví, která ve všech okresech kraje Vysočina zaznamenala kladný hospodářský výsledek na jednoho pracovníka, byla jenom tři a to průmysl dřevozpracující, metalurgický a odvětví výroby a rozvodů energií a vod.
- Sám SO ORP Jihlava vytvořil téměř 40% obratu celého kraje.
- V případě obratu na jednoho pracovníka vykázal nejvyšší hodnotu a zároveň jako jediný překročil hranici 3 mil. Kč na jednoho pracovníka SO ORP Velké Meziříčí.
- Z celkového hospodářského výsledku kraje Vysočina v roce 2006 5,3 mld. Kč více než 3,2 mld. Kč a tedy více než 60% pochází z území správního obvodu ORP Jihlava.
- Při načtení hospodářského výsledku čtyř nejúspěšnějších SO ORP Jihlavy, Pelhřimova, Velkého Meziříčí a Třebíče zjistíme, že na tomto území, jenž odpovídá 45% rozlohy kraje, bylo vytvořeno 90% celkového hospodářského výsledku kraje.
- Pouze čtyři odvětví průmyslu nezaznamenala ztrátu na jednoho pracovníka ani v jedné SO ORP, byla to odvětví těžby nerostných surovin, dřevozpracujícího průmyslu, výroby a zpracování kovů a výroby a rozvodů energií a vod.